POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — ŠT. 18.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA

TRBOVLJE, 1. maja 1952.

Naj živi 1. maj, praznik delovnega ljudstva

Mednarodni delavski kongres, ki je zboroval v Parizu od 14. do 21. julija 1889, je sklenil, naj delavci vseh dežel vsako leto praznujejo 1. maj kot praznik mednarodne delavske solidarnosti. Od tedaj dalje se vsako leto praznuje 1. maj. Že leta 1890 je delavski razred praznoval svoj praznik — 1. maj. Letos praznujemo torej 62. obletnico 1. maja. Sklep, da bodo delavci praznovali dan, ki ni bil v nobenem koledarju zaznamovan kot praznik, je strahovito razburil in prestrašil vso mednarodno reakcijo. Deželni predsednik za Kranjsko je že 20. aprila 1890 zahteval, da delavci ne smejo zapustiti dela brez dovoljenja, in naj se vsakogar, ki bi prvega maja ne prišel na delo, odpusti. Vojaštvo in žandarmerija sta bila v pripravljenosti. V Trbovlje je oblast poslala kar cel bataljon vojakov in celo otroci niso smeli na ulico. Svoj delež sta takrat prispevala tudi časnika »Slovenec« in »Slovenski narod«, ki sta osem dni pred 1. majem objavljala vsak dan take članke, da je ljudstvo mislilo, da se bliža poleg revolucije še »vesolini potop«. »Ali bodo delavci res vse pobili in požgali?« se sprašuje »Slovenec« v soboto, 20. aprila 1890 v članku, ki pa ga je cenzura zaplenila. Prvi maj 1890 je prišel. Praznovali so ga v Ljubljani, kjer je bilo navzočih preko 500 delavcev.

Prvi maj pa so praznovali leta 1890 ne samo delavci v Ljubljani, temveč tudi rudarji v Trbovljah in Zagorju, delavci v Trstu in drugod po Sloveniji.

Letos praznujemo 62. obletnico 1. maja ne več pod terorjem, strahovanjem, v senci bajonetov ni v borbi za 8-urni delavnik. Letošnji prvi maj praznujemo v svobodi, v svobodni socialistični državi — državi delovnih ljudi, in ne praznujemo ga samo delavci, temveč vse delovno ljudstvo Jugoslavije, ki ga je narodnoosvobodilna borba skovala v novega človeka.

V revirjih so prvič praznovali 1. maj leta 1890, potem pa vsako leto, če ne drugače, pa skrivaj. Prav lepo so proslavili 1. maj leta 1903 v Zagorju. Proslave 1. maja, priprave na ta dan, borba proti razrednemu sovražniku, vse to je izoblikovalo razredno zavest rudarjev in ostalih delavcev v revirjih v stari Jugoslaviji.

Po propadu avstro-ogrske monarhije se je edino leta 1919 praznoval 1. maj neovirano, in to vse do leta 1945.

Edino leta 1919 se je praznoval 1. maj svobodno, vsa naslednja leta pa je režim krvavega nasilja to preprečil na ta ali drugi način. Zlasti 1. maj leta 1920 je vzbudil vsem ljudem občutek pravega nasilja. V vseh industrijskih krajih, tako tudi v Trbovljah, Hrastniku, Zidanem mostu in Zagorju, so dobile orožniške postaje pomoč v vojaštvu. Sledile so preiskave po delavskih stanovanjih, zapori pa so bili polni osumljencev; najhuje je bilo vsako leto v revirjih. Javne prvomajske proslave so se v revirjih prirejale v okviru društev »Svobode«, »Vesne«, »Zore« in »Vzajemnosti«. Poleg javnih proslav pa je proslavljala 1. maj tudi podzemeljska ilegala, ki je dajala tem javnim proslavam svoja gesla in idejno vsebino. Prvi maj je postal simbol proletarskega boja, ki ni odnehal niti takrat, ko je zlasti delavce v rudarskih revirjih poleg vsega nasilja stiskala še lakota. Vse bojne akcije našega delavskega razreda so bile zasnovane in okrepljene na delavskem prazniku 1. maju. Vsi poizkusi enih kakor drugih režimov v stari Jugoslaviji niso mogli preprečiti velikega poslanstva, ki si ga je izvojevala naša Partija v sodelovanju z OF in z vsem delovnim ljudstvom Jugoslavije v narodnoosvobodilni borbi. Iz naroda hlapcev smo postali narod junakov. Mali jugoslovanski narod je povedal vsemu svetu svoje mišljenje in ga tudi uresničil v težki borbi proti okupatorju in domačim izdajalcem.

Trpek spomin na praznovanje 1. maja pa je praznovanje tega dne v Trbovljah leta 1941. Še nikoli niso bile Trbovlje tako okrašene kakor leta 1941. Delovno ljudstvo revirjev, ki je bilo razočarano nad izkoriščevalsko politiko predaprilske Jugoslavije, je videlo takrat v Hitlerju nekakšnega kralja Matjaža. Vse prekmalu pa so vsi spoznali, kaj prinaša Slovencem Hitler in njegovi pomagači. Internacije, izselitve, streljanje talcev in mučenja so jih odvračala od njihovega dotedanjega Mesije. Leta 1942 pa je bila že proslava prvega maja v znamenju odpora proti okupatorju. Ta odpor se je iz leta v leto stopnjeval. Nemci so se letą 1943 zelo bali, da bodo partizani vkorakali v centre, zato so skoncentrirali čete in pričakovali napada. Toda partizani so Nemcem za 1. maj 1943 darovali nekaj drugega: napadli so železniško postajo Savo, porušili postajno poslopje in zažgali cel vlak električnih strojev.

Istega leta so partizani napadli postojanko na Sv. Planini in zažgali hotel, prav tako pa so napadli postojanko v Moravčah. 1. maja 1943 je bil na Sv. Gori velik zbor vseh partizanov v tem območju, zbrali pa so se tudi civilisti. Sodelovala je že tudi partizanska godba, partizani pa so se lepo pomenili z ljudmi in jim dali novih sil in upanja za propad okupatorja.

Leto 1944 je bilo v znamenju poslednjih sunkov proti okupatorju. Končno pa je prišel dan svobode — 1. maj 1945, ki smo ga praznovali v dneh, ko je okupator jemal slovo iz naših krajev, praznovali pa smo ga v že osvobojenih krajih.

1. maj praznujemo sedaj v svobodni domovini, ki smo jo skovali v potokih krvi. Leto za letom praznujemo 1. maj bolj odločni kot kdaj koli, da se bomo znali upreti vsakemu nasilju, pa naj pride iz vzhoda ali zahoda. Spomini na nekdanje prve maje niso samo slike minule mračne dobe, temveč tudi opomin in poziv vsakemu delovnemu človeku, da bo znal ceniti pridobitve svoje socialistične domovine.

Veselje, mladost in spomlad čestita vsem k 1. maju

Kolektiv trboveljske cementarne si je priboril prehodno zastavo

Za leto 1951 si je kolektiv cementarne v Trbovljah priboril prehodno zastavo vlade FLRJ, s čimer je bil ocenjen kot najboljši delovni kolektiv v gradbeni industriji. To častno priznanje je posledica tihega, nenehnega, požrtvovalnega dela in velikih naporov, ki jih je ta kolektiv vlagal za dosego planskih nalog svojega podjetja, je pa tudi sad vztrajnega dela sindikalne in partijske organizacije s člani kolektiva.

To delo se je začelo že leta 1945, takoj po osvoboditvi. Takrat del cementne tovarne ni bil sposoben za obratovanje, kajti okupator tovarne ni popravljal. Ko so se demobilizirani borci NOV vrnili na svoja delovna mesta v tovarni, so krepko zavihali rokave in v rekordnem času usposobili stroje in peči tako, da je cementna tovarna začela normalno delati v celoti in dajati prepotrebni cement za obnovo naših po okupatorju požganih vasi, pozneje pa za zgraditev naših velikih objektov, predvidenih v petletki.

Za redno, normalno in uspešno obratovanje cementne tovarne so nujno potrebne tri reči: redno in zadostno pridobivanje potrebnih surovin v kamnolomih in njih nemoten dovoz v tovarno, drugič: na razpolago mora biti dovolj kvalificirane pa tudi nekvalificirane delovne sile, tretjič pa mora imeti tovarna na razpolago v primernih količinah različen material, rezervne dele za razne stroje, motorje, potrebna ji je manganska litina, natronski papir itd.

Trboveljska cementarna se je z gornjimi problemi borila vsa povojna leta vztrajno in uporno. Potreba po cementu je bila po vsej državi silno velika in ta sila je narekovala delovnemu kolektivu tovarne, da je moral vedno znova iskati in najti načine in sredstva, da je prebrodil včasih skoraj nepremostljive težave. Naj omenimo glede prvega vprašanja samo to, da sta bila oba cementarniška kamnoloma v Retju kakor tudi pri Vasletu po osvoboditvi v skrajno zanemarjenem stanju; bila sta neočiščena, tako da čestokrat pri najboljši volji in naprezanju vseh moči delavcev in nadzornega osebja ni bilo mogoče zadostiti potrebam tovarne. Nastali so včasih kritični momenti, zlasti ob nedeljah in praznikih; takrat so bili običajno člani Partije in nameščenci poklicani, da rešijo situacijo. In so jo tudi rešili. Tukaj bi morali kritično osvetliti tudi socialni sestav delavcev v kamnolomih; med njimi je bila skoraj polovica takih delavcev, ki so navezani na svojo zemljo in posestvo, bili so med njimi polproletarci in fantje iz kmečkih predelov, največ iz Dolenjske, ki niso vedno hoteli razumeti potrebe dela ob nedeljah in praznikih. Sindikalna organizacija se je sicer trudila, da bi te ljudi prevzgojila v zavedne delavce, vendar ji to v prvih povojnih letih ni uspelo v celoti. Bila je velika potreba po delovni sili, bilo pa je tudi vse premalo agilnega in podrobnega osebnega dela s posameznimi člani delovnega kolektiva v kamnolomu.

K drugemu vprašanju bi bilo pripomniti, da je cementni tovarni sami prva leta po vojni stalno primanjkovalo delovnih moči. Delovni pogoji v trboveljski dolini so precej različni; na prvem mestu so seveda rudarji in to v pogledu plače, stanovanja, deputatnega premoga in še drugih ugodnosti. Seveda je vsak fizično močnejši in zdrav delavec odšel na delo v rudnik, cementarni pa je ostala na razpolago drugovrstna, manjvredna delovna sila, v prvi vrsti ženske. Posledice tedanjega stanja pa se bodo občutno pokazale **šele sedaj, ko stopa podjetje v novo**

Nadaljevanje na 2. strani

Centralne rudarske delavnice Trbovlje so se preimenovale v

»Strojna tovarna Mihe Marinka«

Glede na hitri razvoj Centralnih rudarskih delavnic v Trbovljah je njihov kolektiv s svojim delavskim svetom na čelu sklenil ter zaprosil, da se podjetje preimenuje iz dosedanjih Centralnih rudarskih delavnic v Trbovljah v »Strojno tovarno Miha Marinko — Trbovlje«. Vlada LRS, Svet za industrijo, je tej želji ugodil ter izdal odlok o preimenovanju, ki stopa v teh dneh v veljavo.

Delovni kolektiv te mlade tovarne, ki je vseskozi častno izpolnjeval svoje naloge do graditve socializma v naši državi in s tem postavil temelje za novo tovarno rudarskih strojev v Jugoslaviji, se zaveda visokega priznanja, ki mu je bilo izkazano s tem preimenovanjem. Zavezuje se, da bo tudi v bodoče vlagal vse svoje sposobnosti za napredek tovarne in s tem tudi častno zastopal ime rojaka, predsednika vlade LRS, tovariša Miha Marinka. Cilj delovnega kolektiva je, da s svojo proizvodnjo pomaga pri mehanizaciji rudnikov v državi.

Prve zametke rudarske delavnice v Trbovljah zasledimo že v letu 1828 v delavnici za vzdrževanje rudniških naprav in takratne steklarne v Trbovljah. Leta 1879 se je zgradila še mizarna in kovačnica, kar je bil pravi začetek dosedanjih Centralnih rudarskih delavnic v Trbovljah. V teh delavnicah se je vzgojil visoko kvalificiran kader profesionistov, ki so dali osnovo bodočemu razvoju kvalificiranega kadra, ki je še danes zaposlen v podjetju.

Po prvi svetovni vojni so se zaradi potreb rudnika bivše TPD začele razširjati dotedanje delavnice v samostojen obrat rudnika Trbovlje, imenovan »Osrednje delavnice rudnika Trbovlje«. Te delavnice so v tistih letih opravljale v glavnem vse remonte strojnih naprav v rudnikih bivše TPD. Vzporedno pa so se v teh delavnicah tudi že gradili manjši rudarski stroji, predvsem vitli. Leta 1920 je bil v teh delavnicah tudi zaposlen kot strugar sedanji predsednik Sveta za industrijo LRS tov. F. Leskošek, ki se ga starejši delavci še dobro spominjajo. Zelo radi pripovedujejo o njegovem delovanju v takratni delavski strokovni organizaciji. Prav posebno se spominjajo na politično zborovanje v Teharjih pri Celju, ki se ga je udeležila večina delavcev tedanje Osrednje delavnice rudnika Trbovlje, ker je tov. Leskošek na tem zborovanju nastopil kot govornik.

Po končani drugi svetovni vojni so čakale Osrednje delavnice rudnika Trbovlje velike naloge. Za obnovo večine rudnikov ima kolektiv teh delavnic velike zasluge, saj je s svojim strokovnim delom obnovil obstoječe mehanizacijske naprave teh rudnikov. Po obnovi naših rudnikov je prišlo do nadaljnje izgradnje in porasta teh delavnic. Nastala je vedno večja potreba in povpraševanje po raznih rudarskih strojih. Zato je bila leta 1948 izvedena administrativna osamosvojitev teh delavnic od rudnika Trbovlje, leta 1949 pa se je ta strojni obrat osamosvojil ter postal samostojno državno gospodarsko podjetje zveznega značaja, imenovano: Centralne rudarske delavnice v Trbovljah.

Perspektivni načrt podjetja predvideva v glavnem proizvodnjo rudarskih strojev, ki jih v večini izdeluje že danes, n. pr. izvozne stroje, izvozne kletke, skipske naprave in opremo za jaške. Poleg tega se izdelujejo v tej tovarni razne nakladalnice, verižni, jekleni, gumijasti in strgalni transporterji, zvračalci za separacije, rešetala, elevatorji, vibratorji, ločilni stroji in ostala strojna oprema za rudniške separacije. Poleg teh strojev se izdelujejo tudi razni škripci, ročna dvigala, hidravlična dvigala in žerjavi. Predvideva se tudi proizvodnja kompresnih sesalk, pnevmatičnega orodja, jamskih in zračnih žičnic ter razne opreme za cementarne in apnenice.

Konstrukcijski oddelek podjetja pa je izvršil projektiranje nove suhe separacije za rudnik Velenje z dnevno zmogljivostjo 8000 ton; naša država bi morala izdati precej deviz, če bi se ta strojna oprema kupila v tujini. V tem oddelku se izdelujejo tudi projekti za mehanizacijo največjega rudnika lignita v Velenju.

Na prostorih bivše Osrednje delavnice trboveljskega rudnika raste velika, moderna tovarna rudarskih strojev, ki bo zajemala nad 28.000 kvadr. metrov površine in bo v njej zaposleno nad 1000 delavcev. Ko bodo v Trbovljah izčrpane zaloge premoga, bo z nadaljnjim razvojem te tovarne zagotovljena v veliki meri bodočnost industrijskega delavstva v Trbovljah.

Kolektiv te strojne tovarne je že izvolil svoj nov delavski svet, v katerem so zastopani najboljši gospodarji podjetja. Ta delavski svet ima nalogo razviti podjetje do višine, ki mu jo nakazuje perspektivni načrt tovarne. Kolektiv uspešno tekmuje v tekmovanju delavskega upravljanja ter je že začel z načrtnim zniževanjem proizvodnih stroškov in s tem z znižanjem cene svojih izdelkov.

Delavski praznik

Naš praznik je! Hej, prvi maj!
Ta klic svobode od nekdaj,
ta klic svobodnega proleta,
ni samo naš, je vsega sveta.

Naš praznik je; Hej, prvi maj!
Le spomni se prolet nazaj,
ko nikdar nisi praznoval,
si le trpel, trdo garal.

Naš praznik je; Hej, prvi maj!
Takrat obhajal si skrivaj
največji praznik dela in svobode,
ko mamon — vrag je tlačil vse narode.

Naš praznik je; Hej, prvi maj!
Prolet svoboden ostani zdaj,
praznuj, uživaj ga vesel,
saj dosti si že pretrpel.

Ko nas narava kliče, vabi,
na vse skrbi naj vsak pozabi,
vsak kliče danes z nami naj:
»Naš praznik je! Hej, prvi maj!«

Slavo

1. MAJA BO NA SAVI PRI LITIJI PARTIZANSKI MITING

Zveza borcev na Savi pri Litiji bo priredila 1. maja partizanski miting. Vršil se bo v vasici Spodnji Log, ki leži na desnem bregu Save, nasproti savske železniške postaje. Kulturni aktivisti bodo oskrbeli za program. ZB v Litiji in Združenje rezervnih oficirjev v Litiji sta sklenila, da bosta v množičnem številu pohitela na partizanski miting na Spodnji Log. K izletu vabimo vse člane ZB iz Zasavja. Litijani so naj ravnajo zaradi prevoza na Savo po navodilih ZB

PRIPRAVE ZA PROSLAVO PRAZNIKA ZMAGE V LITIJI

Letos bomo prvič praznovali praznik zmage 15. maja. Enote JLA so zmagale sovražnika šele 15. maja 1945. Zveza borcev v Litiji in Združenje rezervnih oficirjev v Litiji bosta priredila na predvečer Praznika zmage 14. maja slovesno akademijo v dvorani Telovadnega doma. Za izvedbo proslav ob Prazniku zmage delujejo trije prireditveni odbori: kulturnoprosvetni odsek bo poskrbel za akademijo 14. maja. Dne 15. maja pa bo dopoldne športna prireditev s tekom Šmartno—Grbin—Litija. Popoldne pa bo ljudska zabava.

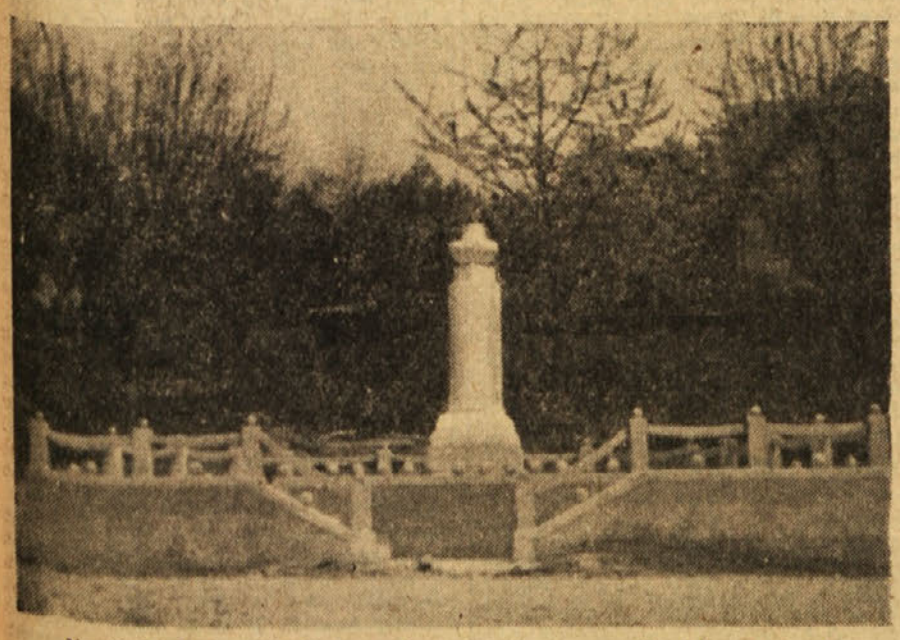

Na Dolu bodo odkrili 1. maja veličasten spomenik žrtvam narodnoosvobodilne vojne. Slika prikazuje to umetniško delo, ki ne bo samo v ponos Dolancem, temveč tudi vsemu trboveljskemu okraju

Uspešna odprta partijska konferenca v Zagorju

Slabičem ni mesta v naših vrstah

Partijska organizacija pri rudniškem obratu Kotredež je ena izmed najmočnejših v Zagorju. Šteje okrog 100 članov. Nedavno je imela odprto obratno partijsko konferenco, ki je bila pomembna zaradi značaja rudarskega kraja. Na konferenci so obravnavali skoraj vsa vprašanja, s katerimi se ukvarja partijska osnovna organizacija. Člani so razpravljali tudi o raznih težavah in slabostih, ki se pojavljajo pri partijskem delu. Konferenca je bila od članov Partije dobro obiskana, medtem ko bi udeležba nepartijcev bila lahko večja.

Sam potek konference je bil razgiban, referati in diskusija so bili zanimivi, zlasti za nepartijce, ki so tokrat imeli priliko, da se seznanijo z delom in nalogami v partijski organizaciji. Če izluščimo najvažnejšo vsebino iz poročil in iz diskusije, dobimo približno tole sliko o življenju partijske organizacije v podjetju, v tem primeru v rudniku.

Za razliko s prejšnjimi leti, ko se je osnovna partijska organizacija ukvarjala največ z vprašanjem proizvodnje in doseganja plana, se je delo partijske organizacije na obratu preusmerilo bolj k politični in ideološki izgradnji članov Partije. Razumljivo je, da je še vedno važno tudi doseganje plana podjetja, zlasti glede izboljšanja kakovosti raznih vrst premoga in znižanja proizvodnih stroškov. Zato je važno, da partijci sami s pravilnim odnosom do dela in do obratnih sredstev dajo ostalemu delovnemu kolektivu zgled, kako je treba delati. Iz tega razloga je organizacija letos tolmačila delovnemu kolektivu pomen novega finančnega poslovanja, zlasti pa važnost družbenega plana. Zato je tudi zasluga Partije, da se je doslej plan rudnika zadovoljivo dosegal, akoravno mu primanjkuje delovna sila, namreč jamski delavci.

Idejnopolitični vzgoji članstva ni organizacija posvetila dovolj pažnje. To se je zlasti opažalo pri novosprejetih članih. Tudi nekateri starejši člani so pokazali oportunistični odklon. Sestanki so bili obiskani s povprečno 70 %. Čeprav so bili dobro pripravljeni, ni bilo na njih tiste živahnosti, ki bi jo morali pričakovati v proizvodni celici. Vendar pa je Partija storila v tem pogledu tudi koristne ukrepe, ko je postavila posebno komisijo, da pregleda vse članstvo in predlaga kazni za nedisciplinirane in za tiste, ki kvarijo ugled partijske organizacije. Mnogo članov ne dela v ostalih množičnih organizacijah in društvih, medtem ko so zopet drugi preobremenjeni z raznimi funkcijami. Tako sindikalna podružnica pri obratu ni dobivala zadostne pomoči od partijske organizacije. Zato plačuje sindikalno članarino samo 80 % delavcev, nerednih plačnikov imajo pa okrog 100. Seveda take člane ne kaže izključiti, temveč je treba z njimi delati in jih vključiti v sindikalno organizacijo, zlasti vse novodošle delavce. Tukaj bi partijska organizacija mogla mnogo pomagati. Med neplačniki se najdejo celo člani Partije. Tudi ostale organizacije in društva niso dobile zadostne pomoči od te največje partijske organizacije v kraju. Zato tudi ni nič čudnega, če nimamo mladine v društvih in če je telovadnica prazna. V kutlurnoprosvetnih ekipah manjka delavcev, zlasti v dramskih odsekih. Tu je naloga delavcev-partijcev, da se vključijo in prinesejo vanj več revolucionarnega duha. In člani Partije bi v prvi vrsti imeli dolžnost, da pomagajo frontni organizaciji. Če pa pogledamo po frontnih članskih sestankih ali po zborih volivcev, bomo videli, da se jih člani Partije ne udeležujejo polnoštevilno. — Vse premalo se je organizacija borila proti vplivom klera. Nekateri člani še nimajo prečiščenih pojmov o veri. Duhovščina v Zagorju je zelo aktivna, bori se za vsakega posameznika. Pomaga ji peščica bivših orjunašev. Zato morajo člani Partije individualno pojasnjevati zmoto, v kateri se nahajajo tisti, ki so padli pod vpliv mistike. Ravno zaradi tega pa morajo člani Partije biti trdni v svojem naprednem svetovnem nazoru, ki ga dosežejo z vztrajnim ideološkem in političnem študijem.

Partijska organizacija je nudila zadostno pomoč delavskemu svetu ter pomagala tudi pri izvolitvi novega delavskega sveta. Sindikalni organizaciji pomaga pri presojanju osnutka novega pravilnika o plačah.

Partijska organizacija na obratu Kotredež je vse premalo delala na razširitvi Partije. Sprejela je glede na veliko število delavcev na tem obratu le malo od njih v članstvo. Organizacija ni znala pridobiti ostalega delovnega kolektiva za partijsko delo, čeprav so tu možnosti, ki jih je treba samo izkoristiti.

Najvažnejša točka dnevnega reda na konferenci je bila pač »izključitev in sprejem«. Prečitan je bil zapisnik anketne komisije, ki je predlagala izključitev, ravno tako tudi sklep osnovne partijske organizacija o izključitvi. Za vsakega posameznega člana je bila prečitana obrazložitev kazni, predlogi pa so bili dani konferenci na glasovanje. Izključeni so bili poklicani, da se izrazijo, če imajo morebitne pomisleke glede višine kazni. Samo en tovariš se je oglasil, da ni zaslužil tako visoke kazni, toda ko so mu pred celo konferenco dokazali pravilnost postopka, se je zadovoljil z izključitvijo. Nato so sprejeli devet novih članov.

Zaključno besedo je imel organizacijski sekretar okrajnega komiteja KPS v Trbovljah tov. Janez Jesenšek, ki je poudaril naslednje:

Člani Partije preveč radi naglašamo svoje pravice, neradi pa govorimo o naših dolžnostih. Člani se izmikajo nalogam. Del članstva, ki je prišel na odgovorna mesta, se je izkvaril. Člani bi morali bolje razumeti težkoče, ki jih imamo pri graditvi socializma, ne pa da najprej sebi postiljajo, kakor to delajo v Sovjetski zvezi. Važno je dviganje partijske zavesti na podlagi kritike in samokritike. Člani so pri glasovanju za izključitev pokazali premalo odločnosti, ki bi morala biti merilo njihove partijske zavesti. Treba se je zanimati, kako živi član doma, v kakem okolju se giblje. Partijska organizacija je premalo razpravljala, kak odnos ima do drugih organizacij. Imamo celo člane Partije, ki niso člani sindikalne organizacije. Ker rušimo birokracijo, sta se spremenila tudi način in vsebina partijskega dela. Prej smo se bolj zalagali za produkcijo, danes pa moramo gledati, da čimbolj dvignemo ideološko in politično raven ne samo partijskega članstva, ampak tudi celotnega prebivalstva. Nismo se borili za slehernega človeka, nismo od vsega začetka vzgajali partijskega članstva, kakor bi morali. Tudi glede vzgoje mladine smo premalo storili. Zastonj je vse delo, če nam bodo otroke zastrupljali protiljudski duhovniki in učitelji. Ne rabimo Partije zaradi Partije, ampak zato, da bo dajala politični ton vsem ostalim organizacijam. Pri izvajanju nalog manjka tudi enotnost volje. Problem izboljšanja politične dejavnosti je postavljen pred vse partijsko članstvo.

Na konferenci so sprejeli glede na vsestransko razpravo o perečih vprašanjih, ki se pojavljajo pred Partijo, ustrezne sklepe, med katerimi so najvažnejši: skrb za dviganje življenjskega standarda delovnega človeka, povečanje varnosti pri delu, vzgoja delovnega kolektiva k pravilnemu odnosu do dela in do obratnih sredstev, vključitev slehernega zaposlenega delavca v sindikalno organizacijo, več pomoči ostalim organizacijam in društvom itd.

Kolektiv trboveljske cementarne si je priboril prehodno zastavo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

finančno poslovanje. Pomanjkanje delovne moči, zlasti pa v kamnolomih, je tovarno nujno vodilo v to, da je v kamnolomih uvedla pridobivanje cementnega kamna po lijačnem sistemu, kar pa se je v vsakem pogledu obneslo, saj je podjetje s tem načinom dela v kamnolomih prihranilo polovico delovnih moči.

Tretje vprašanje pa je bilo in je še danes precej kočljivo. V letih 1945 do 1946 je skladišče cementarne še razpolagalo z določenimi količinami različnega materiala, ki je bil dobro uporabljiv, zlasti pa za popravila tovarne. V nadaljnjih letih pa iz razumljivih razlogov ni bilo več na zalogi nujno potrebnih materialij v zadostnih množinah. Tako je n. pr. občutno primanjkovalo predvsem manganske litine, koncentratorskih obročev, opeke Radex, papirnatih vreč za cement in še raznega drugega materiala. Kljub vsem tem zelo velikim težavam je tehničnemu osebju tovarne skupno s partijsko in sindikalno organizacijo uspelo z raznimi prijemi — ki so bili včasih zelo dragi — da je tovarna vendar v polnem obratovala in dala zadostne količine cementa za potrebe države.

Planske naloge je podjetje — z izjemo enega leta — vedno v celoti izpolnilo — lansko leto pa jih celo preseglo za 10 % ter si s tem osvojilo prehodno zastavo.

Nedvomno je k tej zmagi pripomogla v veliki meri partijska in sindikalna organizacija ter le v manjši meri delavski svet podjetja, ki je sicer redno zasedal, vendar pa se je na svojih posvetovanjih ubadal vse preveč z drugovrstnimi vprašanji podjetja, zlasti personalnimi, ter ni v celoti izpolnil določene mu naloge. Vse premalo je bilo nadalje povezave med delavskim svetom in člani kolektiva. V kolikor so bili člani delavskega sveta tudi člani Partije ali sindikalni funkcionarji, so svojo dolžnost izpolnili, ostali pa so bili — pasivni ter k izpolnitvi planskih nalog niso doprinesli velikih žrtev. Takih članov kolektiv letos ni več volil v to ustanovo. Vrsto pomembnih sklepov in ukrepov, ki jih je delavski svet sprejel na pobudo partijske ali sindikalne organizacije, je sprovedlo v življenje samo omejeno število članov delavskega sveta — to so bili tisti člani, ki so se svojih nalog zavedali v polni meri. Pri ostalih pa je zanimivo to, da so vedno našli zagovor za razne nerednosti posameznikov, o katerih je delavski svet večkrat razpravljal.

Podjetje je imelo v preteklem letu težave predvsem v odpravi cementa, to pa zaradi pomanjkanja papirnatih vreč oziroma pomanjkanja natronskega papirja, ki se mora uvažati. Grozila je večkrat nevarnost, da bo treba ustaviti obratovanje ene ali druge cementne peči, ker so bile zaloge klinkerja že preko normale. Prišlo je celo tako daleč, da je tovarna morala klinker deponirati na dvorišču tovarne — potreba po cementu pa je bila povsod velika, zlasti po sprostitvi trgovanja vsega gradbenega materiala. Tovarna je po zamisli svojega direktorja začela z odpošiljanjem cementa v vrečah, izdelanih iz domačega papirja. Ta poskus je uspel samo do neke mere; vreče iz domačega papirja so sicer vzdržale polnjenje, manj pa transport na dolgih progah, pri čemer je nastalo mnogo stroškov in škode zaradi trganja vreč, vendar je tovarna na ta način prebrodila najbolj kritične trenutke, tako da je odpravljanje cementa teklo brez večjih zastojev. Letni remonti tovarne so bili opravljeni v določenih rokih, kar je nedvomno pripomoglo k predčasni izpolnitvi planske naloge tovarne lansko leto.

Kolektiv trboveljske cementarne vodi tudi letos uporno borbo za izpolnitev svojih obveznosti v družbenem planu. K temu mu bo pomagal novoizvoljeni delavski svet, sindikalna in partijska organizacija ter izkušnje iz preteklih let.

Požrtvovalnemu kolektivu želimo v njegovem prizadevanju za dosego svoje proizvodne naloge ves uspeh, želimo pa tudi, da bi se kulturno-prosvetno delo v tem kolektivu povzpelo na višino, ki jo je svoječasno že zavzemalo.

Slovesen prevzem prehodne zastave zvezne vlade FLRJ bo v cementarni danes, 30. aprila, k čemer temu kolektivu prisrčno čestitamo. -h.

Slovesno smo proslavili praznik osvobodilne fronte

Na proslavo 11. obletnice OF so se zasavski kraji dobro pripravili. Povsod so lepo okrasili izložbena in druga okna, postavili so mlaje v Trbovljah pred poslopjem MLO, na stadionu Rudarja in še drugod. Prav lepo je bila v Trbovljah okrašena kolonija Dobrna, kjer so preteklo nedeljo ustanovili delavsko kulturno društvo »Svoboda«. Najlepše pa je bilo okrašeno Zagorje, saj so postavili tamkaj okrog 20 slavolokov, lepo so okrasili tudi izložbena okna. Pa tudi Hrastnik in Radeče nista zaostajala. Na predvečer praznika so po zasavskih vrhovih goreli kresovi, ki jih je pripravila mladina.

PROSLAVA 27. APRILA V TRBOVLJAH

V Delavskem domu v Trbovljah je bila minulo soboto zvečer slovesna proslava praznika OF, ki so se je polnoštevilno udeležili člani Fronte ter predstavniki oblasti in množičnih organizacij. Po odigranju himne je spregovoril član OF tov. Stane Šuštar, ki je orisal zgodovino naše Fronte, ob zaključku pa se je dotaknil še tržaškega vprašanja.

Po tem referatu je sledila slovesna podelitev priznanj OF zaslužnim tovarišem za delo v Fronti; odlikovanje so prejeli tov. Andrej Forte, star aktivist, Lovro Žlak z Dobrne, Mici Pajkova, Ivan Šorn in še drugi. Priznanja je razdelil članom OF sekretar OF mesta Trbovlje tov. Peter Adlešič. Akademija je bila spopolnjena z nastopom Delavske godbe, tamburašev, pevskega zbora »Zarja« in dramskega odseka Mestnega gledališča.

PRAZNOVANJE V ZAGORJU

Turdi v Zagorju so se lepo pripravljali na proslavo 11-letnice ustanovitve OF ter so povabili k sodelovanju kulturnike in umetnike, ki so zagorski rojaki, a delujejo v Ljubljani, — iz nepričakovanih vzrokov pa teh ljubljanskih gostov v Zagorje ni bilo. Praznik Fronte so iz tega razloga proslavili z domačimi močmi, kjer je sodeloval tudi orkester zagorske Glasbene šole.

Proslave Fronte so bile tudi po drugih krajih Zasavja. v Hrastniku, Radečah in v Loki ter v ostalih večjih in manjših krajih. Povsod so prireditve lepo uspele, tako da je Zasavje res lepo praznovalo enajsto obletnico naše Osvobodilne fronte.

V LOKAH-KISOVCU SO ODKRILI SPOMENIK PADLIM BORCEM

Na dan 27. aprila je krajevna Zveza borcev NOV Loke-Kisovec proslavila praznik OF z odkritjem spomenika padlim borcem. Na to slovesnost so prihiteli tudi Zagorjani v slavnostnem sprevodu z godbo na čelu.

Na proslavi so sodelovale vse množične organizacije iz Zagorja, Lok-Kisovca, Izlak, krajevne šole ter številni predstavniki političnih in oblastvenih forumov. Slavnostni govor pri odkritju tega spomenika je imel predsednik IO OLO Trbovlje, tov. Viktor Burkeljc.

Popoldne so člani Zveze borcev in kulturne skupine napravile izlet k partizanski družini Dolar, kjer so izvedli lep kulturni program.

PRVI USTANOVNI OBČNI ZBOR »SVOBODE« NA DOBRNI V TRBOVLJAH

Lep praznik so imeli na dan 27. apr. trboveljski rudarji na Dobrni. Med prvimi so imeli tukaj ustanovni obč. zbor delavskega kulturnega društva »Svobode«. Z ustanovitvijo tega društva so dali poudarka lepim tradicijam, ki jih uživa v revirjih »Svoboda« iz časov predaprilske Jugoslavije.

Ko so Dobrnčani zvedeli, da se nameravajo v revirjih obnoviti kulturna društva »Svobode«, so sklenili, da bodo prvi, ki bodo to društvo ustanovili. Delavska kolonija Dobrna pred vojno ni imela društvenih prostorov, še manj pa kulturnoumetniškega razvedrila. Na Dobrni je deloval le športni klub »Dobrna«. Iz vrst Dobrnčanov so izšli znani partizanski borci Lojze Hohkraut, Lojze Ribič, Vratanar in še drugi.

Na dan 27. aprila so bili na Dobrni že v zgodnjih urah pokonci. Prostor pred njihovim skromnim Domom je bil lepo okrašen, kjer so čakali na goste, v razvedrilo pa je priredila trboveljska Delavska godba od 9. do 10. ure dopoldne promenadni koncert.

Ob 10. uri dopoldne je bil na Dobrni ustanovni občni zbor »Svobode«, ki se ga je udeležilo veliko število gostov.

Popoldne je dramska skupina novoustanovljene »Svobode« na Dobrni priredila bogato akademijo. Nastopila je z igro »Izdajalec«, tudi so bile na sporedu razne recitacije in godbene točke. Novoustanovljeno delavsko kulturno društvo na Dobrni bo imelo dramsko sekcijo, pozneje pevski zbor, šahovsko sekcijo, pa tudi fizkulturni odsek. Dosedaj je v tem društvu že 125 članov. Podrobnosti o ustanovnem občnem zboru tega kulturnega društva bomo poročali prihodnjič.

OGLASUJTE V »ZASAVSKEM VESTNIKU«!

OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA V TRBOVLJAH

bo priredila v kratkem prikrojevalne tečaje za krojače, šivilje in čevljarje za strokovni dvig teh kadrov.

Stroške za tečaj nosijo tečajniki sami. Strokovni učitelj bo iz Ljubljane. Kdor se zanima za te tečaje, naj se zglasi najkasneje do 7. maja t. l. pri zbornici. Opozarjamo vsa obrtna podjetja teh strok, da se v čim večjem številu priglasijo za tečaje saj bo to v prid podjetja kakor potrošnikov, ki bodo prišli do boljših izdelkov.

Okrajna obrtna zbornica Trbovlje

Važno obvestilo vsem naročnikom in bralcem „Zasavskega vestnika“

Današnja številka »Zasavskega vestnika« ima 18 strani ter stane posamezen izvod v kolportaži 10 din, stalni naročniki pa dobe list po običajni ceni.

Zaradi povečanega obsega današnje številke izide prihodnja številka našega lista šele v četrtek, 15. maja, na kar opozarjamo vse naročnike in druge bralce »Zasavskega vestnika«, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

Današnjo številko lista smo poslali tudi vsem tistim firmam, podjetjem in ustanovam, ki so čestitale v našem listu za 1. maj. Pošiljali jim bomo list tudi v prihodnje ter upamo, da bodo postali naši novi naročniki. Prav tako pošiljamo to številko vsem gostinskim podjetjem, državnim, zakupnim in privatnim. Kdor številke ne bo vrnil, ga bomo šteli med nove naročnike.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

KAJ SEM DOŽIVEL V SOVJETSKI ZVEZI

V svobodo — toda kakšno ?

(Nadaljevanje)

Le zmigovali so z ramami. Kakšen smisel naj bi imelo upiranje? Tako je pač življenje, si morda mislijo, in proti temu se ne da nič napraviti.

Končno so me odpustili iz bolniške barake, potem pa prestavili v drugo taborišče, ki se je imenovalo »Severna Poksa« in ki leži prav tako južno od Arhangelska. V njem je vladalo prav tako puščobno življenje s trdim delom, lakoto, ušmi in mrazom, kakor v ostalih taboriščih, vendar pa se mi je neki dogodek še posebno vtisnil v spomin, ker je značilno pokazal, kako malo vrednosti pripisujejo v Sovjetski Rusiji človeškemu življenju.

Bilo je neke noči v agustu in delovne brigade so se vračale iz gozda, kjer so sekale les. Enega od jetnikov pa so prinesli na zasilni nosilnici. Obupno je kričal in stokal. Bil je mlad fant, doma iz Moskve, po imenu Fedor.

Med polurnim opoldanskim odmorom je nabiral jagode. Bil je lačen in v želji, da bi jih nabral čim več, je zašel izven področja, ki je bilo določeno njegovi brigadi. Stražnik je svarilno zakričal, a Fedor ga ni slišal, nakar je stražnik oddal iz svoje brzostrelke več strelov. Fedor se je zrgudil, zadet od zadaj.

Krogle so ga zadele v ledja, mu predrle želodec in izstopile na drugi strani. Ker dnevno delo še ni bilo končano, so ga le zavlekli na stran ter ga pustili, da se je kljub nezavesti mučil, dokler ni prišel čas povratka v taborišče.

Zdaj se je zvijal na nosilnici in jecal. Kričal je, naj mu damo nož, prosjačil je, naj mu izkažemo to milost, da bi napravil konec svojemu trpljenju. Marsikdo med nami bi mu bil rad ustregel, če bi si bil upal. Stražnik je ves čas silil vanj, naj podpiše izjavo, da je bil zadet pri »poizkusu bega«, toda nazadnje je moral sam podpisati njegovo ime. Z motorno drezino so ga odpeljali v osrednje taborišče k zdravniku. Prispel pa je tja po 24 urah, ko je bilo že prepozno.

Napočila je zima, mrzla, temna in žalostna, in za njo spet spomlad, moja tretja pomlad v sovjetskem koncentracijskem taborišču. Moj kazenski rok bi se moral končati 10. septembra tistega leta — leta 1946 — vendar pa si nisem upal niti misliti, da bi postal še kdaj svoboden. Prevečkrat sem bil že srečal, ki so bili kljub temu, da je njihov kazenski rok že pred leti potekel, še vedno v koncentracijskem taborišču. Nisem si upal misliti na bodočnost niti na preteklost. Živel sem kar tjavdan. Če bi bil začel tuhtati o svoji usodi, bi bil izgubljen.

Toda nekega dne se je zgodilo nekaj neverjetnega. Bilo je 26. marca in dan je bil podoben vsem drugim. Vstal sem ob navadnem času, delal kot navadno in pojedel svoj obrok kot navadno. Po večerji pa sem odšel na hodnik, da bi zakuril peč. Ko sem klečal na umazanih tleh pred pečjo, je stopil k meni sobni starešina Mihajlovič. Obraz mu je žarel od veselja, tako da sem ga začudeno pogledal.

»Ti si pa res izreden in srečen človek,« je dejal in mi dal roko, da bi mi čestital.

»Zakaj?« sem se začudil.

»Izpustili te bodo.«

Tega nisem mogel verjeti. Kaj takega si nisem upal niti misliti.

»To je slaba šala,« sem izjecljal.

»Ne, resnica je,« je dejal in se zresnil.

Počasi sem se dvignil. Izpustili me bodo! Domov bom smel! Kot plaz so me zasuli spomini. Pomlad na Švedskem. Sneg kopni, prve cvetke, pobočja z brezami v prvem zalenju, svetle poletne noči, polnočno sonce..

Zaprl sem oči in se naslonil na steno, nato pa sem se zbral in odšel v barako, kjer je bila uprava. Zares, ni bila šala. Dejali so mi, da bom izpuščen takoj, ko bodo prispeli potrebni dokumenti.

Ves večer sem hodil po taborišču in se poslavljal od ujetnikov. Vsakdo je pokazal, da čuti z menoj in bil prijazen ter na tihem upal, da bo prihodnjič on na vrsti. To je bilo prvič, da so slišali, da bo nekdo, ki je bil obsojen po paragrafu 84, izpuščen iz taborišča.

Ko je zadonel gong, ki nas je pozival na ležišča, sem pravkar govoril s Tiborom, ki je bil prej nekoč zobozdravnik v Budimpešti in s katerim sva se bila močno sporprijateljila. Še vedno mi zvenej v ušesih njegove poslovilne besede: »Nikoli ne pozabi tega, kar si videl v Rusiji! Sporoči ljudem tam zunaj, kakšno je naše sužnjesko življenje na prisilnem delu v taboriščih!«

Šel sem na svoje ležišče, a zaspati nisem mogel. Nisem mogel pregnati misli, ki so se mi vsiljevale, misli na trpljenje človeških bitij, s katerimi sem živel in sodoživljal vsako minuto preteklih treh let. Med njimi so bili pripadniki skoraj vseh evropskih in mnogih azijskih plemen, Norvežani, Finci, Estonci, Letonci, Litvanci, Poljaki, Romuni, Bolgari, Grki, Turki, mnogo Madžarov in Kitajcev. Med njimi so bili tudi ljudje iz Besarabije, iz Iraka in Perzije ter bogve odkod še.

*

Dne 2. aprila — po tednu dni težkega čakanja in nihanja med upom in strahom — sem dobil dokumente, na katerih je bilo zapisano, da se moram podati v kraj z imenom Jarensk in železniški pozni listek do Kotlasa, ki je bil zame prav tako neznan kraj. Dali so mi tudi 25 rubljev. Naročili so mi, da se moram javiti pri poveljstvu NKVD v Kotlasu. Ko sem jih vprašal, kje leži ta kraj, so mi razložili, da leži ob izlivu Višegde v Dvino, južnovzhodno od Arhangelska.

Neki stražnik me je odvedel k skladiščniku, ki mi je izdal običajni obrok za deset dni, kakor ga dajejo pri odpustu, namreč 5 kg kruha in 600 gr nasoljene »skamse«. Potem me odvedel k taboriščnim vratom ter se obrnil. Brez straže sem odšel skozi vrata.

Prvič po treh letih sem bil sam. Prvič po treh letih niso stopali ob meni stražniki z brzostrelkami. Bil sem prost. Nič več nisem bil jetnik v koncentracijskem taborišču. Toda na dnu srca še vedno nisem prav verjel v svojo svobodo. Moral se bom javiti na poveljstvu NKVD, a z NKVD nisem imel ravno najboljših izkušenj.

Po zaslišanju NKVD v Kotlasu sem se moral predstaviti policijski postaji v Jarensku, kjer so mi izdali potni list, toda ne takega, s katerim bi lahko prosto potoval, temveč le takega, s katerim mi je bilo prepovedano zapustiti Lenski distrikt, v katerem leži Jarensk. Naročili so mi tudi da se moram vsak mesec javiti na policiji.

Seveda v takih okoliščinah nisem mogel misliti na to, da bi poskusil na lastno pest odpotovati iz Rusije. Prav nič me ni mikalo, da bi spet videl kako koncentracijsko taborišče od znotraj. Spoznal sem, da je moje edino upanje švedsko poslaništvo v Moskvi in moj namen je bil, da bi šel do njega, kakor hitro bo mogoče.

(Nadaljevanje prih.)

MOČ NAŠE USTVARJALNOSTI

Tovarna turbin in mesto aluminija - dva plodova našega truda

Zgodovina Titovih zavodov — Litostroj je precej tesno povezana z raznimi dogodki v stari Jugoslaviji. Tedaj je obratovala v Ljubljani majhna tovarna, ki je bila znana pod imenom »Strojne tovarne in livarne«. Že v teh delavnicah so izdelovali nekaj časa manjše vodne turbine. Kar čez noč pa so kapitalistični lastniki odpustili delavce in strokovnjake ter razrušili delavnice. Tedaj je Franc Leskovšek-Luka dejal na nekem ilegalnem sestanku:

— Prišel bo čas, ko bomo zgradili novo tovarno, katere ne bodo mogli zrušiti kapitalistični špekulanti. — Ta čas je prišel že dobro leto po zmagovito končani narodnoosvobodilni vojni. V Ljubljani so zrastli Titovi zavodi s številnimi, tako obsežnimi dvoranami, da bi z njimi lahko pokrili deset ljubljanskih Kongresnih trgov. Litostrojevci pa so že v teh nekaj letih s svojimi proizvodnimi uspehi dovolj jasno pokazali potrebo obstoja te mogočne tovarne turbin, ki je, kakor vsa naša velika dela, plod dolgotrajnih naporov naših delovnih ljudi.

Sedaj obratujejo Litostrojeve turbine že v 18 hidroelektrarnah s 26 agregati, katerih skupna inštalirana zmogljivost znaša okrog 27.000 konjskih moči. Že letos bo začelo v naši državi poskusno ali redno obratovati nadaljnjih 11 hidrocentral s skupno inštalirano zmogljivostjo nad 61.000 konjskih moči. V Litostroju pa izdelujejo ali že montirajo sestavne dele turbin še za opremo 16 hidrocentral, s skupno zmogljivostjo okrog 480.000 konjskih moči.

Z veliko prizadevnostjo so Litostrojevci premagali začetne težave, ki se nujno pojavljajo pri proizvodnji turbin. Sedaj izdelujejo tako Peltonove in Francisove, kakor tudi Kaplanove vodne turbine. Še pred nekaj leti so imeli s prvo M. Voith v Heidenheimu. Strokovne pomoči Litostroju že leta 1946 in 1947 niso hoteli nuditi ne na Češkem, niti v Sovjetski zvezi. Zdaj ima Litostroj licenčno pogodbo s tovarno Voith, ki obsega samo pomoč pri gradnji turbin za nekatere velike hidrocentrale, in sicer Vuzenico, Mariborski otok, Zvornik, Medvode, Jajce II in Vrla II; za vse ostale naše hidrocentrale pa izdelujejo v Litostroju vodne turbine brez vsake pomoči iz inozemstva.

Vodne turbine so pravzaprav najdražji pogonski stroji na svetu. Za vsako hidrocentralo je treba namreč posebej konstruirati in izdelati turbine, pa tudi modele zanje. Le redko sta dve hidroelektrarni zgrajeni enako, kakor sta na primer Mariborski otok in Vuzenica. Zaradi dobave turbinskih naprav za našo največjo hidrocentralo v Jablanici smo se že pred leti pogajali z inozemskimi tovarnami, ki so samo za izdelavo načrtov turbinske naprave zahtevale 100.000 dolarjev ali 30 milijonov dinarjev. V Litostroju, kjer so potem dovršili načrte za turbino v Jablanici, pa stroški niso dosegli niti pol milijona dinarjev.

Še drug primer: Danes stane ena sama turbinska naprava za tako velik agregat, kakor je montiran v hidroelektrarni Mariborski otok, okrog 600.000 do 650.000 dolarjev ali 150 do 195 milijonov dinarjev. Če ne bi zgradili Litostroja in se njegov kolektiv ne bi tako zagrizeno zavzel za proizvodnjo domačih turbin, bi morali dajati inozemstvu za opremo naših hidroelektrarn velikanska devizna sredstva. V Litostroju pa imajo danes v delu šest turbinskih naprav približno tako velikih, kakor je turbina v hidroelektrarni Mariborski otok, razen tega pa še 12 le nekoliko manjših.

Od prvih začetkov Litostrojevci niso postali le kos proizvodnji največjih turbin, ampak so tudi znatno povečali proizvodnjo. Medtem ko je znašala proizvodnja leta 1948 3049 ton, je lani dosegla 5316 ton in bo že letos znašala po planu okrog 7600 ton v vrednosti 3.2 milijarde dinarjev po novih ekonomskih cenah. Litostroj, ki nam skupaj z drugimi tovarnami omogoča izkoriščanje bogatih vodnih sil v naši državi in neposredno tudi gradnjo velikih tovarn, ima pravzaprav tudi nemalo zaslug, da bo v Sloveniji že v kratkem lahko začel obratovati še drug velikan našega dela: **tovarna glinice in aluminija v Strnjšču.** Ta bo potrebovala ogromne množine električne energije, pridobljene na naših rekah, posebno na Dravi in v termoelektrarnah, n. pr. v Šoštanju. Kakor bo Litostroj omogočil, da bo že v nekaj letih v naši državi znatno večja potrošnja električne energije na prebivalca, tako nam bo tovarna glinice in aluminija v Strnišču omogočila izkoriščanje bogatih boksitnih zalog v naši državi. Že pred vojno je bila Jugoslavija v proizvodnji boksita med prvimi na svetu, a v proizvodnji aluminija med zadnjimi. Leta 1940 je znašal izvoz 700.000 ton ali 90 % nakopane boksitne rude. Za ta boksit je stara Jugoslavija dobila okrog 145 milijonov dinarjev, dočim je znašala vrednost aluminija, ki so ga dobili iz te količine boksita, 2.1 milijardo dinarjev. Dobiček so si delili predvsem nemški in madžarski kapitalisti! V mestu aluminija Strnišču se približuje h koncu gradnja velike tovarne, ki bo omogočila letno proizvodnjo 30.000 ton aluminija. Samo letos bo porabilo republiško gradbeno podjetje »Gradis — Ivan Maček - Matija« nad 284 milijonov dinarjev, predvidenih za nove investicije v tovarni glinice in aluminija. Med drugim bodo zgradili še drugo, okrog 500 m dolgo dvorano za elektrolizo, mešalnico in nekatere druge objekte. Velik del opreme je že montirane. Samo v zadnjem času je prispelo iz inozemstva za okrog 3 milijone dolarjev raznih naprav in strojev.

Mesto aluminija v Strnišču bodo morale neprenehoma služiti tri tako velike hidroelektrarne, kakor je Mariborski otok. Zaradi tega grade pospešeno hidroelektrarno Vuzenico, se pripravljajo na montažo drugega agregata na Mariborskem otoku, in spričo bližajočega se začetka proizvodnje v Strnišču spada letos med naše ključne objekte tudi termoelektrarna v **Šoštanju.**

Litostrojevec

Za proizvodnjo aluminija je potrebna poleg boksita in premoga predvsem električna energija: okrog 24.000 kilovatnih ur za tono. Električne energije ne bo smelo v tej tovarni zmanjkati niti za trenutek. Če bi prekinili proizvodnjo v dvorani za elektrolizo le za pol ure, bi zaradi primesi krivolita, ki pospešuje taljenje aluminija v elektrolitskih pečeh, vse skupaj »zmrznilo«. V prvi dvorani za elektrolizo, v kateri iz enega konca na drugi konec ne slišiš še takšnega kričača, že montirajo prve elektrolitske peči, ki jih bo 164. Vsaka peč bo dajala dnevno okrog 300 kg aluminija. Tudi Strnišče bo ena izmed najmodernejših tovarn glinice in aluminija v Srednji Evropi. Delo v Strnišču bo popolnoma mehanizirano.

Tovarno glinice in aluminija v Strnišču gradimo v času velike svetovne »dirke« za aluminijem. V tej »dirki« za aluminijem, ki je že nekaj let tem ostrejša, čimbolj je ogrožen svetovni mir, ima celo najmanjši proizvajalec aluminija razmeroma velik pomen.

Leta 1939 je znašala v stari Jugoslaviji proizvodnja aluminija 1176 ton. Ta letna proizvodnja je takrat pomenila samo 0.2 % svetovne proizvodnje. Isto leto bi n. pr. tovarna z letno zmogljivostjo 30.000 ton, kakršno gradimo v Strnišču, dala še 4.5 % proizvodnje aluminija. Danes bi spričo povečane proizvodnje aluminija prispevalo Strnišče svetovni proizvodnji aluminija okrog 1.5 do 1.8 %. Kljub temu pa bo imela naša tovarna glinice in aluminija v Strnišču, četudi bo morda njen delež v svetovni proizvodnji spričo »dirke« za aluminijem v bodoče še manjši, vendarle velik pomen, sicer ne toliko v svetovnem merilu kakor v evropskem. Pomanjkanje dolarjev je pereče tako v Angliji, kakor v vseh drugih evropskih državah. Zato bodo največje evropske države iskale aluminij zlasti v Evropi. Ko bo tovarna v Strnišču dograjena, bo imela naša država v evropski proizvodnji aluminija približno enak pomen, kakor ga imajo v tej panogi največje evropske industrijske države: Anglija, Nemčija, Francija in druge, ki proizvajajo letno od 30.000 do 70.000 ton aluminija.

Najbrž si pri nas kdo misli, da gradijo v Strnišču počasi. Toda gradnja tovarn aluminija terja velikanske investicije, ki so hudo breme tudi za najbolj razvite države. Saj znašajo investicije za vsako tono aluminija okrog 1500 do 1800 dolarjev. V evropskem merilu se gradnja naše tovarne glinice in aluminija odvija normalno. Tudi na Norveškem še vedno ne obratujeta tovarni, ki so ju Nemci začeli graditi med vojno. Evropske tovarne aluminija so vse od kraja bolj ali manj v hudi krizi. Skoraj nobena država ne zmore znatnejšega povečanja proizvodnje aluminija. Spričo takšnega stanja se pomen izgradnje naše tovarne v Strnišču še povečuje. J. K.

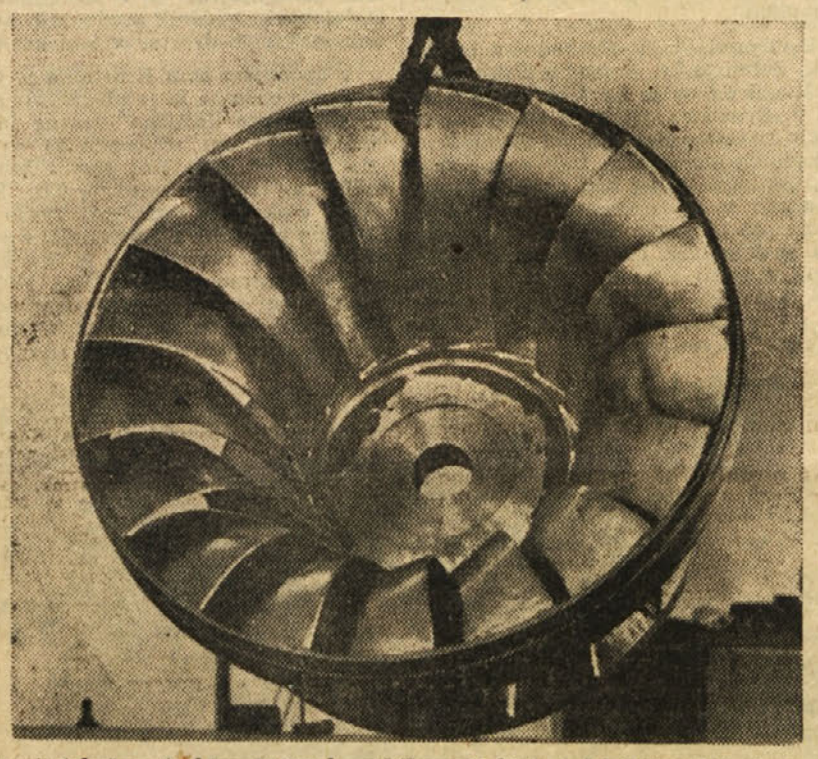

Bronasti tekač za turbino 31.000 konjskih moči, ki jo izdelujejo v Litostroju za hidroelektrarno v Jablanici.

turbino za 600 konjskih moči neverjetno mnogo preglavic. Sedaj pa smatrajo te svoje prve turbine za igračke, kar tudi so v primeri s turbinami, ki jih danes grade. Prav nedavno so pod najtežjimi pogoji, toda uspešno ulili 10-tonski bronasti tekač za hidroelektrarno na Neretvi v Jablanici, ki bo imela 31.000 konjskih moči. To turbino bodo izdelali do konca letošnjega leta. V konstrukcijskem oddelku Titovih zavodov, kjer dela znani projektant turbinskih naprav inž. Robert Kasović, pa konstruirajo danes že celo večje turbine kakor je ona, namenjena za Jablanico. Med drugim so pripravili načrte za orjaško Peltonovo turbino s 50.000 konjskimi močmi, ki je namenjena za hidrocentralo Mavrovo v Makedoniji. Samo ta turbina bo imela precej večjo moč kakor vseh sedem turbin v znani talski hidroelektrarni. Trenutno pripravljajo v Litostroju načrte za sedem velikih hidroelektrarn s skupno zmogljivostjo 657.200 konjskih moči. Ko bodo obratovale vse te in že prej omenjene hidroelektrarne, bomo v naši državi pridobili 1,224.000 inštaliranih konjskih moči. To je izredno mnogo! V ilustracijo naj navedemo, da znaša inštalirana zmogljivost vseh švicarskih hidroelektrarn okrog 1,700.000 konjskih moči. Od sedem hidrocentral, ki so izbrane, da jih bomo začeli graditi prihodnja leta, bo največja hidroelektrarna Ozrenići v Črni gori, ki bo imela štiri agregate s Peltonovimi turbinami po 104.000 konjskih moči. To bodo največje Peltonove turbine v Evropi. Konstruktorji iz Titovih zavodov so uspeli, da nam tudi za največje naše hidrocentrale ni treba naročati v inozemstvu niti turbin, niti načrtov zanje.

Seveda tudi Litostroj, ki je največja in najmodernejša tovarna turbin v Srednji Evropi, sodeluje zaradi strokovnih nasvetov z eno izmed najbolj izkušenih turbinskih tovarn na svetu, s tvrdko L.

NAROČNIKI — POZOR!

Tekoči račun »Zasavskega vestnika« se je spremenil in se vplačuje sedaj ves denar na tekočo številko NB Trbovlje 614-90332-3, na kar opozarjamo vse. — Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika«.

Zeniški metalurški kombinat

Odkar smo koncentrirali program naše kapitalne graditve na objekte, ki so odločilnega pomena za nadaljnji razvoj naših proizvajalnih sil, je železarna Zenica med ključnimi objekti vselej na prvem mestu, ne le zaradi važnosti tega podjetja, marveč tudi zaradi velikanskega obsega del. Na gradbiščih zeniške železarne in velike koksarne je lani v sezoni delalo skoraj 10.000 delavcev, letos pa njih število tudi ne bo mnogo manjše. Tu nastaja orjaško podjetje, ki bo dajalo na leto 600.000 ton jekla, to je dva in polkrat več kakor je znašala predvojna proizvodnja vseh železarn v Jugoslaviji. Po svoji zmogljivosti kakor tudi po najsodobnejši opremi se bo Zenica kmalu lahko merila z velikimi železarskimi podjetji Zahodne Evrope.

To največje industrijsko podjetje, ki ga gradimo v petletki, bo letos v glavnem zgrajeno. V novi velikanski jeklarni, ki jo postopno gradijo četrto leto, že obratujejo tri velike Siemens-Martinove peči, ki vsaka daje trikrat na dan po 60 ton jekla. Sredi letošnjega leta pa bo pripravljena za obratovanje že četrta enako velika peč. Nova jeklarna ima tudi že potrebne naprave za najhitrejši dovoz potrebnih surovin: visečo železnico za dovoz surovega in starega železa k pečem, bunkerje in skladišča ter avtomatične naprave za polnjenje peči. Vse te naprave kakor tudi nove Siemens-Martinove peči smo izdelali doma, predvsem v tovarni »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu.

Največji objekt, ki ga grade v Zenici pa je nova valjarna, sestavljena iz vrste velikih industrijskih dvoran, v katerih bo proizvodni proces potekal neprekinjeno od velikanske bluming-valjarne, ki smo jo kupili v Ameriki, čez težko valjčno progo do srednje in lahke proge. Kako orjaška naprava je taka bluming-valjarna, lahko približno ponazorimo, če povemo, da tehtajo sestavni deli tega velikega stroja 3000 ton (to je 300 vagonov po 10 ton), za pogon pa bo potrebovala okrog 8000 kilovatov.

Dve elektrarni z zmogljivostjo nove hidroelektrarne na Savici torej ne bi zadoščali za pogon tega stroja. Ker bo bluming-valjarna na leto predelala kar 450.000 ton surovega jekla v polizdelke, je razumljivo, da si takšne naprave lahko omislijo samo največja železarska podjetja.

Tretji velikanski objekt zeniškega kombinata pa je težka kovačnica. V velikanski dvorani te kovačnice pravkar montirajo mogočno hidravlično stiskalnico za pritisk 1850 ton, kjer bodo lahko kovali največje strojne dele, težke do 14 ton. To je prva stiskalnica te vrste in velikosti v naši državi. V novi kovačnici bodo s pomočjo te stiskalnice kovali največje gredi za vodne turbine in generatorje, gredi za velike ladijske stroje itd. Vse to moramo danes uvažati iz tujine. Razen te stiskalnice bo letos v kovačnici začelo obratovati še pet velikih parnih kladiv z udarci po 500 do 1500 kg, ki se bodo pridružili že lani postavljenim dvem parnim kladivom. Tako bodo v novi kovačnici lahko izdelovali vse potrebne kovane strojne dele za našo industrijo.

Četrti velikanski obrat zeniškega kombinata pa bo plavžarski obrat. Doslej v Zenici niso pridobivali surovega železa. Danes pa stoji tu že prvi orjaški plavž, ki bo imel dnevno zmogljivost 600 ton surovega železa, to je približno 4-krat več, kakor znaša zmogljivost vsakega izmed dveh novih plavžev v Sisku. Poleg velikega plavža so postavili tudi že tri visoke pregrejevalce zraka (kavperje). Pripravljajo pa še gradnjo drugega enako velikega plavža. Kmalu bodo urejene tudi potrebne mehanične naprave za dovažanje rude in koksa k plavžu in za polnjenje plavža.

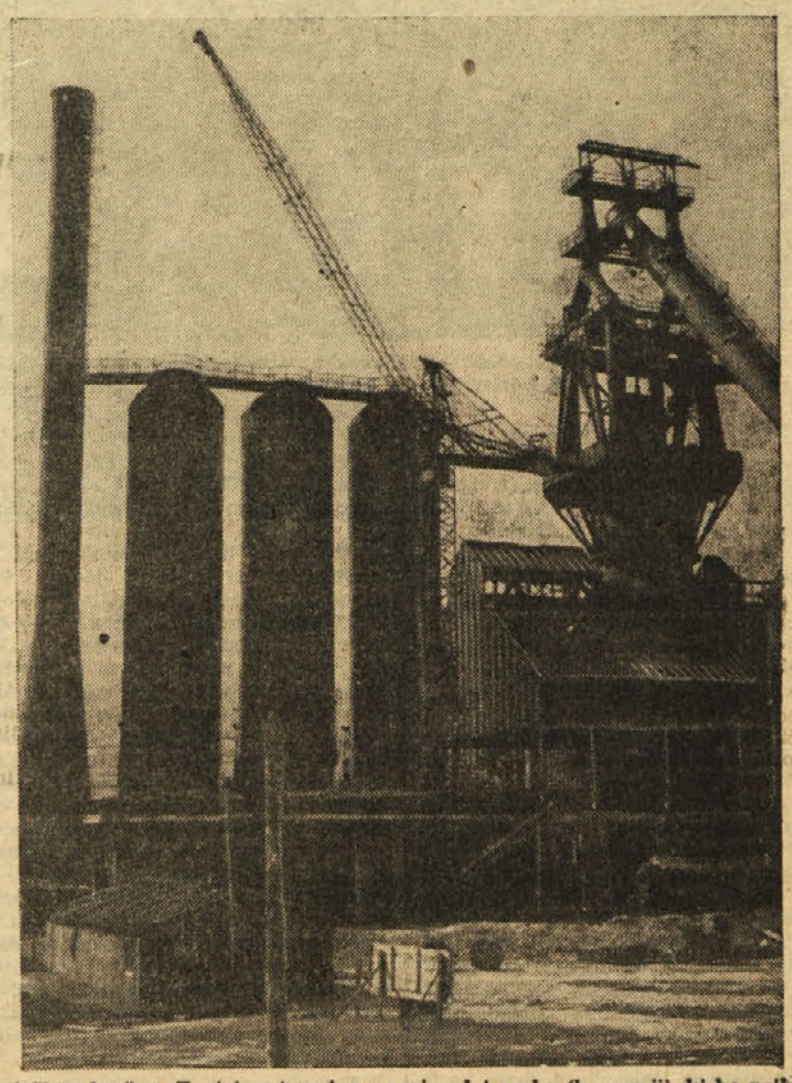

Orjaški plavž v Zenici s tremi pregrejevalci zraka (kavperji), ki bo prihodnje leto dajal po 600 ton surovega železa na dan

Potrebni koks bo novi plavž sprva dobival iz velike koksarne v Lukavcu pri Tuzli, ki bo v kratkem začela obratovati. Čez leto dni pa bodo v Zenici dovršili drugo veliko koksarno, ki bo dajala na leto 450.000 ton koksa. Ko bosta zgrajena oba plavža bo zeniški kombinat potreboval dnevno samo rude okrog 1300 ton (120 vagonov po 10 ton), to je skoraj 1 milijon ton na leto. Zato odpirajo v vareškem rudniku nova rudna polja in gradijo velike rudniške in transportne naprave za povečanje proizvodnje. Do rudnika pa bodo čez nekaj mesecev dogradili normalnotirno progo Breza—Vareš. Gradnja te proge terja velikanske napore, saj gre za najtežjo gorsko progo v naši državi, kjer bo na dolžini 20 km kar 21 predorov in 16 mostov.

Kakor investicije v Varešu so nujno povezana z izgraditvijo Zenice tudi velika dela na reki Bosni pri Zenici. Tu bo Bosna še letos stekla po novi 1500 m dolgi strugi, ki bo presekala velik lok reke, da ne bo ovirala razvoja železarne. Hkrati pa bodo kmalu dovršili ob delu stare struge naprave za vodovod, ki bo napajal železarno s tolikšno količino vode, kakršno sicer potrebujejo le velemesta.

Z zgraditvijo metalurškega kombinata v Zenici in drugih ključnih objektov naše črne metalurgije bomo dosegli, da se bo naša celotna železarska proizvodnja, ki se je v primeri s predvojno proizvodnjo že podvojila, nadalje dvignila na tri do štirikratni predvojni obseg, tako da bomo v naši državi pridobili na leto 540.000 ton surovega železa (pred vojno 180.000) in 900.000 ton jekla (pred vojno 240.000 ton). Tako bo odpadla potreba uvoza jekla in izdelkov iz jekla, ki danes hudo obremenjujejo našo trgovinsko bilanco s tujino. **S.**

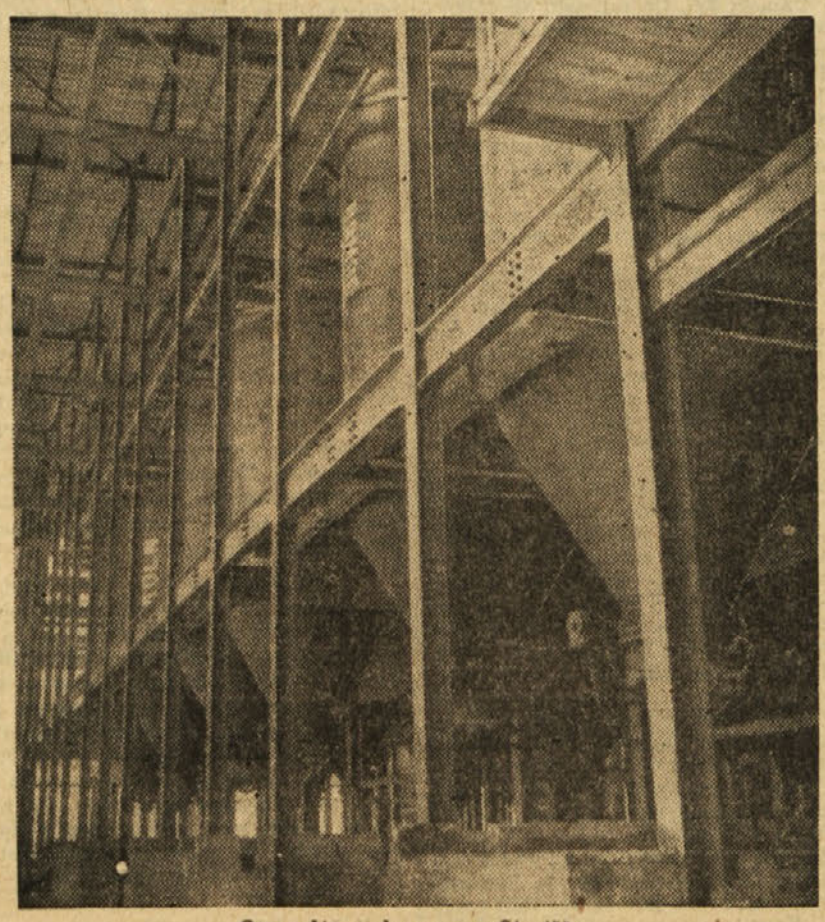

Opremljena dvorana v Strnišču

Revolucionarna je bila pot delavskih kulturnih društev

Ko se te dni v okraju Trbovlje ustanavljajo delavska kulturna društva »Svobode«, je umestno, da se pobliže spoznamo z zgodovino in delom teh društev, ki so v predaprilski Jugoslaviji in še prej vršila med delavstvom bogato kulturno poslanstvo, združeno z revolucionarno borbo naših revirjev proti takratnim diktatorskim režimom. V okviru teh društev je Partija sprovajala svoje naloge med svojim članstvom in prijatelji delavskega gibanja.

Vzajemnost - Svoboda - Zarja v Trbovljah

Zavedni delavski zadružniki v Trbovljah so leta 1910 zgradili svoj Delavski dom. Graditelji še zdaleč niso slutili, kako velikega pomena bo ta stavba za nadaljnji razvoj delavskega kulturnega gibanja v Trbovljah. Jeseni leta 1912 se je v Trbovljah ustanovil delavski pevski zbor »Vzajemnost«.

Pobudo za ustanovitev pevskega društva »Vzajemnosti« v Trbovljah je dal veliki delavski zlet v Ljubljani v poletju 1912, ki so se ga udeležili iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja z godbami. V Ljubljani je nastopil ljubljanski pevski zbor »Vzajemnost«, ki je Trboveljčane močno navdušil. Takoj so ustanovili pevski zbor, ki je štel blizu 70 pevcev. To je bila tudi prva osnova za začetek delavskega kulturnega gibanja v Trbovljah. S pevskimi koncerti doma in v okolici se je začelo razvijati delavsko kulturno življenje v revirjih.

Na 1. maja 1922 je dramski odsek »Svobode« uprizoril Cankarjeve »Hlapce«. Med aktivnimi igralci je še danes edinole tovarišica Mica Bizjakova (desno)

Leta 1918 so nastopili pevci z godbo na zborovanju 1. maja, na katerega so prišli delavci iz obratov in kolonij korporativno. Na slovesnosti je govoril tov. Petejan iz Ljubljane. Takrat se je začel širši razvoj delavskega kulturnega gibanja v Trbovljah.

V začetku leta 1919, nekaj mesecev po razpadu avstro-ogrske monarhije, se je v Trbovljah ustanovilo delavsko kulturno društvo »Svoboda«. Začela je delovati gledališka sekcija in pevski zbor, prav tako pa tudi ženski tamburaški zbor, ki ga je vodila Tončka Čečeva, ki je v času okupacije padla kot talka. Dramski odsek pa je vodil tov. Franc Novak, ki še danes živi v Trbovljah. V teku dveh let od ustanovitve »Svobode« je njena gledališka družina uprizorila 14 iger, ki si jih je ogledalo 3192 ljudi v dvorani pri Forteju v Trbovljah.

Ko je bila proti kraju leta 1920 zgotovljena dvorana Delavskega doma, se je začel še večji razmah kulturne dejavnosti. V okviru »Svobode« je bil ustanovljen tudi telovadni odsek, ki je deloval vse do razpusta te sekcije (ko je izšel Zakon o Sokolu). Telovadni odsek je nastopal širom po Sloveniji. Prvi telovadni okrožni izlet v Trbovljah je bil v septembru leta 1924 na dvorišču Delavskega doma. Ta nastop je dokazal, da sodi »Svoboda« med društva, ki se borijo za množično sodelovanje.

Ustanovljen je bil tudi nogometni odsek, ki se je pozneje preimenoval v nogometni klub »Amater«, ki je bil predhodnik sedanjega »Rudarja«.

Med vsemi odseki »Svobode« je bil najbolj delaven gledališki odsek, ki je od decembra 1920 do razpusta »Svobode« v mesecu juliju 1935 priredil 178 gledaliških predstav, 7 umetniških večerov, 19 družabnih in 22 prosvetnih večerov. Vse te prireditve je obiskalo 105.452 ljudi. Pri dramskem odseku so sodelovali Tone Seliškar, Tine Korimšek, Leopold Majdič, Ivan Deželak, Tone Sajovic, Ivan Pavšek, Jakob Klenovšek, Ivan Breznik, Marta Paradižnik, Mica Grabnerjeva, Ivan in Franc Teržan, Milan Polovič, Franc Čatar, Pavle Kovač in še mnogi drugi. Kaj je uprizarjal ta gledališki odsek? Seveda predvsem kvalitetna odrska dela, tako n. pr. Cankarjeve »Hlapce«, njegovega »Hlapca Jerneja«, dela Etbina Kristana, Finžgarja, Meška in še druge. Razumljivo je, da je prirejal tudi zabavna odrska dela.

Leta 1928 se je v Trbovljah odprl kino »Svoboda«, ki je začasno zavrl kulturno delo delavskega gledališkega odseka, ker se je »Svoboda« morala boriti s težavami, ki jih ji je delala tedanja delavstvu sovražna oblast. Kasneje pa je kino mnogo pomagal pri raznih kulturnih prireditvah.

Zadnji prosvetni večer »Svobode« v Trbovljah je bil 20. junija 1935. Dne 7 junija je bil v Celju velik izlet »Svobod«. V sprevodu je bilo 16 delavskih godb, 14 praporjev, vsi pevski zbori z nad 1200 pevci, preko 4000 kolesarjev in 20 konjenikov. Ta velikanska manifestacija delavske kulture pa ni bila pogodu takratni oblasti. Z odlokom kr. banske uprave v Ljubljani z dne 13. VII. 1935, št. II/2361/57 so bile vse »Svobode« razpuščene. S tem je končal tudi v Trbovljah najagilnejši odsek trboveljske »Svobode« — njena gledališka družina — poleg drugih odsekov svoje plodonosno delovanje. »Svoboda« je orala kulturno ledino med našim delavstvom. Njeni kulturni delavci so ustvarili iz nič veliko kulturno dediščino, ki jo bodo množile in bogatile delavska kulturna društva »Svobode«, ki se sedaj spet ustanavljajo. Prvi ustanovni občni zbor »Svobode« je bil v nedeljo, 27. aprila na Dobrni v Trbovljah. Sledili mu bodo še številni drugi.

V 16 letih obstoja in najživahnejšega delovanja »Svobode« je bilo v kulturno delo pritegnjeno mnogo delavcev in delavk, zlasti pa delavske mladine. V tem društvu so se izobrazili številni politični, gospodarski in kulturni delavci, ki so danes na vidnih in odločilnih položajih v Trbovljah in drugod. Dobro je, če se spomnimo, s kakšno ljubeznijo, s kakšnim viharnim navdušenjem je delala takrat mladina v svoji »Svobodi«. Mlajši rod tega žal ne ve, vedo pa to vsi starejši, ki so v tem gibanju živeli. Saj jih vežejo na tiste čase najlepša in najidealnejša doživetja v življenju. Da, tako so delali v nekdanji »Svobodi«. Kako velik idealizem, kako veliko navdušenje, s kakšno ljubeznijo so delali mladinci in mladinke v tistih letih, nam povedo med drugim tudi primeri gostovanj takratne gledališke skupine v drugih krajih. Denarnih sredstev je bilo malo, pa so hodili v druge kraje gostovat kar peš, in to ob vsakem vremenu. Čestokrat je ta mladina tvegala zaradi takega gostovanja izgubo dnevnega zaslužka in še živela ob gostovanjih ob svojih stroških.

Omenimo tudi, da sta poleg dramskega, tamburaškega, telovadnega in nogometnega odseka sodelovala v društvu še pevski in smučarski odsek. Pevski odsek je imel 9 koncertov z udeležbo 4207 ljudi. Pevci pa so sodelovali na mnogih drugih delavskih prireditvah izven Trbovelj po vseh krajih Slovenije in celo v Zagrebu. Tudi smučarski odsek se je krepko uveljavljal. Prvo športno prireditev je imel v februarju 1932.

»Svoboda« v Trbovljah pa je skrbela tudi za kvalitetna predavanja, ki jih je bilo 36 s 6934 poslušalci. Predavali so Tone Seliškar, Fran Albreht, Angelo Cerkvenik, Vida Taufarjeva, dr. Henrik Tuma in še številni drugi.

V času svojega obstoja je imela »Svoboda« v Trbovljah še dve plesni šoli in dve dramski šoli. Ob razpustu »Svobode« je štelo društvo 186 aktivnih članov in članic.

Po razpustu »Svobode« pa so v Trbovljah ustanovili začasno delavsko kulturno društvo »Zarja« s pevskim in dramskim odsekom. Še pred razpustom »Svobode« so bili leta 1934 pod njenim vodstvom kulturni festivali v Trbovljah, v Zagorju in Hrastniku, kjer so nastopale vse delavske kulturne skupine našega Zasavja.

V nadaljnjem razvoju delavskega kulturnega gibanja v Trbovljah je imel velik pomen občni zbor »Vzajemnosti« dne 23. maja 1936. Poleg dramskega in pevskega odseka se je ustanovil meseca julija še mandolinski odsek. Prirejali so se prosvetni večeri, višek pa je bil koncertni nastop v Trbovljah na prostem v avgustu 1936 z 2744 udeleženci.

V okviru »Vzajemnosti« je bilo od leta 1936 do okupacije leta 1941 prirejeno 26 prosvetnih večerov in 19 gledaliških predstav ter nekaj koncertov.

Ko govorimo o razvoju delavskih kulturnih društev v Trbovljah ne smemo prezreti delavskega turističnega društva »Prijatelj prirode«. S prirejanjem raznih delavskih izletov, zlasti pa v naše planine, se je najbolj krepila in utrjevala vez med delavstvom iz vseh krajev, ki se je tako med seboj zbliževalo daleč proč od dolinskih žandarjev in njihovih ovaduhov. Meseca septembra 1930 je bil ustanovni občni zbor tega društva, že prej pa je bil v Hrastniku.

Za kulturni razvoj in napredek ter vzgojo delavskih množic so ta kulturna društva opravila naravnost velikansko delo. Krepila pa so istočasno razredno zavest proletariata v borbi proti takratnim izkoriščevalcem delavskega razreda.

V Zagorju Svoboda, Iskra, Danica in Vesna

Kakor v Trbovljah, je tudi v Zagorju takoj po prvi svetovni vojni zaživela »Svoboda«. V upravnem odboru pa so bili takrat glavni voditelji Šlukej, Jelenc in drugi socialistični mogotci, ki pa niso kazali nobenega interesa za izobrazbo mladine. Delali so mnogo na tem, da se v »Svobodi« ustvari nesoglasje; to se jim je tudi posrečilo. Leta 1919 in 1920 se je od »Svobode« odcepil velik del levo usmerjenega delavstva in mladine, tako da je v njej ostala le še petina članov, ki so delovali ponižno po navodilih tedanjih socialističnih gospodarjev, ki so si lastili absoluten monopol v posredovanju med vlado in delavskim razredom.

Takratna, po večini levičarsko usmerjena zagorska mladina pa ni hotela ostati brez kulturnega življenja. Ustanovila je prvo mladinsko organizacijo »Iskra«, ki pa je bila po zaslugi denunciantov kmalu razpuščena. Revolucionarna zagorska mladina pa ni izgubila poguma; ustanovila je novo društvo pod mimenom »Danica«, ki pa je bila tudi kmalu prepovedano. Ni bilo dolgo časa, že so se spet zbrali člani KP Jože Baver, Jože Marn, Franc Zaman, Mirko Weinberger, Steklar in Jugovar. Izdelali so pravila za novo delavsko kulturno društvo »Vesna«. Izdelali so pravila za novo delavsko kulturno društvo »Vesna«. Pravila so bila potrjena in društvo je začelo z delom.

V »Vesni« je bilo več odsekov: dramski, telovadni, pevski, godbeni, športni in mladinski odsek. Največje težave je imelo društvo s prostori, vendar so bile tudi te kmalu premagane. Splošna gospodarska zadruga je vzela v zakup Delavski dom v Zagorju in staro dvorano trgovca Mihelčiča. Mnogo prostovoljnega dela je bilo treba, saj so si morali urediti gledališki oder.

Med prvimi člani »Vesne« je bil tudi tov. Miha Marinko, ki je deloval aktivno, pri literarnem delu pa sta sodelovala dijaka France in Mile Klopčič. V društvo je pristopil tudi jugoslovanski prostovoljec s Kajmakčalana, Franjo Ule, ki je prinesel v društvo veliko revolucionarnega duha. On je spesnil preprosto, a vendar vžigajočo popevko, ki jo je zagorska delavska mladina prepevala po cestah: »Po Zagorju smo hodili, smo Orjunce spat podili — proč z njimi, proč z njimi, nočemo jih več, Zagorje proletarsko, brez proletarcev Zagorja ni...«

Ta njegova pesem je dolgo živela in živi še danes. Takratna beograjska čaršija je s pomočjo svojih agentov tov. Uleta zaprla v beograjsko glavnjačo, kjer so ga do smrti mučili in končno posamezne dele njegovega telesa vrgli v Donavo... Zagorje ni pozabilo na tega delavskega mučenika: še krepkeje so delali naprej ter želi obilo uspehov.

Posebno značilne so bile zagorske prvomajske proslave, ki so jih organizirali Vesnovci. Eden izmed najagilnejših članov je bil tudi pokojni Franc Farčnik. Društvo »Vesna« je s svojimi odseki nastopalo tudi izven Zagorja, širom po Sloveniji, in povsod želo velike uspehe.

Ustanovitev »Vesne« v Zagorju je dala pobudo za ustanovitev društva tudi v Hrastniku, Ljubljani, Kamniku in še drugod. Društvo se je lepo razvijalo; nakupili so si tudi uniforme. Velik dogodek je bil za društvo leta 1923, ko so razvili društveni prapor, ki je ohranjen še danes. Konec julija 1923 je izbruhnila v zasavskih revirjih stavka rudarjev, ki je trajala devet tednov. V tej borbi rudarjev je »Vesna« odigrala nadvse važno vlogo, zaradi česar je bilo društvo obsojeno na smrt; takratna politična oblast je »Vesni« zaprla društvene prostore in zapečatila. Toda društvo ni prenehalo z delom; 1. junija 1924 je bil organiziran pohod fašistične Orjune v Trbovlje. Ker je »Vesna« poznala pravi namen vdora Orjune v revirje, je poslala svoje najboljše člane, da protestirajo na mestu: da kapitalističnih hlapcev revirji ne potrebujejo! V Trbovljah je prišlo med Orjunaši in komunisti do krvavega spopada, kjer je bilo ubitih več članov Partije, med njimi zverinsko mučeni in ustreljeni Zagorjan Franc Fakin. Od članov »Vesne« so bili ranjeni Ludovik Fajn, Mirko Weinberger in Hlebec. Meseca junija 1924 je bila »Vesna« v Zagorju razpuščena, premoženje zaplenjeno in prodano na dražbi. Inventar je kupila takrat Splošna delavska zadruga »Delavski dom«; bila je to zadruga, ki je bila »Vesni« najbližja, saj so jo vodili člani Partije.

»Vesna« je začela z delom v novem obdobju na ta način, da je članstvo stopilo v »Svobodo«. Kulturno delo v Zagorju se je razživelo, k čemer so v veliki meri pripomogli člani bivše »Vesne«. Sodelovanje v stavkah, v katerih so zavzemali glavna mesta Vesnovci, je dokaz, da so mladinci vršili poleg svoje kulturne misije tudi revolucionarno poslanstvo: pomagati delavskemu razredu v boju proti kapitalizmu.

Po razpustu »Svobode« leta 1935 se je že po enem mesecu ustanovilo v Zagorju pevsko društvo »Naprej«. Pozneje so socialisti ustanovili »Vzajemnost«, Ker se je »Naprej« fuzioniral z »Vzajemnostjo«, so člani revolucionarne »Vesne« sodelovali v »Vzajemnosti«. Uprizorili so več iger, med njimi tudi Čufarjev »Polom« in še številne druge.

Zadnja prireditev je bila obdaritev otrok »Nikolaj Proletarec«, ki pa takratnemu župniku Benediktu ni bila po volji; vložil je tožbo in uspelo mu je, da je bila »Vzajemnost« razpuščena. Člani »Vesne« so kmalu nato obnovili društvo »Naprej«, ki je kljub terorju policije organiziralo razne prireditve in vršilo kulturno delo v zagorski dolini.

Okupacija je zadala udarec tudi delavskemu kulturnemu življenju v Zagorju, vendar so Vesnovci ves arhiv pravočasno spravili na varno; okupator ni dobil ničesar razen bilance, ki pa je izkazovala izgubo. Člani so se razšli in se sestali 21. aprila 1941 v rudniški restavraciji, kjer so brez vodstva zapeli Aljaževo pesem »Slovan, na dan!« Po končani pesmi so bili mladinci razgnani, vendar je ta pesem globoko odjeknila v zagorski dolini.

V partizane so člani »Vesne« odšli že v jeseni leta 1941; velika večina od njih je dala življenje za domovino. Po vojni je napredna zagorska mladina začela delati v obnovljeni »Vesni«, ki je predlansko leto praznovala 30-letnico svojega revolucionarnega dela.

Sloga, Svoboda in Vzajemnost v Hrastniku

V hrastniški kotlini je na kulturno-prosvetnem področju delovalo med delavstvom v predaprilski Jugoslaviji več društev — najprej »Sloga«, pozneje »Svoboda 1 in 2«, nato pa »Vzajemnost 1 in 2«. Pred ustanovitvijo »Svobode« je v Hrastniku delovalo kulturno društvo »Sloga«, občni zbor »Svobode« pa je bil 4. junija 1922.

Ob ustanovitvi je »Svoboda« v Hrastniku štela 20 članov; ustanovni občni zbor društva je vodil tedaj Karel Malovrh st., o pomneu kulturnih organizacij med slovenskim proletariatom pa je na zboru govoril Tone Seliškar, ki je tista leta služboval kot učitelj v Trbovljah.

Prvi predsednik »Svobode« v hrastniški dolini je bil Amandus Šauberger, društveni odbor je bil številen, ker so bili v »Svobodo« vključeni poleg hrastniških rudarjev tudi delavci in mladina iz kemične tovarne in steklarne. Člani bivše »Sloge« so na tem občnem zboru pristopili v novo društvo »Svoboda«, vendar je »Sloga« formalno še obstojala do leta 1923. Pri rudniku so ustanovili društvo »Vesno«, ki je pa delovalo le do leta 1924, kjer je bila »Vesna« po znanih dogodkih 1. junija 1924 v Trbovljah razpuščena.

Delavsko kulturno društvo »Svoboda« v Hrastniku se je razdelilo v dve ustanovi, in sicer v »Svobodo 1« in »Svobodo 2«, ki pa sta spet delovali le do izleta »Svobod« v Celju leta 1935.

Društvo je imelo ob svoji ustanovitvi dramski odsek in telovadni odsek. Pod okriljem »Svobode« in pozneje »Vzajemnosti« je delovala tudi delavska godba na pihala, ki je nastopala na vseh delavskih prireditvah.

Tako delo »Svobode« in kasneje »Vzajemnosti« je dalo globok pečat kulturnemu razvoju delavstva v Hrastniku, saj se je pod okriljem teh društev gojila napredna, revolucionarna misel delavstva v besedi, glasbi in petju.

V Hrastniku so bila v tistih letih najrazličnejša predavanja in prosvetne prireditve, nadalje režiserski tečaj za dramsko šolo, ki jo je vodil prof. Osip Šest.

Koncerti delavskih in narodnih pesmi v Hrastniku so budili med delavstvom narodno in razredno zavest. Večina članov društva je aktivno sodelovala v NOV; mnogi so darovali svoje življenje, med njimi tudi dolgoletni odbornik »Sovobode« in »Vzajemnosti« tov. Aleš Kapla, po katerem nosi ime tudi današnji SKUD v Hrastniku, ki je dejanski naslednik predvojnih delavskih kulturnih društev v tem kraju.

V spodnjem delu Hrastnika je delovala »Svoboda 2«, ki je združevala steklarje, delavce kemične tovarne in železničarje. Člani »Svobode 2« so bili leta 1920 ob generalni stavki železničarjev in rudarjev med prvimi, ki so stopili v akcijo in vzdrževali zvezo med Zidanim mostom in Trbovljami s svojimi kurirji. Pravzaprav se je »Svoboda« formalno ustanovila šele leta 1923, ki je štela več sekcij: pevski zbor, dramski odsek, tamburaški orkester in telovadno sekcijo. Podružnica »Svobode«

Mešani pevski zbor »Svobode« v Hrastniku leta 1924

v Spodnjem Hrastniku je ustanovila tudi knjižnico, ki je delovala prav dobro.

Kakor »Svoboda 1« na rudniku, je morala tudi »Svoboda 2« v steklarni in kemični tovarni leta 1935 po delavskem festivalu v Celju prenehati z delom, vendar je delavska mladina v Hrastniku delala na kulturnem področju nato v »Vzajemnosti 2« vse do vdora Nemcev v naše kraje.

Med sekcijami te delavske kulturne ustanove Spodnjega Hrastnika je dosegla posebno lepe uspehe godba na pihala, ki je leta 1937 zasedla na republiškem tekmovanju v II. skupini prvo mesto. Ta godba je imela od svoje ustanovitve leta 1931 do okupacije 860 prireditev in nastopov.

Zgodovina delavskih kulturnih društev v rudarskih centrih Zagorje, Trbovlje in Hrastnik je v prednjem naznačena le v glavnih obrisih, saj je spričo tesno odmerjenega prostora izpuščen marsikak važen in značilen dogodek v zadnjih 30 letih. Smemo pa reči na kratko, da je bilo delovanje nekdanjih delavskih kulturnih društev silno bogato in pomembno za kulturni razvoj revirskega delavstva. Tako velikega pomena je bilo delovanje teh društev, da bi imelo današnje društveno in javno življenje v naših revirjih povsem drugo lice, če bi teh društev ne bilo. Ko sedaj ponovno ustanavljamo društva »Svobode«, obujamo spomine na preteklost teh ustanov in revolucionarno gibanje delavskega razreda v zadnjih treh desetletjih v našem Zasavju, na katero smemo biti upravičeno ponosni, ponosni tembolj, ker si je delavstvo ustvarilo svojo kulturo samo, popolnoma samo. Zato naj bo velik izlet delavskih kulturnih organizacij meseca avgusta v Trbovljah res veličastna manifestacija spominov na revolucionarno preteklost naših revirjev ter manifestacija političnih, gospodarskih in kulturnih pridobitev v novi socialistični Jugoslaviji.

Edvard Kres je čuval prapor Svobode

»Zasavski vestnik« je poročal v 16. številki o ustanavljanjih delavskih kulturnih društev »Svobode«. Prav ta članek je dal povod, da smo v Litiji obudili spomine na predvojno delavsko društvo »Svoboda«, ki je obstojalo tudi pri nas. Društvo je bilo precej agilno, prirejalo je politična predavanja in vzgajalo delavske vrste. Člani »Svobode« so uprizarjali tudi gledališke igre in imeli knjižnico, ki je nudila mladini in odraslim progresivno literaturo.

Iz vrst starih Svobodašev je zdaj izšla zamisel, naj bi se »Svoboda« obnovila tudi v Litiji, nujno potrebno pa bi bilo zbrati vse gradivo za kroniko »Svobode«. Predvojna državna oblast je ovirala delovanje »Svobode«. Ob neki priliki, ko je prišla »Svoboda« v nemilost pri takratni državni upravi, so se člani »Svobode« zbali za svoj prapor in ga skrili pri svojemu sodrugu Edvardu Kresu, ki je stanoval v svoji hišici v Zgornjem Logu. Tov. Kres je prapor očuval pred zaplembo in ga kasneje vrnil odboru »Svobode«.

V času NOB so odšli mlajši člani litijske »Svobode« v partizane, starejši člani pa so bili terenski aktivisti. Tovariš Edvard Kres, ki ima svoj dom blizu železniškega mostu v Poganiku, pa je kot bližnji sosed te utrjene postojanke oprezoval za nemškimi utrdbami ob mostu. Natančno je preštel vrste nemške obrambe, razmestitev flakov in skladišča za municijo. Za vse razmestitve je izdelal podroben načrt ter ga oddal takratnemu sekretarju tov. Martinu Kosu-Čičku, ki ga je odposlal Glavnemu štabu POS. Nekaj dni kasneje so se že začeli sistematični napadi na poganiški železniški most, partizanska in zavezniška letala so od takrat stalno bombardirala most in tako ovirala vožnjo po zasavski progi. Tudi pred združenim napadom na poganiški most in poganiški tunel je oskrbel tov. Edvard Kres dragocene podatke in jih oddal partizanski komandi, ki je potem v kombiniranem napadu s pomočjo letalstva porušila most in graščino v Poganiku in je od takrat bila zasavska proga za promet onesposobljena.

Tov. Edvard Kres je bil že od mladih nog v vrstah progresivnih delavcev, sodeloval je kot železničar tudi v stavki leta 1920 in je bil zaradi štrajka odpuščen iz službe. — V zadnjem času je tov. Edvard Kres zbolel; vsi prijatelji mu žele skorajšnjega ozdravljenja.

Naročaj, čitaj in dopisuj v naš list!

Predkongresno tekmovanje žena

Izvršni odbor Antifašistične fronte žena Slovenije je sprejel sklep o tekmovanju na čast IV. kongresa AFŽ Slovenije, ki bo 4. in 5. oktobra t. l. Predkongresno tekmovanje bo trajalo od 1. maja do kongresa. Izvršni odbor vabi vse žene, delavke, zadružnice, intelektualke, kmetice kakor tudi vse ostale delovne žene, vse organizacije AFŽ, sekcije zadružnic kakor tudi druga ženska društva in delovne kolektive, da se tekmovanja udeleže.

Predkongresna dejavnost naj se kaže v poglabljanju naših doseženih nalog v prebujanju politične zavesti v ženskih množicah, v prepajanju vse naše dejavnosti s socialistično miselnostjo, v poglabljanju ljubezni do domovine in v krepitvi obrambnih sil naših narodov. Hkrati pa je treba posvetiti vso skrb boju zoper sovražnike socializma, proti vsem tistim, ki jim je sreča ljudstva in sreča naših otrok tuja.

Delovne žene, matere in dekleta naj v tem času skrb za predšolske otroke kakor tudi za vso doraščajočo mladino še bolj poglobijo. Mnogo lahko prispevajo k utrjevanju in razvijanju pionirskih organizacij in krožkov, pionirskih in mladinskih pevskih zborov, igralskih skupin, k obnovi starih in pripravljanju novih igrišč, od peskovnikov in lahkoatletskih stez pa do odbojkarskih in drugih igrišč, k organiziranju dnevnih letovanj, enodnevnih izletov itd.

Zelo važna naloga je vključevanje žena v razna društva, zlasti v društva prijateljev mladine. Ravno žene so lahko pobudnice organiziranja predavanj za starše in vse tiste, ki jih problemi mladinske vzgoje zanimajo; s tem bodo veliko pripomogle k vsklajevanju domače vzgoje s šolsko vzgojo. Boriti se proti dvolični vzgoji svojih otrok, vzgajati otroke v dobre državljane naše socialistične domovine — to je dolžnost vseh zavednih žena.

Kjer so dani pogoji, naj se organizirajo posebna ženska društva (n. pr. društvo za pospeševanje domače obrti), prav tako pa je potrebno, da se žene vključujejo v razna kulturno-prosvetna društva in politične organizacije, da na vaseh organizirajo tekme žanjic, grabljic in podobno.

Vso pazljivost je posvetiti socialno-zdravstvenemu področju. Žene lahko veliko pomagajo organom ljudske oblasti pri organiziranju domskih svetov, pri ustanovah vseh vrst, ki naj sodelujejo z upravami domov pri reševanju gospodarskih, vzgojnih in socialnih vprašanj.

Življenje otrok v ustanovah je treba približati življenju naše mladine v družini, in to z notranjo ureditvijo domov, z vključevanjem teh otrok v družine ob prostih dnevih in v času počitnic, z organizacijo raznih krožkov v domovih in s kulturnim življenjem izven doma.

Pomagati je treba pri postavljanju obiskovalk v vsaki občini. Skupno s Svetom za socialno skrbstvo in zdravstvo in s skrbniškimi organi je treba prirejati tečaje za obiskovalke; ugotavljati je treba, ali so vsi pomoči potrebni otroci v evidenci skrbniškega organa in kako so oskrbovani.

Agitirati je treba za obisk posvetovalnic za noseče žene in posvetovalnic za otroke; pomagati pri izbiranju žena za poročevalke za zdravstveno zaščito matere in otroka; pomagati pri organizaciji tečajev za poročevalke za zdravstveno zaščito matere in otroka.

Prav tako naj se žene vključujejo v razne sanitarne tečaje Rdečega križa, sodelujejo naj v protituberkuloznih sekcijah, pri zdravstveno-prosvetni vzgoji otrok, bore naj se proti alkoholizmu, bodo naj pobudnice raznih tečajev, kot n. pr. tečajev za male bolničarke, male higieničarke itd.

Predkongresna dejavnost naj se kaže predvsem v politični mobilizaciji žena v ljudskih odborih, OF, sindikatih, delavskih svetih itd. Te naloge pa bodo žene lahko reševale ali pomagale reševati le, če se bodo vključevale v naše družbeno življenje, kar pa jim bo laže, če se bodo hkrati trudile za svojo razbremenitev in za olajšanje dela v gospodinjstvu.

Zato je veliko odvisno od žena, od tega, kako bodo pomagale organom ljudske oblasti ustanavljati in izpopolnjevati uslužnostna podjetja (pralnice, krpalnice, kopališča, boljšo organizacijo trgovine, razvažanje prehranitvenih predmetov na dom itd.), in še nadalje odpirati predšolske ustanove, kot so jasli, vrtci s hrano, zlasti pa brez hrane, zaprta otroška igrišča, kopališča in podobno.

Važno je vključevanje žena v organe ljudske oblasti, družbenih in gospodarskih organizacij, v delavske svete, v odbore zadrug in množičnih organizacij; važno je njih sodelovanje na zborih volilcev, zadružnikov itd.; to jim bo omogočalo, da bodo po teh organih lahko reševale vse nastajajoče naloge in probleme.

Delavke naj se vključujejo v tekmovanje, ki ga je organiziral Glavni odbor sindikatov Slovenije, poleg tega pa naj organizirajo še razgovore z ženami v podjetjih, in sicer o problemih, ki so v posameznih podjetjih pereči, zlasti pa naj delajo za izboljšanje higienskih in zdravstvenih naprav v podjetju, uredijo naj higienske kotičke, organizirajo predavanja gospodarskega, političnega, zdravstvenega kakor tudi vzgojnega značaja. Delavke naj seključujejo v politične organizacije, v društva, v organe ljudske oblasti, v delavske svete itd.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel združevanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene-zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadrug, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj; mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so n. pr. perutninarski, mlekarski in živinorejski, dalje za gojitev semen, za sušenje in predelavo sadja, za vrtnarstvo itd. Posebno skrb je treba posvečati izvozu sadja, zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev, za katere se lahko preskrbe v tujini razni stroji (n. pr. za predelavo mleka, pranje itd.). Velikega pomena za njih lastni kakor tudi za splošni razvoj zadružnic je, da se žene-zadružnice vključujejo v kmetijske šole in tečaje, da se udeležujejo raznih gospodarskih, zdravstvenih in splošno-vzgojnih predavanj.

Zdravnice in medicinske sestre lahko v sodelovanju z organizacijami AFŽ prirejajo še več zdravstvenih predavanj in tečajev o osebni higieni, o negi in prehrani dojenčka, o čistoči doma, stanovanj, hiš, dvorišč. Prav tako lahko vplivajo na to, da bodo v gospodinjskih in drugih praktičnih tečajih tudi predavanja iz higiene, hranoslovja, nege dojenčkov in podobno.

Profesorice in učiteljice lahko mnogo pomagajo z izvenšolskim delom pri reševanju raznih kulturno-prosvetnih nalog, zlasti pa lahko kot članice društva prijateljev mladine veliko prispevajo k vzgoji naše mladine in staršev. V okviru teh društev naj se organizirajo vzgojna in druga predavanja, ki zadevajo probleme vzgoje naše mladine. Prav tako je potrebna našim pionirskim organizacijam skrb in pomoč vzgojiteljev. Poglabljati je treba sodelovanje pri delu naših organizacij in društev, ki skrbe za socialistično vzgojo našega človeka.

Inženirke, agronomke in ostale intelektualke lahko mnogo napravijo za dvig kulturne ravni naših ljudi in žena v borbi proti zaostali miselnosti in misticizmu, in sicer z raznimi poljudnoznanstvenimi in drugimi predavanji.

Tekmovanje naj se odvija med vasmi v merilu občin ali med občinami v merilu okraja.

Vsaka organizacija AFŽ, sekcija zadružnic, delovni kolektiv, društvo itd. naj določi, katere naloge so zanje najprimernejše. Izberejo naj tiste naloge, ki so za posamezni kraj, občino, podjetje ali organizacijo najvažnejše. Tekmovanje in točke tekmovanja priglasite; osnovne organizacije AFŽ in sekcije zadružnic naj priglasijo tekmovanje občinskim odborom (kjer še niso izvoljeni, pa okrajnim odborom), tekmovanje med občinami ali delovnimi kolektivi pa naj se priglasi okrajnemu odboru AFŽ, terenske organizacije AFŽ, podjetja itd., v mestih pa mestnim odborom AFŽ. Tekmovanje se prične s 1. majem.

Teden tiska v okraju Trbovlje

od 11. do 18. maja

Vsak član OF — naročnik na „Zasavski vestnik“

Tisk je najmočnejše orožje v rokah delovnega ljudstva; tega se odgovorni činitelji v okraju Trbovlje dobro zavedajo, zato so tudi sklenili, da se v našem okraju organizira Teden tiska, čigar glavni namen je razširiti dopisniško mrežo in dvigniti število naročnikov na vse naše časnike, predvsem pa na »Ljudsko pravico«, »Slovenskega poročevalca«, »Ljubljanski dnevnik« in na lokalni list »Zasavski vestnik«.

Na pobudo Okrajnega komiteja KPS Trbovlje je bila v četrtek, 24. aprila v Trbovljah širša konferenca, ki so se je udeležili predsedniki OF mestnih občinskih odborov Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in Radeče, predstavniki mladine, Partije, OSS, urednik »Zasavskega vestnika« ter zastopniki konzorcija »Ljudske pravice« in »Slovenskega poročevalca« iz Ljubljane.

Na konferenci so podrobno razpravljali o stanju tiska v trboveljskem okraju, ki daje v okraju porazno sliko; tako je v našem okraju naročeno na »Ljudsko pravico« 216 ljudi, naročnikov na revijo »Delo« pa je komaj 26, od tega v Trbovljah 20, na Trojanah 1, v Zagorju 4, v Zidanem mostu 1, medtem ko v Radečah in Hrastniku ni nobeden naročen na to publikacijo, ki bi jo moral imeti vsak član Partije.

Zelo malo naročnikov ima nadalje »Ljubljanski dnevnik«, bolje je pri »Slovenskem poročevalcu«, vendar tudi število naročnikov na ta list ni zadovoljivo. Lokalni časnik »Zasavski vestnik« ima vključno Litija 4200 izvodov naklade, kar pa še zdaleč ne zadostuje. Načelno naj bi veljalo geslo: Vsak član OF naj bo naročen na en list OF in to na dnevnik in tednik, vsak član Partije pa na »Ljudsko pravico«.

Zanimiva je bila razprava o vzrokih, zakaj ni večjega števila naročnikov na naše časnike. Glavno krivdo je iskati v tem, da ni v okraju dopisniškega kadra. Vsaka vas, organizacija OF, društva, ustanove, šole, podjetja bi morala imeti po enega dopisnika, pa naj si bo to za republiški tisk ali pa za lokalni list »Zasavski vestnik«.

Sklenjeno je bilo, da bo Teden tiska po vsem trboveljskem okraju od 11. do 18. maja. Zastopnik iz Zagorja je v imenu sektorja Zagorje za boljši uspeh Tedna tiska napovedal tekmovanje po naslednjih točkah:

1. Kateri sektor OF (Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Radeče) bo najbolje organiziral Teden tiska in dnevno vodil evidenco o uspehu ter tudi dnevno o tem poročal na okrajni štab:

a) kateri občinski odbor OF se bo najbolje lotil dela v Tednu tiska.

2. Kateri sektor OF, občinski odbor OF bo najbolje organiziral dopisniško mrežo:

a) za republiški tisk,

b) za lokalni list »Zasavski vestnik«.

3. Kateri sektor OF, občinski odbor OF bo pridobil največ naročnikov:

a) za »Ljudsko pravico«, b) za »Razglede«, c) za »Delo«, č) za »Slovenskega poročevalca«, d) za »Ljubljanski dnevnik«, e) za »Zasavski vestnik«, prav tako tudi za »Delavsko enotnost« in »Mladino«.

Ob zaključku je sekretar okrajnega odbora OF obljubil za zmagovalce lepe nagrade, prav tako pa so zastopniki konzorcija »Ljudske pravice« in »Slovenskega poročevalca« obljubili, da bodo dali lepa darila za najboljše kolektive in posameznike.

V Tednu tiska naj bo geslo vsakega člana OF in Partije, da je naročen vsaj na eni list.

Kulturniki iz Trbovelj na obisku v Mariboru

Na povabilo SKUD »Angel Besednjak« in mariborskih železniških kolektivov so delavsko kulturna društva iz Trbovelj obiskala preteklo nedeljo Maribor. Mariborska delegacija se je s posebnim motornim vlakom pripeljala 19. t. m. v Trbovlje po drage goste. Na z zastavami okrašenem vlaku je bil napis »Naj živi solidarnost med rudarji in železničarji!«

Na trboveljski postaji so čakali na vlak pevci in pevke delavskih društev »Zarja« in »Slavček« ter delavska godba. V Maribor se je odpeljalo 190 aktivnih članov ter več delegatov iz Trbovelj in Zagorja. Pred delavnico državnih železnic v Mariboru so goste pozdravili predstavniki delavniškega kolektiva in godba SKUD »Angel Besednjak«.

V velikí dvorani TD Partizana so gostje priredili zvečer koncert, ki je v vsakem pogledu odlično uspel. Ob tej priliki so bila izročena tudi simbolična

Predsednik zadruge Meljski hrib je prejel darilo rudarjev, simbol, rudarsko svetilko

darila, v pozdravnih govorih pa je bila podčrtana skupnost naše socialistične kulture.

V nedeljo, 20. aprila je bil prirejen koncert zadružnikom na Meljskem hribu. Po koncertu so ostali rudarji, godbeniki, pevci in gostje še dalj časa v prisrčnem razgovoru z zadružniki. Vrnili so se v mesto Maribor z godbo na čelu, kjer se je ta vrnitev v mesto spremenila v manifestacijo za naše delovne ljudi v Trstu in na Primorskem. Prisrčno slovo na mariborski postaji od železničarjev in zadružnikov je še bolj utrdilo delavsko zavest, skovano na dvodnevnem bivanju kulturnikov iz Trbovelj v Mariboru.

Železničarji iz Maribora, pozdravljeni, in ne pozabite priti na prvi povojni izlet »Svobod« v Trbovlje!

Izlet delavskih društev »Svobode« v Trbovlje

Iz zgodovine delavskih društev »Svobode« vemo, da ima delavski razred bogate tradicije in velike izkušnje dela na vseh torišèih delavskega razvoja. Ker poznamo zgodovino naših nekdanjih »Svobod«, poznamo tudi njih tradicijo in delovanje. Delavska kulturna društva »Svobode« so tedanji delovnemu ljudstvu sovražni režimi leta 1935 po velikem izletu »Svobode« v Celje razbili in prepovedali. V spominu nam je še velika manifestacijska vsebina tega celjskega izleta, ki je pokazal tedanjo enotnost in trdnost delavskega razreda spričo nakan tedanjih vladajočih kapitalističnih krogov. Sedanji delavski razred ima spet proste roke, upravlja svoja podjetja, ima svojo delavsko kulturo, ki je bogata, in se lahko ponaša z njo po vsem civiliziranem svetu.

Že vsa leta po naši osvoboditvi se je govorilo o delavskem kulturnem izletu, ki naj bi bil v Trbovljah. Ta zamisel se bo uresničila letos, in sicer meseca avgusta. Velike priprave za ta izlet nam povedo, da bo ta prireditev skrbno pripravljena, bogata po sporedu ter po svojem manifestativnem značaju. Revolucionarne tradicije nekdanjih »Svobod« se bodo prenesle v sedaj ustanavljajoča se nova društva »Svobode«, ki bodo s svojim delom pokazale čisto idejnost in kakšna mora biti delavska kultura. Izlet delavskih društev »Svobode« v letošnjem avgustu bo nekakšna repriza izleta iz leta 1935, seveda v povsem drugačnih pogojih, t. j. v pogojih, kjer delavec ni več suženj, marveč svoboden državljan.

Izlet »Svobode« v Trbovlje se bo začel 17. avgusta in končal 24. avgusta. Od 17. do 23. avgusta bodo nastopali pevski zbori okraja Trbovlje, godbe na pihala, dramske skupine in podobno, medtem ko bo 24. avgusta, t. j. zadnji dan izleta, po slavnostnem sprevodu in manifestaciji delavskega razreda naše Slovenije velika kulturna prireditev, na kateri bo sodelovalo oz. nastopilo 15 delavskih mešanih pevskih zborov, 18 moških pevskih zborov, 9 ženskih zborov in 20 godb na pihala. Poleg tega se bodo izleta udeležile še ostale godbe in pevski zbori, ki niso vključeni v program.

Delovno ljudstvo Trbovelj! Pripravljajmo se na ta velik izlet že sedaj. — V dneh tega izleta bomo pokazali vsi delavci Slovenije, da smo enotni, da smo odločni, da smo svobodni ter da smo prepričani, da je naša ideja pravilna in da se ne bojimo za svobodo naše domovine dati tudi življenje.

L. L.

2. MAJA VSI NA MRZLICO

V počastitev delavskega praznika 1. maja, organizira SŠD Rudar v petek 2. maja izlet vsega članstva (člani nogometnega, košarkarskega, plavalnega, smučarskega, boksarskega in šahovskega kluba) na Mrzlico. Tamkaj bo poskrbljeno za dobro voljo, jedila in pijačo. Na Mrzlici bo tudi zanimiv spored vseh vrst tekem.

Športniki, na svidenje na Mrzlici! Zbirališče in odhod ob 6. uri izpred OLO Trbovlje.

PROMET V ZRAKU

Major Aleksander Senversky, znani ameriški aeronavtik, inženir in izumitelj, pravi, da se bo ves promet na zemlji v bližnji prihodnosti razvijal samo po zraku. O tem je govoril pred znanstveniki na univerzi v Buffalu.

»Vse bo potovalo po zraku,« je dejal, »tudi posamezni ljudje, ker bodo osebna vozila majhna in celo preprostejša od sedanjega bicikla. Atomski pogon bo nedvomno napravil pravo revolucijo, nekaj tako nenavadnega v primerjavi z današnjimi prometnimi sredstvi, da si kaj takega v sedanjih razmerah težko zamislimo.«

Delovne naloge trboveljske elektrarne

Letošnje leto je trboveljska elektrarna izvršila že precej nalog, ki jih ji nalaga naš družbeni plan. V zimskih mesecih se je osredotočila vsa pazljivost in ves napor kolektiva samo v obratovanje centrale in proizvodnjo električne sile. V prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo treba zagotoviti naši industriji in ostalim konsumentom potrebno električno energijo, kar pa je spričo še nedograjenih novih elektrogospodarskih objektov in zaradi manjše proizvodne možnosti naših vodnih elektrarn v zimskih mesecih zelo težka in odgovorna naloga. Že samo to, da pokurijo parni kotli trboveljske elektrarne pozimi vsak dan nad 10 vagonov premogovnega prahu, nam dovolj zgovorno pove, kako zanesljivo in hitro morajo delovati vse pomožne naprave v elektrarni, ki skrbe za redno dostavo premoga v kotle. Transport premoga pa mora biti čim cenejši, ker je pač potrebno, da je cena električnega toka kot osnovni surovini v našem narodnem gospodarstvu kar najnižja. Zato je bilo nujno vse te transportne naprave v čim večji meri mehanizirati in s tem poceniti proizvedeno električno energijo. To nalogo je kolektiv zadovoljivo rešil in v glavnem mehanizirał najvažnejše transportne poti. S tem se je delo poenostavilo, tako da se kotli z manjšim trudom in večjo hitrostjo in zanesljivostjo zalagajo s potrebnim gorivom. Posebno odgovorno in obsežno je bilo delo vzdrževalnih delovnih skupin in delavnic elektrarne, ki so morale sproti skrbeti za brezhibno funkcioniranje vseh pomožnih in glavnih proizvodnih naprav električne centrale. Vsako okvaro je bilo treba v glavni zimski obratovalni sezoni odpraviti v čim krajšem času, da ne bi trpel konsum električnega toka. Preglede, popravila in čiščenja elektrarniških naprav je bilo treba opraviti v ponočnih urah ali pa ob nedeljah, ko je obtežba elektrarne oz. konsum električnega toka najnižji. Tako lahko tudi električno centralo primerjamo s potnikom v vlaku, ki se udobno vozi in uživa pri mirni vožnji mimo njega hiteče in vsak čas spreminjajoče se slike. Kako velika armada raznih delavcev najrazličnejših poklicev je v ozadju tega vlaka, pa ve samo tisti potnik, ki pozna službo železniškega transporta. Podobno je s porabnikom električnega toka. Kako preprosto je priključiti električno peč, kuhalnik ali kak drug aparat, kako enostavno je prižgati žarnico, ki nam mirno sveti in omogoča delo v nočnem času, kako preprosto je pognati električni motor, ki z lahkoto opravlja najtežja dela in je sposoben vršiti delo za več ljudi. Kako pa se potrošnik razjezi, če mu naprave ne delujejo, ker je električni tok nepričakovano izostal. Takoj kliče krajevno podjetje, ki razdeljuje električno energijo in zahteva pojasnila. Premnogo takih ljudi pa ne pomisli ali pa celo ne ve, da stoji za zanesljivim pritakanjem te »električne krvi« v zadnje žile in žilice našega gospodarskega organizma množica visoko kvalificiranih delavcev, ki morajo do vseh potankosti poznati vse električne naprave in jim zvesto služiti in streči, ako hočejo zadovoljiti vse na električno energijo navezane ljudi in podjetja po vsej Sloveniji.

Vse te naloge je rešila elektrarna v Trbovljah zadovoljivo. Z nastopom pomladi so začele naraščati naše vode in elektrarne ob naših glavnih rekah, ob Soči in Dravi, so prevzele naloge, ki jih je v zimskih mesecih morala vršiti trboveljska kalorična centrala. S tem pa njenega dela seveda še ni kraj. Usmerjeno je le v drugo plat, tako rekoč v nič drugega kot v pripravo na jesensko in zimsko obratovalno dobo. Poletni čas je treba izkoristiti za popravila in preglede vseh neštevilnih členov tega silno kompliciranega mehanizma. Sleherni stroj, vsak strojni del je treba pregledati in preizkusiti, in kar je izrabljeno ali pokvarjeno, popraviti ali zamenjati z novim. Pomislimo samo, kako usodno bi bilo, če bi odpovedal samo en ležaj pri premogovnih mlinih ali pa zračnih ventilatorjih. Vse obratovanje parnega kotla bi moralo za določen čas zaradi take »malenkosti« ustaviti. Ali pa si predstavimo posledice, če bi se glavno stikalo kakšnega večjega konsumenta električne energije, n. pr. rudnika Trbovlje ali pa predilnice v Litiji, ne hotelo izklopiti, kadar bi to želel potrošnik, ali pa kadar bi se stikalo zaradi kratkega stika moralo izklopiti, pa bi se to ne zgodilo. Posledice bi bile lahko usodne.

Električna energija, ki se budi in poraja v generatorjih, terja za svoj nastanek silo, ki se proizvaja v parnih turbinah. Turbina je silno kompliciran in precizen stroj ter je treba njeno obratovanje najvestneje kontrolirati. Še bolj zamotano pa je seveda popravilo takšne turbine, ker sestoji iz velikega števila preciznih lopatic, ki jih para poganja z visokim tlakom in visoko temperaturo. Pred vojno se s popravili turbin v Jugoslaviji nismo pečali; tovrstna dela so opravljali le tuji strokovnjaki. Danes pa vršimo tudi ta dela sami. Če bi pogledali te dni v strojnico trboveljske elektrarne, bi videli, kako naši vestni, iz vrst domačega kolektiva odbrani strokovnjaki zamenjavajo stare in iztrošene ali poškodovane lopatice z novimi. To delo se opravlja na največji parni turbini, ki jo imamo sedaj v državi, katere moč znaša 24.000 kilovatov.

Kljub vsem tem delom pa se obrat elektrarne seveda ne sme ustaviti. Konsumenti električne energije so pravzaprav zelo zahtevni, zlasti velja to za motorje. Ti motorji zahtevajo namreč poleg v električni obliki pripeljane koristne energije še neko drugo vrsto toka, ki sicer ne dela, a ga umetni delavec — motor — vendar potrebuje; to vrsto toka imenujemo jalovi tok ali pa tudi »slepi« tok. Tudi ta tok mora vsakdo proizvajati; ako pa hočemo v polni meri izkoristiti moč padajoče vode, ki je je sedaj v obilni meri na razpolago, potem je potrebno, da kalorična elektrarna proizvaja jalove tokove. Tako se izpopolnjuje elektrogospodarstvo in varčuje z dragocenim premogom takrat, ko je vodne sile na pretek. Trboveljska elektrarna pa nudi v tem času zelo zanimivo sliko: en del naprav stoji, ki se pregledujejo in popravljajo, drugi del naprav pa z vso živahnostjo obratuje in daje potrebno življenjsko silo našemu gospodarstvu in življenju.

To je delo kolektiva našega najpomembnejšega toplotnoenergijskega objekta, ki je podoben precizni uri, ki se takoj ustavi, če odpove najmanjše kolesce.

Splošno trgovsko podjetje v Radečah

se pridružuje čestitkam drugih delovnih kolektivov in želi vsem svojim potrošnikom še mnogo nadaljnjih uspehov. — Vabi pa vse, da si ogledajo poslovalnice v Radečah, v papirnici in Zidanem mostu, kjer bo vsak postrežen po želji in okusu!

TRUDIMO SE, DA DELOVNEGA ČLOVEKA S KULTURNO POSTREŽBO POVSEM ZADOVOLJIMO!

Naši čitatelji pišejo

Mladinski pevski zbor litijske gimnazije

Popoldne proti koncu aprila... Vsa pokrajina za Savo je odeta v zelenje in cvetje... Ljudje hite z deli na vrtovih in polju. Iz poslopja litijski gimnazije valove akordi ubrane pesmi. Ljudje postoje za hip pri svojem delu in mi zadovoljno kimajo v pozdrav: »Gimnazija nam nudi brezplačni koncert!...«

V tem času namreč vežba 70 mladih grl litijske gimnazije svoj program. Ta zbor je nastopil doslej že nekajkrat na prireditvah množičnih organizacij v Litiji in s svojim izvajanjem pripomogel k programu.

Zato danes nekaj besedi o teh naših mladih pionirjih, vrlih pevcih. Zbor je ustanovil tov. prof. Vereno Korošec 26. septembra 1951 in mladina mu je takoj sledila. V zbor so vstopili dijaki, ki do tedaj še niso nikoli nastopili javno in so jim bili neznani tudi osnovni pojmi vzornega petja. V zboru pa so začeli s temeljitim učenjem tako v intonaciji, ritmični preciznosti, enotni vokalizaciji, tehniki dihanja, oblikovanju glasu, dinamiki, artikulaciji in pravilni interpretaciji. To so osnove, iz katerih obstoji vsaka pravilno in lepo zapeta pesem. S potrpljenjem in trdno voljo so napredovali in prvič so nastopili že na praznik republike 29. novembra 1951. Od tedaj jih čujemo redno skoro na vseh proslavah.

Pionirski zbor vadi tri- in štiriglasne mladinske zbore. V bližnjih dneh bodo spet sodelovali pri raznih prireditvah, tako ob Prazniku zmage itd. Na rojstni dan maršala Tita bodo nastopili v Črnučah, kjer bo koncert mladinskih pevskih zborov v okrajnem merilu. Pri tej množični pevski manifestaciji bodo sodelovali mladinski pevski zbori vseh gimnazij okraja Ljubljana-okolica. Litijski pionirski zbor je bil doslej deležen še vselej toplega priznanja občinstva. Pozornost mu je izkazala tudi ljudska oblast — KLO v Litiji — in Ljudska tehnika, ki sta mu omogočila, da si je pevski zbor preskrbel pod ugodnimi pogoji blago za enotne obleke. Naši mladi pevci pravijo: »Če je naš nastop prijeten za uho, pa naj bo pogled na naš zbor prijeten še za — oko«.

V pomenku sem zastavil tov. Korošču vprašanje: »Kakšne ovire se ti pri delu stavljajo na pot?« Pa mi je odgovoril: »Edina ovira pri našem delu je klavir, ki se ga poslužujemo pri vajah. Je že tako star, da omaguje pod težo svojih let in mu nobena pomlajevalna kura več ne pomaga!«

Zborovodja tov. Korošec in tov. Vida Jamškova, ki mu pomaga pri vajah, zaslužita za svoje vzgojno delo vso našo zahvalo. Saj raste ta naš mladinski pevski zbor v elitno pevsko družino, ki je Litiji v ponos.

Prepričan sem, da mladinski pevski zbor ni samo začasnega pomena, gotovo je, da bo vsa ta mladina vzljubila lepo slovensko pesem in potem, ko bo odrasla, bo sodelovala pri pevskem zboru »Lipa« ali v drugih pevskih enotah. In to je tudi velik pomen sodelovanja pionirjev v mladinskih pevskih zborih, ker bodo to nekoč najboljši člani naših pevskih zborov. Le na ta način bomo poživili pevsko delo v naših krajih. J. Ž.

LITIJSKE ŽENE ZA KRPALNICO

Zadnjič se je vršil množični sestanek predstavnic sekcij žena iz Litije in ostalih krajev litijske okolice. Na sestanku je podala uvodno besedo predstavnica GO AF2 tov. Angelca Ocepkova iz Ljubljane. Zbor žena je razpravljal o različnih problemih, med drugim so se izrekle žene tudi za krpalnico v Litiji. Potreba take krpalnice je nujna; v njej bi namestile nekaj starejših in sposobnih žena, ki sicer še niso vključene v produkcijo, pa so pripravljene sodelovati pri delu za skupnost. Odbornice AF2 so se za ta predlog takoj ogrele, in ker imajo na razpolago delovne moči, šivalne stroje in lokal, bo krpalnica lahko čim prej začela z delom.

V Šmartnem pri Litiji so imenitni pevci

Koncert novoobnovljenega pevskega društva »Zvon« v nedeljo 20. aprila je dokazal, da je pevska misel v šmarski dolini močno ukoreninjena. Dvorana je bila že nekaj dni pred koncertom razprodana. Na koncert je prišlo tudi precej gostov od zunaj. Med drugimi so dospeli na koncert tov. ing. Ivan Bartl iz Ljubljane, sin prvega pevovodje »Zvona«. Iz Ljubljane je dospel tudi skladatelj tov. Mirko Premelč, ki je, navdušen zaradi dobrega nastopa, obljubil »Zvonu« dve svoji novi skladbi. Razen drugih je dospelo na koncert tudi učiteljstvo iz 12 šol, med drugim celo prof. glasbe tov. Habe z Vrhnike, ki je povabil »Zvonaše« naj ponove uspeli koncert tudi na Vrhniki.

Moški pevski zbor »Zvona« je dovršeno zapel ves program, kakor smo ga najavili že v »Zasavskem vestniku«. Zbor, solisti tov. Perme, Izgoršek in drugi, ter pevovodja tov. France Gruden, so želi hvaležno priznanje navdušene publike. Koncert se je spremenil tudi v viharno nacionalno manifestacijo, ko so sprejeli resolucijo glede krivic, ki jih namerava storiti londonska konferenca našemu Trstu. V energični resoluciji, naslovljeni tov. Kardelju, OF za STO, SANS-u v Ameriki in londonski konferenci, je vsa dvorana zahtevala razpust londonske konference.

Tov. Mirko Groznik je v imenu »Zvona« izročil tov. Premelču, bivšemu pevovodju »Zvona«, ki je društvo dvignil visoko, diplomo častnega članstva. Nadalje je imenoval za častne člane tovariše: pevske veterane — Jožeta Vozlja, Jožeta Rusa, Martina Mandlja in Janeza Adamiča. Častno članstvo pa so dobili tudi še aktivni člani Martin Adamič, Viko Flisek, Ivan Izgoršek in Franc Perme, ki so člani Zvona že nad 30 let. — Vsa dvorana pa je s prisrčnim ploskanjem pozdravila zvesto Šmarčanko tov. Malko Juvanovo, ki je prihitela te dni iz Amerike v domovino in se je tudi udeležila koncerta »Zvona«, kjer je bila v mladih letih aktivna pevka. Koncert »Zvona« je prisrčna manifestacija pevske misli v dolini, kjer ima smisel za petje že dolgoletne korenine.

Najmlajši se že veselijo v spomladnih dneh

LETOŠNJA TITOVA ŠTAFETA
bo še bolj slavnostna in množična kot lani

Vsako leto smo izvedli v trboveljskem okrazu Titovo štafeto množično in slovesno, ob letošnji 60-letnici našega maršala Tita pa bo ta prireditev še bolj slavnostna. V ta namen se je prejšnji teden sešel okrajni štab, ki mu načeluje org. sekretar OK KPS tov. Janez Jesenšek. Na tem sestanku so se temeljito pogovorili o organizaciji Titove štafete, ki bo letos še bolj množična in slavnostna kot druga leta ter bo imela še več priključkov.

Glavna štafetna proga je začrtana od Gračnice, kjer bodo fizkulturniki iz Radeč prevzeli štafetno palico od okraja Celje-okolica. V Zidanem mostu se bodo glavni štafeti pridružili tekači stranske proge, ki bodo prihiteli s partizanskega hriba Lisce mimo Razborja, Brega in Loke do radeškega mostu, kjer se priključi še druga stranska štafeta iz Vrhovega, Radeč in Podkuma.

V Radečah in Zidanem mostu pripravljajo štafeti slovesen sprejem z godbo. Štafetna proga bo potekala od tu ob Savi do postaje v Hrastniku, nato pa do Telovadnega doma »Partizana« v Hrastniku, kjer bo slavnostni sprejem tekačev. V Hrastniku se bo glavni progi pridružila še stranska štafeta, ki bo pritekla iz Turja, Marnega, Mrzlice in Kala do Dola, od tu pa v Telovni dom v Hrastniku. Glavna štafeta iz Hrastnika ne bo tekla naprej v Trbovlje ob Savi, kjer je malo naselij, pač pa mimo Birtiča čez Razpotje preko dnevnega kopa Neže skozi kolonijo Posetje in Terezijo v Trbovljah do rudniške restavracije, kjer bo velik miting z delavsko godbo na čelu.

V Trbovljah se pridružijo glavni štafeti še stranske, in sicer iz Čeč, Partizanskega vrha in Čebinovega, kjer je bil pred 15 leti ustanovni kongres KPS; tu bodo nosili štafetno palico člani ZB, prav tako pa se bo pridružila v Trbovljah glavni štafeti še stranska štafeta planincev s Kuma.

Iz Trbovelj bo tekla glavna štafeta po cesti Mihe Marinka preko Slačnika v Zagorje, kjer se priključijo stranske proge iz Čemšenika, Kotredeža in postaje Zagorje. Tudi v Zagorju bo ob sprejemu Titove štafete velik miting, na kar bo tekla štafeta naprej preko Toplic, kjer se na Lokah pridruži stranska štafeta s Pleš pod Sv. Goro, v Izlakah pa se priključi glavni progi še štafeta iz KDZ Trojane.

Fizkulturniki okraja Trbovlje bodo predali štafetno palico na meji okraja na Vačah fizkulturnikom okraja Ljubljana-kolica.

Titove štafete se bo v trboveljskem okraju udeležilo čez 1000 tekačev, ki bodo pretekli preko 140 km. Letošnjo štafetno palico bodo izdelali v Tovarni rudarskih strojev Mihe Marinka v Trbovljah, ki bo spet nekaj novega.

V trboveljskem okraju bodo proslavili 60-letni rojstni dan maršala Tita na predvečer 25. maja s slovesnimi akademijami.

KRATKE VESTI IZ LITIJE IN OKOLICE

V soboto 19. aprila smo imeli hudo uro s točo. Nalivi so ponekod precej razdrapali ceste. V Konjskem grabnu, imenovanem tudi Mrzlem grabnu pri Litiji je hudournik podrl mostiček. — Letos so se kresnice pojavile že sredi aprila. Sodijo, da zaradi toplega vremena. — Ribja drst se je začela v potoku Reki sredi aprila. Prišlo je precej ribjih vlakov, pa jih je iz potoka pregnala onečiščena voda iz šmarske tovarne usnja, na kar so ribe drstnice zapustile naše vode. — Litijski lovci preganjao nadležne vrane z zastrupljenimi jajci, ter opozarjamo vse, ki bi našli jajca na litijskem polju, naj bodo previdni.

Vandalizem ima v Litiji nekaj svojih privržencev. O tem nas prepričuje žalostan dokument, razbita betonska klop v parku poleg spomenika padlim partizanom. Zločince, ki uničujejo park in naprave okrog spomenika, je treba razkrinkati in eksemplarično kaznovati. — Lutkarski krožek v Litiji je priredil v sredo 23. aprila v dvorani Telovadnega doma dve igrici, za kar so jim bili mladi gledalci zelo hvaležni. Želi si, da bi jim lutkarji pripravili še več takih veselih in zabavnih popoldnevov.

Po mestni konferenci LMS v Hrastniku

Pred tedni so se po daljšem zatišju zbrali delegati raznih aktivov Ljudske mladine v Hrastniku k svoji redni letni konferenci. Konferenca je pokazala, da mladinska misel v naših organizacijah oziroma med našimi mladimi ljudmi ne popušča, temveč da so nasprotno tudi starejši tovariši pričeli posvečati temu vprašanju mnogo več pozornosti. Na konferenci so bila obravnavana številna vprašanja, tako iz življenja ljudske mladine kakor tudi posameznikov. Kritično so tudi ocenili odnos nekaterih starejših tovarišev do vzgoje mladine ter pri tem opozorili na smernice, ki jih daje pismo CK KPS po vprašanjih sodstva, tožilstva itd. Kritično so ocenili delo nekaterih mladinskih funkcionarjev, ki se za mladino doslej niso brigali ter je zaradi tega mladina iskala slabo družbo, ker mladinski funkcionarji niso znali organizirati tistega, kar je mladim ljudem najkoristnejše. To nepazljivost nekaterih mladinskih funkcionarjev so izkoristili razni nam sovražni elementi, pri čemer tudi reakcionarni duhovnik iz Hrastnika ni zaostajal. Vkljub svoji mašniški obleki je hotel postati fizkulturnik, vsaj izgledalo je tako, ker smo ga opazili pri fizkulturnikih med telovadbo. Verjetno mu ni šlo toliko za fizkulturo oziroma za telovadbo, kot za...! Tudi raznih izletov se je udeležil, ter tu izkoriščal svojo plavalno prakso pri vzgoji mladih deklic. Niti telovadba niti plavalni šport mu nista pri srcu; vemo, da mu je pri srcu povsem nekaj drugega — in sicer zastrupljanje naše mladine. Ko so nadalje obravnavali številne probleme, ki so v zvezi z vzgojo mladine, so ugotovili, da so številne slabosti pri mladih ljudeh v Hrastniku rezultat nezadostne skrbi za njihovo primerno zaposlitev pri delu, v organizacijah in v društvih. Da je temu res tako, dokazujejo primeri, ko je mladina zahajala v zakajene gostilne in druga zabavišča, da so se mnogi vdali alkoholu, nemoralnemu življenju in nespodobnemu ponašanju. Logičen zaključek takega izživljanja pa je kriminalnost, v katero so zabredli posamezniki. Nekateri svojim sotovarišem celo z nožem niso prizanesli. Tak primer je primer mladinca Amita Kopša. Stalno je pod nadzorstvom Ljudske milice, ko pa bo v kratkem polnoleten, bo moral v zapor. Še hujši je primer mladinke Ančke Srenk. Mladoletna je pričela z nemoralnim življenjem, za kar pa nosijo krivdo tudi njeni starši, predvsem njen oče. Pozneje je pričela še krasti, danes pa je v zaporu. Po odslužitvi kazni? Noče tudi iz zapora. Od teh in še o nekaterih drugih primerih so razpravljali, vmes pa so posegali tudi zastopniki raznih organizacij in društev, ki so z velikim zanimanjem sledili konferenci ter odobravali diskusijo konference.

V preteklih letih je organizacija Ljudske mladine mislila, da je sama odgovorna za vzgojo mladine, kar pa je bilo popolnoma napačno. Ni se, kakor bi bilo potrebno, obračala po pomoč na ostale organizacije, skratka: organizacija Ljudske mladine ni za vzgojo mladine zainteresirala starejših tovarišev v organizacijah in društvih. — Ko so govorili o življenju in delu mladine v društvih, so kritično ocenili delo nekaterih društev in organizacij. Ponekod je imela mladina interes za delo, niso pa ga imeli nekateri tovariši raznih struj, ki so se vrinili v upravne odbore društev — Avto-moto društvo, ki ima avtomobil in motorje, za katere se mladinci zelo zanimajo, vse leto ni delalo. Tovariši v upravnem odboru, od katerih mnogi tja ne sodijo, pa se preko vsega leta niso redno shajali. Šestali so se le dvakrat, in še takrat so sklepali le o izključitvi tovariša iz organizacije. Bil pa je ta tovariš v organizaciji med najboljšimi in je bila njegova krivda le v tem, da se ni strinjal z nekaterimi tovariši v upravnem odboru. Tudi v nekaterih drugih društvih je bila situacija precej podobna. Izgleda, da so nekateri prevzeli monopol nad društvom, kar so tudi ljubosumno čuvali; poslednje, na kar so mislili, pa je bilo, kako vzgajati v društvih mladino. O vseh teh problemih in še mnogih so zborovalci razpravljali, ob zaključku pa so sprejeli razne sklepe za odpravo vseh navedenih pomanjkljivosti, nakar so izvolili nov mestni komite Ljudske mladine.

Pa konferenci Ljudske mladine so pričeli takoj resno izvrševati sklepe konference. Mestni komite Ljudske mladine je takoj poglobil delo mladinskih funkcionarjev v raznih društvih. Odločno odpravlja razna nagnjenja h komisarskemu načinu dela nekaterih mladinskih funkcionarjev v društvih. Posveča večjo evidenco dela v društvih, in videti je, da vpliva aktivno delo omenjenih funkcionarjev v društvih med mladino na njihovo razpoloženje in vzgojo. Trenutno pripravljajo več posvetov s starejšimi tovariši in z raznimi funkcionarji društev in organizacij, s katerimi bodo probleme mladine skupno reševali. V preteklem tednu so se vršila posvetovanja z učnimi mojstri in teoretičnimi vzgojiteljii učencev v gospodarstvu. Na problem pri delu z učenci v gospodarstvu je opozorila mestna konferenca Ljudske mladine, posvet pa je še jasneje nakazal slabosti v življenju in delu učencev v gospodarstvu. Pri posvetu z učnimi mojstri so bili ti na nakazani problem jasno opozorjeni, hkrati pa jim je bilo pojasnjeno, da je nujno potrebno več odgovornosti za življenje teh mladih ljudi po službenem času. Izkušnje, pridobljene pri dosedanjem delu in življenju, nam kažejo, da imajo učenci v gospodarstvu slab odnos do učenja, do vzgojiteljev kakor tudi do družbenega premoženja sploh. Ponašanje nekaterih učencev v gospodarstvu je zelo slabo: tako se brez nekaterih ne pričenja nobeno veseljačenje, nobena veselica in tudi ne razne druge nočne prireditve. Po nakazovanju nalog na posvetu pa so se že v prvih dneh pokazali nekateri še bolj kritični momenti; izkazalo se je predvsem v steklarni, da nekateri učenci sami podpisujejo kontrolne knjižice in bili so celo primeri, da so učenci sami podpisovali dobavnice za material ter imajo krivci danes opravka z raznimi pravnimi referenti itd.

Na osnovi teh ugotovitev se vršijo razne mladinske konference, na katerih opozarjajo na omenjene slabosti, najslabše pa bodo izključili iz svoje sredine. Takšni posveti pa se pripravljajo tudi z vodstvi vseh društev, s katerimi bo treba rešiti vprašanje poglobitve vzgoje v društvih samih. Posvet mestnega komiteja Ljudske mladine s sekretarji nekaterih delavskih aktivov je opozoril tudi na nekatere probleme med delavsko mladino. Nekateri mladinci imajo v naših socialističnih podjetjih zelo slab odnos do dela. V steklarni Hrastnik je mladinec, nekdaj celo mladinski funkcionar, takšen, da ne spoštuje sklepov upravnega odbora steklarne. Ko je upravni odbor steklarne prepovedal šušmarstvo, je on dejal, da bo ravno zaradi tega šušmaril. Zaradi takih prekrškov je omenjeni posvet sklenil, da se bo treba v bodoče posvetovati z vsemi sindikalnimi funkcionarji, da bodo ta vprašanja skupno reševali ter na raznih množičnih sestankih na posameznike vzgojno vplivali. Mladi ljudje, člani kolektivov, vse premalo obravnavajo probleme v podjetjih, zato bo mladinska organizacija to dopolnjevala s skupnimi obravnavanji po deloviščih.

V okviru društev, predvsem pa v okviru bodočih delavskih izobraževalnih društev »Svobode«, bodo morali mladinski funkcionarji aktivno z vsemi starejšimi tovariši vskladiti vzgojo mladih delavcev in tako pravilno ustvarjati lik socialističnega človeka. S tem v zvezi pa pripravljajo tudi občni zbor Društva prijateljev mladine v Hrastniku, ki naj s pomočjo svojega članstva doprinese svoj delež k vzgoji. Vzporedno s tem pripravljajo razna predavanja za mladino, pričeli pa so že tudi s pripravami Dneva mladine v Hrastniku, na katerem naj bi bilo ob sodelovanju vseh društev nakazano bodoče delo in življenje mladine tako v vzgojnem kakor tudi v kulturnoprosvetnem pogledu.

Ob izvrševanju vseh sklepov pa gledajo predvsem na to, da bodo mladinska vodstva ob podpori starejših tovarišev to vprašanje v bodoče uspešneje reševala, mladini pravilno izpolnjevala njen prosti čas in jo tako vzgajala v zavestne člane naše socialistične domovine. T. K.

Za znižanje kriminalitete v rudarskih revirjih

Živahne razprave o pismu CK KPS o pravosodstvu, tožilstvu in o sodiščih, ki so bile v preteklem mesecu v trboveljskem okraju, so odkrile premnoge napake, ki jih delamo mi vsi, ker ne sodelujemo z ljudsko oblastjo in s sodišči v taki meri in obsegu, kot bi bilo potrebno, da se omeji visok odstotek kriminalnih primerov. Tudi v Zagorju sta bila dva takšna množična sestanka.

O vsebini pisma CK KPS je govoril predsednik IO OLO Trbovlje, tovariš Viktor Burkeljc, ki je tudi nakazal smer, v kateri naj se giblje razgovor. Javni tožilec tov. Medved je v svojem govoru dal stvarne podatke o kriminaliteti v našem okraju. Navedel je tudi vzroke, ki vodijo k prekrškom in h kriminalnim dejanjem ter ostro grajal nemarnost, s katero omogočajo odgovorni ljudje kriminalna dejanja. Iz živahne diskusije, ki je sledila govorom, in iz samih govorov povzemamo naslednje splošne ugotovitve, ki zadevajo zlasti Zagorje. Verjetno pa bodo v sledečem navedena dejstva veljala tudi za druge industrijske kraje.

Visok odstotek pred sodiščem obravnavanih kriminalnih primerov in raznih prekrškov ni v resnici večji od odstotka, ki ga izkazuje statistika iz stare Jugoslavije. Prej bi lahko trdili, da je število kriminalnih primerov danes manjše. Pomisliti moramo, da v bivši Jugoslaviji dosti takih primerov sploh ni prišlo pred sodišče, ker so storilci pripadali tako imenovanim »boljšim« ali »višjim« krogom, in so ostali taki kriminalni in nemoralni primeri največkrat prikriti. V socialistični Jugoslaviji pa ni protekcije; vsak, pa naj si bo kdor koli, mora pred ljudsko sodišče, če se je pregrešil proti zakonom.

Če raziskujemo ali pa analiziramo vzroke kriminalnih dejanj, bomo prišli do zaključka, da je največje število kriminalnih dejanj storjeno pod vplivom alkohola. Prekrški proti ljudski lastnini kot tatvine ali poškodovanje te lastnine je posledica premajhne budnosti odgovornih ljudi v podjetjih. Zaradi premajhne pazljivosti, da ne rečemo malomarnosti, ljudska lastnina čestokrat ni zaščitena ali pa sploh ni zavarovana ter je v premnogih primerih naravnost vabila moralno šibke ljudi, da si jo prilaste. Skoraj ena četrtina vseh kaznivih dejanj pa gre na rovaš mladine. To je velik odstotek, nad katerim se je treba s skrbjo zamisliti. Kje so vzroki takemu stanju? — Predšolska, šolska in mladina, ki je že zapustila šolske klopi, ima čestokrat že doma slab zgled, zlasti če starši žive nemoralno življenje, če eden od staršev pije, ali pa če pijančujeta celo oba. Starši jemljejo otroke premnogokrat na razne zabave ali v gostilne, kjer otroci vidijo ali slišijo marsikaj, kar je za dovzetno otroško dušo strup. Ko tak otrok odraste in je že v službi, zaide že kar iz navade v gostilno, kjer dobi še slabo druščino, ki ga zapelje mnogokrat k raznim dejanjem, s katerimi pride z obstoječimi zakoni v navzkrižje. Najhujše je pač to, da se otroci in doraščajoča mladina že kar nekako avtomatično navajajo na zauživanje alkoholnih pijač, s čimer postaja proti vplivu najrazličnejših pokvarjencev neodporna. Dokler hodi otrok še v šolo, je še nekako pod disciplino šolske ustanove, kjer je dana možnost kontrole nad vzgojo mladega doraščajočega človeka, akoravno dom čestokrat podira, kar je zgradila šola. Najslabše pa je z mladino, ki je zapustila šolo. Ta je takrat premnogokrat prepuščena sama sebi, če nima trdne moralne opore doma ali pa v mladinski organizaciji. In ravno taka mladina ima na vesti največ kriminalnih dejanj. Tukaj je treba seveda upoštevati tudi dedno obremenjene otroke in jih izločiti iz družbe mladih ljudi.

Žalostno poglavje v kaznivih dejanjih pa so naše žene, ki se jih je zagovarjalo pred sodiščem 25% od celotnega števila obtožencev. Naše žene, ki so matere ali pa bodo še matere, hočejo biti enakopravne z moškimi tudi na tem področju. Toda tako enakopravnost moramo odločno odklanjati. Če že mož pijančuje ali pa se udaja kakim drugim strastem in nemoralnemu življenju, potem mora biti vsaj žena, ki je mati, že zaradi vzgoje svojih otrok boljša in mora vzgojno vplivati tudi na moža. Ni bolj grdega in žalostnejšega, če celo žena pijančuje, preklinja, se celo pretepa ali pa prešuštvuje. In vzrok? Največkrat premalo trden značaj, čestokrat obup nad revnim življenjem, ki ga v nemalih primerih povzroča mož s svojim pijančevanjem. Seveda smo na koncu vsega tega krivi tudi mi sami, ki ne pomagamo, da bi se odpravili prvotni vzroki.

Kaj smo doslej storili, da bi odpravili glavne vzroke, ki imajo za posledico kazniva dejanja? Vzemimo kar čezmerno uživanje alkohola. Kaj smo napravili, da se prepove dajati že vinjenemu še alkoholnih pijač? Ali smo kdaj naznanili gostinsko osebje, ki je napajalo že pijane? Ali smo kdaj protestirali, če so bili v gostilni postreženi z alkoholnimi pijačami mladoletniki sami ali pa v spremstvu starejših? Kaj smo storili proti točenju raznih mešanic vina (n. pr. šmarnice), ki so povzročale pri pivcih primere naravnost blazne pijanosti, ki je bila vzrok pretepom ali drugim kriminalnim dejanjem? Odgovor na to je žal negativen. Kar izprašajmo si vest.

In kaj smo napravili, da se omeje tatvine? Ali smo prijavljali primere množičnega odtujevanja ljudske lastnine, kot na primer odnašanje lesa, premoga in še drugega materiala iz rudniških skladišč in delovnih mest? Ali smo opominjali odgovorne činitelje v podjetjih, da je ta ljudska lastnina nezadostno zavarovana proti kraji? Glejte, tudi tukaj smo bili malomarni, brezbrižni, nezainteresirani. Zatorej nosimo za taka dejanja tudi mi dobršen del odgovornosti.

In kaj smo storili, da odtegnemo mladino kvarnemu vplivu gostilne in slabe družbe, ki se pogostokrat tamkaj zbira? Bore malo ali pa nič! Veliko smo govorili, a malo napravili. In vpliv kina ter pohujšljive literature? Nismo nastopili proti mladini neprimernim filmom, prav nič nismo storili proti pohujšljivim knjigam, ki se najdejo pogostokrat ravno v rokah mladine.

Kak zaključek sledi iz vsega tega? — Treba je že enkrat preiti k delu, dosti je bilo govorjenja in lepih fraz ter raznih načrtov. Napraviti je treba v naših gostinskih obratih strog, neizprosen red. Ne sme se gledati samo na dobiček, na čim večjo donosnost takega podjetja. Treba je strogo izvajati pravilnik o redu in miru. Odkrivati moramo prekrške in poskuse za izvedbo kriminalnih dejanj, javno moramo ošibati vsakega, ki bo s svojo malomarnostjo, s svojim načinom življenja ali na kakršen koli drug način dal povod ali ustvaril pogoje, pod katerimi bi se lahko razvijala kriminaliteta. Naše organizacije in društva stoje pred nalogo, da v svoje vrste vključijo našo mladino. To pa bodo napravili le z uporabo pravilnih prijemov, zlasti pa, če bodo imeli boljši, res tovariški odnos proti mladincem. Vse naše množične organizacije in društva bodo morala posvečati vprašanju alkoholizma več, mnogo več pozornosti kot doslej, zlasti nekatera pevska društva in godbe, katerih člani se večkrat shajajo, da javno pokažejo, kako jim je pri srcu »uničevanje« alkohola. Iz povedanega bodo lahko našli pot, ki bo vodila k izboljšanju. Do izboljšanja pa mora priti, kajti 12 vsega prebivalstva je bila pred sodiščem in ta številka govori bolj zgovorno kot vsako drugo prepričevanje. Čas je, da začnemo energično odpravljati vzroke, katerih posledice niso koristne napredku našega delovnega ljudstva in ovirajo izgradnjo socializma v naši domovini.

Zasavski vestnik pionirjem za prvi maj

Materine solze

»Mati, čujte, kako lepo pojo!«

»Kdo?«

»Mati, pojo! Tako lepo je...«

Pa nihče ni pel, le starinska ura na steni je monotono tiktakala.

»Mati, tudi očka je med njimi, da, prav blizu so... Jelite, mati, da bo očka prišel še nazaj?...«

Mati je zadušila jok in tiho odgovorila: »Da, Janezek, prav gotovo se vrne...«

Dve solzi sta ji spolzeli preko lica, kajti vedela je, da ga ne bo nikoli več. Med prvimi je šel tisti dan v rov in med zadnjimi so ga prinesli — mrtvega. Janezek je bil tedaj še ob njenih prsih in vse mu je bilo še tuje. Zanj ni bilo ne očeta ne sveta — prav ničesar.

Pozneje mu je večkrat pravila o očetu, o kraju, kjer so rovi pod zemljo, o ljudeh, ki kopljejo dan na dan v teh črnih rovih, in o velikih dimnikih. O vsem tem si je ustvaril v svoji otroški domišljiji sliko, kajti še preden je jel zaznavati svojo okolico, je prišel z materjo k staremu stricu Mihi v borno kočo na koncu vasi, več dni hoda od onega grdega kraja, kjer je izgubil očeta. Tu je rasel in spoznaval svet. Majhen je bil ta njegov svet, a vendar je bil lep. Kako lepo je bilo, ko je hodil s stricem po cestah in mu »pomagal«. Stric je bil cestar in Janezek je bil »nadzornik«. Podil se je sem in tja, metal kamenje in nagajal stricu. Pa je tudi prišlo, da sta obdelovala »grunt«. Tako je imenoval stric svojo malo njivico. Jeseni pa je z drugimi otroki pasel krave. Koliko je imel vedno opravila!

Prišel je čas, ko je oprtal torbo, pa hajd v šolo! Stric ga je še videl in ponosen je bil nanj. A kmalu je zatisnil oči in malo pred božičem so ga pokopali. Ostala sta sama z materjo v borni bajti in edini živi stvari, ki sta jima ostali, sta bili: koza v hlevu in stari Kastor pred njim.

Danes pa se Janezek ni spomnil ne na eno ne na drugo — bil je bolan, hudo bolan. Vročica ga je kuhala, čul je petje in videl očeta, od časa do časa se je spomnil, da je mati pri njem, ker je čul njen mehki glas...

»Mati, glejte strica, kako lepo kočijo ima!«

To pot mu mati ni odgovorila. Pritisnila je robec k ustom in vgriznila vanj, kajti bolečina je prikipela do vrhunca in bala se je, da ne bi zakričala od bolečine. Tudi Janezek je umolknil. Tenke, izsušene ustnice so se pregibale, kakor bi hotele nekaj povedati, a glas je zamrl v grlu. Dihal je težko, pretrgano.

Potok solz se je ulil preko materinih lic. Ni se mogla več premagovati. Sklenila je roki in jih dvignila v trdnem pričakovanju, da bo izprosila življenje svojemu Janezku. Kakor dolgo zadrževani val se ji je utrgala iz prsi prošnja za njenega Janezka.

Vsa izčrpana je padla preko postelje in jok ji je pretresal izmučeno telo. Tiho, sama ni vedela kako, ji je prilezel spanec na objokane oči.

Luč je ugasnila. Vse tiho. Le ura je enakomerno ponavljala svoj tik-tak...

Bil je že dan, ko se je zavedel Janezek. Močno trkanje na vrata ga je prebudilo. Vročica je popustila. Na koncu postelje je zagledal spečo mater.

Ponovno trkanje je predramilo tudi njo. Dvignila je glavo in prvi pogled je vrgla na Janezka. Poln strahu in upanja je bil; a kako hitro se je razjasnil in zažarel v veselju, kajti videla je, da so se Janezkove blede ustne malce nasmehnile. Objela je sinka, ga vroče poljubila.

Stopila je k durim in jih prav počasi odprla. Prestrašila se je. Ni vedela, ali je privid ali resnica. Na pragu je stal njen brat, o katerem so mislili vsi, da ga že davno krije črna zemlja. Pred mnogimi leti je šel po svetu za kruhom in že dolgo ni bilo glasu o njem.

Novo življenje, polno sonca, je zavladalo v bajti. Janezku se je iz dneva v dan vračalo zdravje in stric mu je pravil o daljnih deželah, o ljudeh, o širnem morju in velikih ladjah.

Spomladi so se preselili v mesto. Stric je dobil tamkaj službo; imel je tudi nekaj prihrankov, tako da je mogel misliti na izšolanje svojega nečaka.

Ko mu je nekoč spet pravil o svojih potovanjih in raznih poklicih, se je Janezek zamislil in dejal:

»Striček, jaz pa ne bom rudar ne cestar in tudi pomorščak ne, ampak — zdravnik. Potem bo šele prijetno, ko ne bo nihče izmed nas bolan.«

Materi, ki je čula te besede, se je orosilo oko. Bile so solze brezmejne materinske sreče.

O PAVLIHI NA KONJU

O muhastem šarcu

Pavliha jo je primahal z Dolenjske na Barje, in na Igu, na pragu Ljubljane, se je spet ustavil. Za njim je prišel tudi sloves in glas, kako je zagodel Višnjanom s šili in kopiti, in povsod so ga radi poslušali, ko jim je pravil svoje burke in šale. In ker soIžanci dokaj svetlega drobiža v mestu izkupili, se je tudi Pavlihi v veseli družbiIžancev dobro godilo. Njegove burke so mu prinesle marsikak belič v žep, a s pridom se je tudi oprijel domače obrti: tlačiti kislo zelje, pa špiliti slavnoznane klobase. Saj Pavliha je to dobro umel, kar je bilo za želodec koristno, pa tudi za žep ne napak.

Ko pa je pomladna sapa zavela preko Krima in so se pota osušila po Barju, se je Pavlihe lotila stara bolezen: popotovati in pohajkovati iz kraja v kraj. In ker je požvenkaval srebrn drobiž v žepu, se mu je zdelo prepusto, da bi hodil peš kakor navadni ljudje. Da bi s čevljarjevimi vranci coklal po blatu — brrr! Kaj še! Pravi pravcati konj mora biti, s počesano grivo in s trdimi kopiti; samo vranec ne, pa tudi serec rajši ne. Lično lisasti šarec bi mu bil najljubši; takega konjiča si je želel že od njega dni.

Odslej je bila Pavlihova največja skrb, da bi kje iztaknil lepega šarca, ki bi bil na prodaj. Pa koder je hodil po sejmih: sami vražji vranci, pa plesnivi serci, le tu pa tam še kak pramec! Naposled mu je mešetar privlekel od nekod šarca, koščeno kljuse, ki bi mu bil lahko klobuk na kôpe obesil. Pa je hotel imeti za mrho petnajst forintov, strela mešetarska! Eh kaj, si je mislil Pavliha, da je le šarec; saj je tista Krpanova kobilica bila še bolj suha, pa je le vse gospode obrcala. ko so jo za rep vlačili. Nak, z mojim šarcem se niti ne umaknem, če se mi pripelje sam cesar Janez nasproti!

A lahko rečeno, pa bolj nerodno storjeno! Ko je Pavliha zajezdil, je kmalu spoznal, da ima tudi takole staro kljuse svoje muhe. Proti opoldnevu je štatljivi šarec kar meni nič tebi nič zavil s ceste, pa jo ubral preko polja na senčni kolovoz.

Pa ga je srečal znanec Ižanec in ga pobaral: »Prijatelj Pavliha, ej, kam pa jezdite?«

A Pavliha se je moško odrezal: »I, kam! Kamor šarec hoče!«

Včasih pa šarca sploh ni bilo z mesta spraviti. Čez lesen most ni hotel, mrha, ne koraka napraviti, in pomagalo ni ne laskanje ne bič. Jezdecu ni preostajalo drugega, kot da se je s konjem vrnil domov. A o prvi priliki je gnal uporno kljuse spet na sejem. Ves dan je čakal na sejmišču, a za njegovega konja se prav nihče ni zmenil. Naposled se je le ustavil kmetič, si ogledal šarca in ker mu je ugajal, je vprašal Pavliho: »Ako ima žival kako skrivno napako, mi rajši takoj zdaj povejte, da ne bova pozneje kupčije razdirala!«

Pavliha pa mu je rekel: »Drugega pogreška ne vem; samo čez drevesa vam, seve, ne bo skakal!«

Kmetič mu je odgovoril: »Ej, sam ne bom s konjem čez drevesa skakal! Če ne boste preveč na groš gledali, pa udariva!«

»Kdo bi na droben groš gledal,« je odgovoril Pavliha, »odrinite mi dvajset srebrnikov, pa sva bot!«

In tako sta sklenila kupčijo. Ko je kmet odjezdil proti domu in je prišel do lesenega mostu, se je začel s kljusetom križ; šarec je postal štatljiv in uporen ter ga ni bilo spraviti naprej ne z lepa ne z grda. Kmetu ni preostalo drugega, kakor da se je vrnil ter je poiskal prodajalca. Ves ogorčen je zahteval, da mora Pavliha vzeti konja nazaj, češ da ga je opeharil, kajti kupljeno kljuse noče pa noče čez most.

A Pavliha navihanec mu je ugovarjal: »Mar vam nisem, preden sva udarila, odkrito povedal, da vam konjič ne bo skakal čez drevesa? Čemu bi tedaj kupčijo razdirala? Morate pač, očka, po kaki drugi poti jezditi domov. Čez most ga res ne boste spravili, kajti mostovi tod okoli, kakor vem, so največ iz tramov dreves zloženi!«

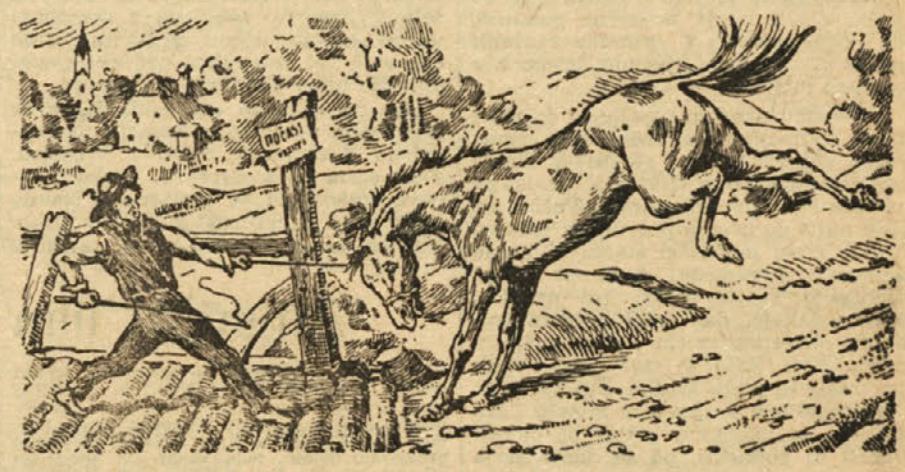

Kmet je zažugal, da pojde Pavliho tožit. Ta ga je pa tolažil: »Eh, očka, kaj bi; saj veste: še tako kilava poravnava je boljša kot mastna sodna razprava!... Pet srebrnikov za mostnino vam povrnem, ker konjiča pač čez drevesa ne spravite. Saj ste zadovoljni, očka, kaj ne?«

Kmet se je dal pogovoriti, vtaknil je pet srebrnikov v žep in je zadovoljen odjezdil domov po drugi poti, kjer ni bilo nobenega mostu. A tudi Pavliha je bil vesel, da se je mubastega konja tako zlahka odkrižal.

Naša mamica

Naša mamica mi pravi,
da sem jaz cvetlica,
če sem cvetka, je pa mama
biserna rosica!

Naša mamica mi pravi,
da sem njen zaklad,
če zaklad sem, moja mamica
je srček zlat!

A v tem zlatem srčku skrita
je ljubezen dragocena
in vsa moja mlada duša,
ki bo večno njena!

Mamici cvetlice

Ali veste kje je Rezija

Je to slovenska pokrajina, del Beneške Slovenije. Leži pod Kaninom (2585 m) ob jugoslovansko-italijanski meji nad vasjo Žago pri Bovcu (kjer so bili tudi veliki snežni plazovi) in med železnico, ki pelje iz Trbiža v Videm (Udine). Del pokrajine je v hribih, drugi del pa v dolini, kjer je glavni kraj Ravnica (Prato) in zvezan z avtomobilsko cesto z železniško postajo Rezjuto.

Tod prebivajo Rezjani že od leta 1866 pod Italijo. Njihovi otroci nimajo slovenskih šol, ker njihova kruta mačeha Italija noče upoštevati določb mirovne pogodbe in uveljaviti v šolah in uradih slovenski materinski jezik.

Ali je to prav, pionirji? Kljub narodnemu zatiranju pa to ljudstvo ni pozabilo še svojega jezika. Med njimi še žive lepe narodne popevke in rezijanske ljudske »pravce«. Naj navedem eno in sicer:

Boter Gasparlič

Neki revni družini se rodi deseti otrok. Vsi so v velikih skrbeh, koga naj poprosijo za botra. Oče gre v gozd in sreča tam nekega tujega gospoda, kateremu razodene svojo skrb. Gospod se mu ponudi za botra, a pod pogojem, da mora oče v teku enega leta odkriti njegovo ime, sicer bo izgubil sina. Oče sprejme ta pogoj in drugi dan krstijo otroka za Feliksa (Srečka). Neznani boter bogato obdari družino in naroči očetu, da se čez leto dni spet vidita.

Pretekel je določen rok in oče gre na dogovorjeno mesto, ne ve pa še za botrovo ime. Med drevjem opazi človeka, ki kliče botra za Gasparliča. Oče se prestraši, ker ve, da je Gasparlič ime hudiča. Pa se kljub temu pogumno postavi pred njega. Premišljuje in si izmišlja imena in šele v tretje pove, da je botru ime Gasparlič. Ko hudič sliši svoje ime, zaluli in zbeži na Kanin, od koder se ni več povrnil.

Drugikrat vam povem še nekaj o največjem beneškem slovenskem pesniku in še eno pravljico. Ali veste za ime tega pesnika? Pionirji, kdor kaj več ve povedati o Rezjanih ali Beneških Slovencih, naj napiše pismo in ga naslovi na Zasavski vestnik v Trbovljah. No, kar začnite s tekmovanjem. Najboljši dobi lepo nagrado!

Pota električne smrti

Znanstveno je dognano, da je smrt po električnem udarcu ali po streli le navidezna smrt. S pravočasno zdravniško pomočjo so rešili že marsikoga, ki se je zdel že mrtev.

Čudna so pota, po katerih izbira električna smrt svoje žrtve. Že istočasni dotik telefona in pokvarjene električne svetilke lahko usmrti človeka. Nekoč je nekdo nesel električno svetilko iz hiše na vrt. Svetilka je bila pokvarjena, a on tega ni opazil, ko je hodil po lesenih stopnicah. Ko pa se je z nogami dotaknil gole zemlje, ga je streslo in padel je na tla. Ker niso takoj poklicali zdravnika, je umrl.

*

V nekem kravjem hlevu je stal železen steber. Na tem stebru je bila pritrjena pokvarjena žarnica. Steber je na ta način prevajal električni tok. Poleg stebra je dekla molzla kravo. Med molžo pa se je krava dotaknila stebra z repom in krava in dekla sta bili močno poškodovani.

*

Neka miška, ki jo je ubil električni tok, je postala celo zgodovinsko slavna. Leta 1917 je nemška armada prodrla v Romunijo. Sredi priprav za naskok pa so brezžični brzojavni aparati utihnili. Neka miška je bila zgrizla žice oddajne postaje in pohod vse armade se je zakasnil za nekaj ur. Seveda je miška pri tem poginila.

V neki tovarni se je neki delavec zabaval s tem, da je pljuval na prosto žico z visoko napetostjo. Sklanjal se je pri tem prav blizu do žice. Najbrž se mu je pri tem trak sline, ki mu je visel iz ust, dotaknil žice — in delavec je nenadoma padel na tla s težko ožganimi ustnicami.

*

Na nekem kmečkem posestvu pa se zgodilo tole: Na žleb, po katerem se je stekala voda v korito za govedo, so privezali žico, ki je bila na drugi strani pritrjena na žarnico. Ta pa je bila pokvarjena in električni tok je šel po žici v žleb. Voda je na ta način prišla pod veliko napetost in petero krav, ki so hotele piti iz korita, je bilo na mestu ubitih.

REŠITEV NAGRADNIH UGANK IZ 17. ŠTEVILKE

1. jajce; 2. dih; 3. moška brada

Tudi na zadnje uganke smo dobili precej odgovorov od naših pionirjev iz raznih zasavskih šol, vendar so pravilno rešili vse tri uganke le tile učenci: Zdenka Deželak, Janez Šrbec, Joško Čuk, Stane Hernaus, Verica Pristav in Milan Hauptman, vsi iz Trbovelj. Žreb je odločil za nagrado Verico Pristav, učenko 1. razreda drž. gimnazije v Trbovljah, ki naj se oglasi v našem uredništvu, da prejme darilo (šolske potrebščine).

NAGRADNI KONJIČEK

	nost	lja	več	sem	ljen	sem	
na	ja	nost	di	nost	naj	pri	tu
na	E	tem	že	prav	di	ti.	jaz
sve	di	lil,	di	va	ro	se	živ
za	se	tu,	na	mis	lje	zme	da
e	val.	njo	vo	e	mi	la	je
de	Na	ga	Za	in	rom	nje	je
	to	lo	to	žrt	bi	mi.	

Mnogi izmed vas znajo in igrajo lepo igro šah. Vsem tem je dobro znano, kakšno pot dela šahovski konjiček. Če po tej poti zvežete posamezne zloge v kvadratih, boste dobili znamenit izrek vladike Strossmayerja, ki ga je zapisal leta 1882. Za lažjo rešitev konjička smo vam označili prvi in zadnji zlog konjička.

Rešitve pošljite na uredništvo našega lista najkasneje do 8. maja; dva izžrebana bosta dobila praktične nagrade.

Razvoj Osvobodilne fronte v revirjih

Pred 11 leti, 27. aprila 1941, je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Ustanovitev te vseljudske politične organizacije pa je dobila svoj odraz v naši osvobodilni borbi tudi v revirjih. Vsa borba proletariata zasavskih revirjev v stari Jugoslaviji je bila odločna borba za zrušenje in uničenje izkoriščevalnega kapitalističnega družbenega reda. Močno je odjeknil že leta 1924 po vsej Jugoslaviji in izven nje odločen nastop revolucionarnega revirskega proletariata proti fašistični Orjuni, ki je doživela svoj polom ravno v Trbovljah. Revirsko delavstvo je stopilo odločno na pot borbe za osvoboditev delavskega razreda izpod jarma kapitalizma. Avantgarda tega revolucionarnega gibanja je bila Komunistična partija, ki je bila v tistih letih potisnjena v ilegalo ter je morala delati ilegalno tudi potem, ko je bil v noči med 17. in 18. aprilom 1937 v mali planinski vasici nad Trbovljami ustanovni kongres KPS. To je bil zgodovinski dogodek ne samo za trboveljske revirje, marveč za vso Slovenijo, bil je velikega pomena za ves nadaljnji razvoj borbe delavskega razreda proti svojim tlačiteljem in izkoriščevalcem.

Zadnja leta pred izbruhom druge svetovne vojne je postalo delovanje Komunistične partije posebno živahno. Odločujoči voditelji in borci naše Partije so prihajali v zasavske revirje. Prišel je sam Tito, ki je imel konferenco Partije na Novakovem hlevu pri Št. Lenartu za Sv. Planino.

Leta 1940 se je tudi v revirjih organiziralo Društvo prijateljev Sovjetske zveze, ki ga lahko štejemo kot zarodek Osvobodilne fronte. Kmalu je prišel trenutek, ko smo doživeli polom stare Jugoslavije in njene korumpirane vojske. V Jugoslavijo je prihrumela nemška in italijanska vojska. Revirje so okupirali nemški fašisti. Ni še preteklo mesec dni, ko so zavladali v naših slovenskih krajih nemški in italijanski krvniki, že je bil v Ljubljani ustanovni sestanek OF — 27. aprila 1941. In nekaj tednov pozneje — 22. junija 1941 — so se pri Sv. Katarini nad Trbovljami zbrali prvi borci, ki so postavili temelje osvobodilnemu gibanju tudi v naših revirjih. Bili so to: Lojze Hohkraut, Sergej Kraigher, Lojze Ribič, Janez Plečnik, Ivan Keše, Vilko in Alojz Vresk, Tončka Čečeva, Fric Keršič in še drugi. Nemci so začeli loviti in zapirati po revirjih komunistične borce. Medtem ko so se borci iz Trbovelj in Zagorja še pravočasno umaknili nemškim gestapovcem, so bili v Hrastniku nekoliko prekasni: Nemci so jih zajeli tik pred odhodom v jamo.

Prvi partizani in delavci Osvobodilne fronte so začeli z delom. Trboveljski aktivisti so se zbirali na treh krajih: na Novakovem hlevu pri Št. Lenartu, v samotni hiši pri Sv. Katarini in pri »Brigiti« v Gabrskem, Hišica Brigite je nudila zavetje komunističnim borcem že v stari Jugoslaviji. Že takrat je bila v tej hiši mala tehnika za razmnoževanje ilegalne literature. Nekoliko nižje, ob trboveljskem potoku, v Gabrskem, pa stoji leseni hram, ki je v bivši Jugoslaviji nudil zavetje tov. Mihi Marinku.

V gozdu nad hišo Brigite je bilo partizansko taborišče, kjer so partizani doživeli prvo hajko. Umaknili so se in se nekaj dni pozneje združili s partizani iz Zagorja na Čemšeniški planini, kjer se jim je pridružilo tudi nekaj Hrastničanov, ki so se srečno izognili aretaciji. Na Sv. Planini se je formirala revirska partizanska četa, štab pa je bil v Planinskem domu. Prvi napad so napravili partizani na nemško policijsko postojanko v Zagorju. Partizani so se zadrževali tudi pri znani partizanski družini Krivičnikovi.

Za revirske kraje se je ustanovilo posebno trboveljsko okrožje. Sekretarji okrožnega odbora so bili po vrsti: Sergej Kraigher, Fric Keršič in Lojze Ribič. Trboveljsko okrožje je obsegalo trboveljski, zagorski in hrastniški okraj, h kateremu sta spadala tudi Huda jama in Laško.

Organizacija OF in odpornega gibanja proti okupatorju se je izvedla tudi med kmeti. Določili so se krajevni odbori in zaupniki OF. Sovražnik je že v jeseni 1941 okrutno udaril, toda osvobodilnega gibanja ni mogel zatreti. Same Trbovlje so dale leta 1942 150 novih partizanov. V mesecu aprilu 1942 je bil pomemben dogodek tudi na Plešah pod Sv. Goro, kjer je bil ustanovljen Prvi revirski bataljon.

Kakor že omenjeno, so bili prvotno trboveljski, zagorski in hrastniški okraj združeni pod revirskim okrožjem, pozneje pa so bili postavljeni temelji okrajnemu odbor OF Trbovlje. To je bilo leta 1944 v Čreti pri Turju, kar je bil pomemben dogodek za nadaljnji razvoj OF in vsega odpora proti okupatorju v revirjih.

Leto 1944 je bilo posebno pomembno, saj so tega leta odšli rudarji iz revirjev množično v partizane. Revirji so dali okrog 7000 partizanov, kar je zelo velik doprinos k skupni borbi slovenskega in jugoslovanskih narodov proti okupatorju.

Prišlo je leto 1945, ko je okupatorska svojat zapuščala našo domovino. Takrat je OF s svojimi terenskimi odbori in zaupniki na rudnikih in drugih industrijah opravila veliko nalogo: očuvali so se vsi industrijski objekti in naprave v naših revirjih, saj je grozila velika nevarnost, da jih okupator pred svojim odhodom iz naših krajev uniči. Ravno tako je s skupnimi napori vsega delovnega ljudstva okraja Trbovlje uspelo, da smo tudi pri nas srečno premostili izredno velike težave, ki so nastopile tudi v naših krajih neposredno po osvoboditvi. Toda kakor po vsej naši državi so se tudi ljudske množice v revirjih čvrsto in uporno lotile težkega dela in obnove po okupatorju požgane in razdejane domovine. Sledila so težka leta dela in obnove. Začeli smo graditi novo državo — socialistično Jugoslavijo. Pri tem velikem delu smo naleteli na nove težave in ovire. Doživeli smo huda razočaranja, tem hujša, ker so nam jih prizadejali ravno tisti, ki smo jim najbolj zaupali. Toda tudi pritisk, grožnje in natolcevanje sovražnega nam Informbiroja ter mračno, podtalno delo Vatikana in njegovih hlapcev nas niso in nas ne bodo odvrnili od začrtane poti: zgraditi z lastnimi silami in napori srečno, socialistično urejeno državo, v kateri ne bo izkoriščevalcev in izkoriščancev. Za ta veliki človeški ideal se borimo in delamo, za nič drugega.

V zadnjih tednih in dneh so spet začeli mešetariti pri zaprtih vratih za našo slovensko, s krvjo pridobljeno zemljo, ki naj jo dobijo v nagrado ravno tisti, ki so uganjali v zadnji vojni največje lopovščine nad našimi slovenskimi ljudmi. Proti tej nakani so se vzdignili vsi jugoslovanski narodi v mogočnih, spontanih manifestacijah. Tudi naši revirski kraji so povedali v zadnjih dneh svojo besedo: Naše slovenske zemlje ne damo in je ne bomo dali; z zobmi in krvjo je branil slovenski narod svojo zemljo v svoji preteklosti, z zobmi in krvjo bo branil naš človek vsako ped svoje zemlje, dokler bo živel v teh krajih slovenski rod.

Roditeljski sestanki v borbi za boljše učne uspehe

V splošnem so se roditeljski sestanki na vseh šolah v Zagorju letos precej izboljšali. Zanimanje za te sestanke je sedaj mnogo večje, kot je bilo lani. To kaže mnogoštevilna udeležba staršev šoloobveznih otrok na roditeljskih zborovanjih. Tako so imeli nedavno na državni nižji gimnaziji v Zagorju zelo dobro obiskan roditeljski sestanek. Starši in predstavniki množičnih organizacij ter krajevne oblasti so do zadnjega kotička napolnili učilnico gimnazije. Ker so na mnogih šolah iste ali podobne prilike kot na zagorski gimnaziji, bo koristno, če o tem sestanku oziroma razpravi podrobneje poročamo.

Medtem ko je bilo na koncu prvega šolskega polletja 46,5 % dijakov s pozitivno oceno, se je na tretji redovalni konferenci ugotovilo poslabšanje učnih uspehov. Odstotek učencev brez slabe ocene je padel na 38,3 %. Kaj je vzrok slabemu učnemu uspehu? Teh je več. Razredi so prenapolnjeni, saj je v nekaterih, zlasti v treh prvih, kar do 50 učencev v razredu. Jasno je, da profesor ne more obdelati vsakega posameznega dijaka, ne more vršiti pri učenju zadovoljive kontrole nad predelavo in osvajanjem učne snovi. Drugo leto bo treba dobiti nekje primerne prostore, da bodo sedanjih 8 razredov razdelili na 12 s primernim številom učencev v vsakem razredu.

Slabemu učnemu uspehu je do neke mere kriva tudi letošnja dolga zima, ki je zlasti na daleč stanujoče dijake vplivala negativno. Največji vzrok pa je iskati pri učencih samih. Večina od njih nima do učenja pravilnega odnosa. Tukaj greše premnogi starši, ki se ne zanimajo v zadostni meri za šolsko izobrazbo svojih otrok; saj nekateri komaj čakajo, da otroci zadoste šolskim obveznostim in se vključijo v produkcijo. Zato so taki starši tudi popustljivi proti svojim otrokom ter jih prepuščajo samim sebi in šoli. Tako stališče je zgrešeno; starši bi morali vedeti in pomisliti, da se danes terja od vsakega delavca neko strokovno znanje, ki ga pa brez temeljite osnovne izobrazbe ni lahko pridobiti.

Tudi glede vedenja ne moremo biti zadovoljni z učenci. Mnogi učenci nimajo pravilnega odnosa do ljudskega premoženja. Treba jih je tudi nenehno navajati, da bodo znali ceniti in spoštovati delo. Pri šolski mladini opažamo tudi nevljudnost, saj jim ni mar, da bi pozdravljali starejše ljudi in podobno. Otroke je treba navajati na varčevanje. Premnogi starši razvajajo svoje otroke s tem, da jim vse preveč popuščajo v pogledu denarja, ki ga zahtevajo otroci od staršev. Največkrat ga zapravijo za popolnoma nepotrebne slaščice in še druge nepotrebne reči. Dijaki dostikrat terjajo od staršev denar pod pretvezo, da ga morajo prinesti v šolo za to in ono stvar. Zato bi bilo koristno, če bi starši uporabo denarja svojih otrok kontrolirali in v šoli vprašali, ali kako drugače zvedeli, kako njihov otrok troši denar. V tem pogledu dela večina staršev veliko vzgojno napako. Otroke je treba navajati, da bodo *spoštovali* denar, ker tudi zasluži spoštovanje, saj denar ni nič drugega kot protivrednost za s trudom in znojem opravljeno delo očeta ali matere, ki ga mora otrok na vsak način ceniti in spoštovati. Kdor se ni naučil že v mladosti ceniti in spoštovati dela in denarja, bo težko vozil v življenju. To neizpodbitno življenjsko resnico je treba vcepiti otroku že v njegovi rani mladosti. Na to pa pozabljamo in žalostne posledice te naše pozabljivosti vidimo vsepovsod, kamor pogledamo, tako tudi pri naših otrocih, ki brezsmiselno in lahkomiselno zapravljajo prečestokrat težko prislužen očetov denar.

Ravnatelj gimnazije, tov. Kumer, je v svojem govoru pojasnil vlogo in namen Društva prijateljev mladine, ki se ustanavlja v Zagorju. Izkoristil je tudi priložnost in se dotaknil vprašanja zdravstva. Starši naj bi se bolj zanimali za zdravstvena predavanja in ukrepe sanitarnih ustanov.

O vprašanju vzgoje mladine je govoril še profesor tov. Klanjšek. Večina staršev šoloobveznih otrok se ne zanima dovolj za vzgojno delo in za vzgojo svojih otrok. Zanjo so odgovorni v prvi vrsti starši, toda za splošno vzgojo smo odgovorni vsi, tudi tisti, ki nimajo otrok. Okolica, ki v njej živi otrok, vpliva tudi na njegovo vzgojo. Zato imajo starejši ljudje moralno dolžnost, da z vzglednim življenjem vplivajo na svoje in druge otroke. Treba je paziti tudi na to, da učenci ne bodo obiskovali filmov, ki zanje niso primerni.

V živahni diskusiji so na tem sestanku obravnavali še mnoga vprašanja, ki so v zvezi z učnimi uspehi in z vzgojo otrok. Eden izmed glavnih vzrokov slabega učnega uspeha, ki ga pa zaenkrat ni mogoče odpraviti, je v tem, da prihajajo na gimnazijo učenci iz okoliških osnovnih šol. Ker je na teh šolah štiriletno šolanje, prinesejo učenci s seboj na gimnazijo preveč pomanjkljivo šolsko znanje, da bi mogli že prvo leto z uspehom slediti predpisani učni snovi. Zato so tudi učni uspehi v prvih dveh letih najslabši, tako da imata prvi in drugi razred samo okrog 33 % učencev s pozitivno oceno, medtem ko jih imata oba tretja razreda povprečno 58 %. Ker je obvezno sedemletno šolanje in ker je sedemrazredna osnovna šola v Zagorju zasedena z domačimi učenci, morajo učenci iz štirirazrednih osnovnih šol iz okolice pač obiskovati državno nižjo gimnazijo v Zagorju.

Na sestanku so ugotovili, da so za kulturo in prosveto v Zagorju na razpolago premajhna denarna sredstva. Tako so n. pr. sredstva za šolske ustanove nezadostna, če upoštevamo število učencev in zmogljivost podjetij v kraju. Medtem ko se je našel kredit za kritje stroškov za temeljito preureditev restavracije in nekih drugih objektov sekundarnega pomena, nimajo gimnazija in ostale šolske ustanove dovolj sredstev za razne potrebščine, kakor n. pr. za nakup šolskega pohištva, za preskrbo učil, obnovo oken, ureditev in obnovo učilnic in šolskih poslopij na splošno. Izgleda, da bodo po novem družbenem planu tudi šolske ustanove prišle do potrebnih sredstev.

Na sestanku so predlagali, naj bi profesorski zbor nudil več pomoči tistim otrokom, ki se zanje starši ne brigajo oziroma tistim učencem, ki so prepuščeni sami sebi. Profesorji naj bi obiskali take otroke, da bi videli, kako in v kakšnih pogojih žive ti otroci in kaj bi bilo mogoče napraviti za izboljšanje njihovega položaja. Tukaj je padla pripomba, da se bo za taka in podobna vprašanja posebno zanimalo Društvo prijateljev mladine, ki bo začelo delati že ta mesec.

Da se zniža število učencev v razredu, je nekdo predlagal, naj bi se vpeljal popoldanski šolski pouk. Predlog ni bil na mestu, ker je dokazano, da dijaki v dopoldanskih urah lažje dojemajo učno snov kot v popoldanskih urah. Še o mnogočem so starši razpravljali na tem sestanku; sme se reči, da so bili z rezultati vsi zadovoljni: profesorski zbor, starši in gostje. Po sestanku so se starši razšli po razredih, kjer so jim profesorji dajali potrebna pojasnila o njihovih otrocih.

Na sestanku se je vpisalo 42 članov v Društvo prijateljev mladine. Tako plodni naj bi bili vsi roditeljski sestanki.

Kaj dela delavska mladina v Trbovljah?

Nekaj mesecev je preteklo, odkar je bil XV. plenum CK LMS, na katerem je bila predmet obravnave delavska in vajeniška mladina. Obširna debata članov plenuma je dala poudarka mestu, ki ga mora zavzemati Ljudska mladina v tovarnah, rudnikih in drugih podjetjih. Postavila so se na pravo mesto nekatera nepravilna tolmačenja sklepov XIV. plenuma, ki so govorili o delovanju mladine v društvih itd., ter jasno potrdila mesto delavskih aktivov v industrijskih obratih itd.

Okrajna mladinska konferenca kakor mestne konference v okviru bodočih večjih industrijskih občin so dale ravno tako poudarka temu vprašanju in jasno začrtale bodoče naloge naše delavske mladine.

Zadnje posvetovanje predstavnikov delavske mladine Slovenije v Ljubljani ter kontakt vidnejših mladinskih delavcev našega okraja sta ugotovila, da se sklepi XV. plenuma v splošnem izvajajo, da so aktivi v večji meri organizacijsko utrjeni, manjka pa več političnega življenja.

Poglejmo sedaj, kaj je na tem področju storila mladinska organizacija obrata Neža na rudniku v Trbovljah; dve leti se na tem obratu mladina ni shajala. Edino, kar je storila, so bile vsakoletne volitve, potem pa je nastala spet tišina. V letošnjem letu je bil začetek zelo težak. Starejši mladinci in drugi so se v delo zagrizli. Delo se je začelo invidiualno. Razgovarjali so se z vsakim mladincem posebej in tako so uspeli ponovno ustvariti organizacijo z 20 člani. Kakor vsak začetek, so bile tudi tukaj težave: novoizvoljeni sekretariat je neizkušen v vodenju organizacije in se še sedaj lovi pri uvajanju raznovrstnih, mladini priljubljenih oblik dela. Vendar volja in želja vseh mladincev do konkretnega dela, do obravnave zanimivih problemov v obratu samem, do razpravljanja o gospodarskih in političnih problemih zbližujeta mladino, ustvarjata trden kolektiv, ki je povezan ne samo med trdim delom med službo, marveč tudi v prostem času.

Da bi ta mladina svoj prosti čas sprovedla v čim večjem tovarištvu, je organizirala izlet na Sv. Goro, upoštevajoč, da so naše planine najlepši kraj za odpočitek po 8-urnem težkem telesnem delu. Ker pa si ti mladinci želijo daljši izlet, so se namenili, da gredo v Logarsko dolino. Tukaj je stopil pred mladino seveda finančni problem. Kaj so napravili mladinci? Sklenili so, da si pač z delom pridobe potrebna sredstva, zato so žrtvovali eno nedeljo ter nakopali 150 vozičkov premoga, zaslužek tega dne pa je šel v mladinsko blagajno. Na svojem zadnjem sestanku so se že domenili za svoj prvomajski izlet. Poleg tega jih zanima delo in življenje tabornikov. Da bi svoje naloge laže dojemali in jih prilagodili svojim razmeram, zahtevajo pomoč od nadrejenih mladinskih forumov.

Da bo delavska mladina na tem industrijskem obratu in tudi drugod zavzemala pravilno mesto med Ljudsko mladino, je nujno, da mladinska vodstva v naših centrih razmišljajo o pomoči novoizvoljenim sekretariatom. Usposobiti jih, da bodo zrelo vodili svoje sestanke, je osnovna vloga mladinskih vodstev. Med mladino je treba širiti gospodarsko in politično obzorje. Potrebno je, da se mladina seznanja s tovariši ostalih organizacij z vsemi aktualnimi problemi: z delom naših delavskih svetov in upravnih odborov, z delom naše ljudske oblasti in podobno. S takim delom se bo naša mladina usposabljala, da bo znala voditi naša podjetja, pripravljala pa se tudi za posle v naši ljudski oblasti.

A. K.

Ameriški film KEY LARGO

Florida — »Cvetoča« — ameriška zvezna država je raj za oddiha potrebne. Po njeni obali so raztreseni hoteli, večja in manjša mesta, ki jim je glavni dohodek tujski promet. Nad Florido je sinje nebo, ki ga redko prekrijejo oblaki, toda kadar ga, takrat so viharji siloviti kot malokje. Na majhnih otokih južne obale, pravijo jim Key, so čudoviti kotički, kjer si, daleč od sveta, odpočiješ duha in telo.

Toda na Floridi, kjer je leto in dan cvetje, cvete poleg tujskega prometa tudi zločinstvo vseh vrst: igralnice brezvestnežev, ki so često v povezavi z organi oblasti, tihotapstvo, ki uspeva zaradi bližine otoških republik, kjer zakoni niso tako natančni kot v ZDA, in še druga zločinstva.

Sinje vode okrog floridskih otočkov so večkrat kalne in ozki, zaraščeni prelivi zadušijo obupan klic na pomoč. Sonce pa sije in oživlja bujno rast: to je Florida — Dežela v cvetju.

Tu se dogaja povest filma »Key Largo«.

Templej (Lionel Barrymore) je starec, hrom, vozi se v vozičku. Dober človek, toda žalosten, ker mu je na italijanski fronti padel edini sin. Pri njem je le njegova mala Nora (Lauren Bacall), ki vodi hotel. Tu že nekaj dni gospodari banda Johnnya Rocca, ponarejevalca denarja. On in njegovi pazijo na vsak korak Templa in Nore, odganjajo goste, ker hočejo biti sami. Pričakujejo odjemalce za svoje »blago« in nočejo biti moteni.

Toda bivšemu majorju Mc Clodu ne morejo preprečiti vstopa; prišel je, da mu prinese vesti o sinu. On je videl, kako je padel v Italiji.

Napetost dejanja raste, strasti in nasilje prevladujejo bolj in bolj. Zunaj pa izbruhne vihar, ki ga pozna samo Florida. Takrat doseže dejanje svoj višek.

Po vsakem viharju se zjasni. Nad Key Largom se raztrgajo megle, ko se Mc Cloud po težki poti vrača na otok, k Nori . . .

»Key Largo« je film z velikimi odlikami. Napetost dejanja, grozotne slutnje, strah, ljubezen in sovraštvo, ki ga občudujemo po odlični igri umetnikov Barrymorea, Robinsona, Bogarta in Lauren Bacalle, dajejo filmu pečat mojstrovine.

AMERIŠKI FILM »NAŠLI SO SE«

Ta film nam odpira še eno stran vojnih grozot, ki nam je doslej, nekaj zaradi oddaljenosti, nekaj zaradi drugih vzrokov ostala neznana — japonski teror, njihov način strahovanja in uničevanja premaganih. Iz njega bomo spoznali, da je nasilje povsod enako, grozovito in neusmiljeno, pa naj bo to v Evropi ali v Aziji. Videli bomo tudi, da so ljudje povsod enaki: dobri in slabi, ljubeči in polni sovraštva, usmiljeni in kruti.

»Trije so se vrnili« kaže s preprostostjo tragedijo majhne, ljubeče se družine na Borneu tik pred izbruhom vojne na Tihem oceanu. Harry Keith, angleški kolonialni uradnik ve, kaj bo prišlo, in nagovarja ženo, naj s sinčkom odide v Ameriko, toda ona mu ostane ob strani. Japonci okupirajo otok in zapro vse belce. Moški gredo v eno taborišče, ženske in otroci v drugo. Začno se hude preizkušnje in neuteženo hrepenenje po mirnem življenju. Končno se vsa družina spet združi.

Film je realističen, tako da nikoli ne pozabiš, da je to resnična zgodba (scenarij je napisan po spominih gospe Keithove, ki je preživela vse strahote japonskih taborišč). Claudette Colbert je znala izraziti v svoji igri vsa čustva in doživetja trpinčene žene. Pristnost dogajanja je povzdignjena s sodelovanjem legendarnega igralca iz časov nemega filma, Sessue Hayakava, v vlogi japonskega poveljnika polkovnika Suge.

Tudi druge vloge so zasedene z dobrimi igralci, tako igra Patric Knowles junaškega Harryja Keitha, mali Keuning pa bo s svojo igro ganil vsakogar.

NJIM PRIPADA SLAVA . . .

ni film kulis in igralcev. Osebe, ki nastopajo, so se udeležile ali pa so bile priče vseh dogodkov.

Bilo je septembra 1944, ko so se možje I. britanske padalske divizije pri Arnhemu herojsko postavili v bran.

Preživeli so se čez leto dni vrnili na bojišče med ruševine Arnhema, da verodostojno ponove in zapišejo za vse čase zgodovino te najplemenitejše bitke — v kateri so si pridobili celo sovražnikovo občudovanje.

Ta film je izraz spoštovanja vsem, ki so se borili pri Arnhemu, in trajen spomenik onim, ki so darovali tam svoja življenja.

REŠITEV KRIŽANKE ŠTEV. 7.

Vodoravno: 1. satrap, 6. savana, 12. ideal, 14. lenir, 15. last, 16. plevel, 18. čavn, 19. vrt, 20. posel, 22. Lea, 23. io, 24. trs, 25. del, 27. av, 28. Sudan, 32. ali, 34. kol, 36. Totem, 41. Amor, 42. osa, 43. Pag, 44. val, 45. Bepo, 46. ritem, 48. Ika, 50. pes, 51. batin, 52. dva, 53. Ra, 54. Abo, 56. dac, 57. or, 58. ako, 59. ea, 60. loža, 62. ursus, 64. smet, 65. Ag, 67. župa, 69. tir, 70. Skot, 72. kost, 75. rega, 77. vrat, 78. drva, 80. Orion, 81. lava, 82. Kelt, 83. Priam.

Navpično: 1. Silvin (Sardenko), 2. adaro, 3. test, 4. rat, 5. Al, 7. glej 5, 8. več, 9. anal, 10. Nivea, 11. Arnavt, 13. les, 16. zos, 17. led, 20. pri, 21. lek, 24. tlaka, 26. lovec, 28. Sardenko, 29. umiva, 30. dota, 31. are, 32. asi, 33. Rab, 35. las, 37. oba, 38. teta, 39. epika, 40. monogram, 47. mrož, 49. Abu, 50. pas, 51. Bret, 55. ort, 56. dur, 57. omot, 61. apel, 63. sir, 64. skat, 66. vsi, 68. aga, 70. S(o)rl, 71. tri, 73. or, 74. to, 76. av, 77. ve, 78. dr., 79. Va.

Kino Trbovlje

bo predvajal v prvi polovici meseca maja sledeče filme

od 2. do 5. maja: ameriški film **»KEY LARGO«**
od 7. do 8. maja: angleški film **»NJIM PRIPADA SLAVA«**
od 9. do 12. maja: ameriški film **»NAŠLI SO SE«**
od 14. do 15. maja: francoski film **»PRAZNIK«**

Filmi preko nedelj so po normalni vstopnini, med tednom pa se predvajajo po znižani vstopnini.

Vsi navedeni filmi so premierni filmi, torej igrani prvikrat.

Spored predstav bo razviden iz reklamnih omaric in lepakov.

Kino »Triglav« v Zagorju

V soboto, 3. maja, in ponedeljek, 5. maja, ob 5. in 7. uri zvečer ter v nedeljo 4. maja, ob 10. uri dopoldne in ob 5. in 7. uri zvečer

ameriški barvni film
»BAGDADSKI TATIČ«

v sredo, 7. maja, in četrtek, 8. maja, ob 5. in 7. uri zvečer

angleški film
»SREBRNO LADJEVJE«

SVEN ELVESTAD

V zadnjem trenutku

Policijski uradnik je prosil, da mu dovolijo telefonirati. Ne da bi stara dama, drnžabnica ali kdo izmed služinčadi kaj slišal je telefoniral firmi Krause v Oslu.

Prosil je za pogovor z uslužbencem, ki je izdelal skrinjico za dragulje, ki jo je naročila stara gospa.

Izkazalo se je, da jo je izdelal inženir sam, kajti namenjena je bila za razstavo.

Asbjörn Krag je povedal inženirju, kdo je pri telefonu, in ga prosil, naj čimprej pride v vilo gospe Billejeve. Pride pa naj čisto skrivaj. Zglasi naj se pri upravitelju in naj tam počaka na navodila.

Ko je Krag spet stopil v sobo stare gospe, je slišal iz salona vesele besede dobrodošlice.

Različno je spoznal glas stare dame in čutil iz glasu, da je bila vesela prihoda neznanega gosta.

Asbjörn Krag je šel hitro v salon.

Gost je bil mlad, eleganten mož, ki je štel okrog trideset let.

Vsa njegova pojava je izražala nekaj izrazito tujega.

»Zelo me veseli, da je prišel gospod Bily,« je rekla stara gospa. »Tolažil me bo v moji nesreči. Mogoče vam bo lahko kakor koli pomagal, gospod Krag.«

»Hvaležen bom za vsako pomoč, ki se mi nudi,« je odgovoril Krag in se vljudno priklonil.

»Gospod ataše Bily, začasno pri ameriškem poslaništvu v Parizu!« je predstavljala stara dama, »gospod Asbjörn Krag, policijski uradnik!«

Ataše Bily je stopil k stari dami in ji spoštljivo poljubil roko.

»Milostljiva gospa,« je dejal v zelo slabi norveščini, »ali ste se zaradi izginotja draguljev res obrnili na policijo?«

»Kaj pa naj bi vendar storila, gospod ataše? Ves dan sem vas zaman čakala.«

»In jaz sem bil zaposlen samo z vami in v vašo korist, milostljiva gospa; odkril sem nekaj, kar vas bo gotovo zanimalo.«

»Kaj pa, če smem vprašati?«

»Storilca sem našel,« je odgovoril črnolasi državnik in porogljivo pogledal Asbjörna Kraga.

»Zelo sem radoveden,« je s ponarejenim mirom pripomnil Krag. »Kako se imenuje?«

»Vaš predstojnik bo vsak čas prišel,« je odgovoril novi gost. »in vam bo povedal, kdo je storilec. Gospodu policijskemu predstojniku sem obljubil, da ne bom izdal imena. Saj ne vemo, na kakšne napačne poti vas je že privedla vaša domišljija.«

Asbjörn Krag se je začudil, a je molčal. Niti slutiti ni mogel, kaj je hotel ataše doseči s tem, da ga je skušal s podcenjevanjem zbosti. Ali je res odkril storilca? Mogoče. Ataše Bily je delal vtis zelo razumnega moža. Ker je bival že dalj časa v Vili, je imel priložnost več videti kot Asbjörn Krag.

Policijski uradnik se je omejil samo na vprašanje:

»Kdaj pride moj šef?«

»Čez petnajst minut! Z vlakom!«

»Ali se pripelje sam?«

»Ne, z njim prideta še dva uradnika.«

»Eden bo menda Harald Brede?«

»Mogoče. Slišal sem to ime.«

»Prav, prav,« si je mislil Krag, »potem bo zadeva kmalu pojasnjena.«

Ataše Bily je ponudil stari gospe roko in oba sta odšla iz sobe.

Asbjörn Krag je vzel klobuk in šel čez dvorišče v upraviteljevo stanovanje.

»Reči vam moram, da se mora skrivnostni vozel kmalu razvozlati,« je začel, »sicer boste imeli nevšečnosti še vi.«

»Verjetno. Mogoče me bodo celo obdolžili kaznivega dejanja.«

»To se ne bo zgodilo,« je rekel Krag. »Storilec je že odkrit.«

»Tako?« je mirno vprašal upravitelj. »Kdo pa je?«

»Nimam pojma.«

Stener se je odkritosrčno začudil. Vprašal je:

»Kaj ga niste vi našli?«

»Ne, ne, tako daleč moja preiskava še ni napredovala,« je smehljaje se pripomnil Krag. »Zasluge za razkritje storilca ima — gospod ataše Bily.«

Frank Stener je stisnil roko v pest.

»Prekleti lopov,« je zašepetal. »Ta mož je vohun, hkrati pa edini človek, ki nekoliko sumi, da sem jaz skrivni zaročenec gospodične Konstance. Ta možakar bi jo namreč sam rad dobil. Tudi mislim, da je o moji zvezi s Konstanco govoril milostljivi gospe. Ona seveda tega ni verjela, ker se ji je zdelo to nemogoče in višek predrznosti. Sicer me pa gospa ceni in je že večkrat pohvalila moje delo.«

»Ali niste rekli, da je ataše vohun?« je vprašal Krag. »Kaj ste s tem mislili?«

»Brez dvoma je vohun, saj sem ga zasačil, ko je prisluškoval pri vratih.«

»Ni mogoče! Pri katerih vratih?«

»Pri vratih stare gospe. Davi sem ga že na vse zgodaj videl pred oknom knjižnične sobe.«

»V vrtu?« je vprašal Krag, ki je postal naenkrat zelo pozoren. »Kaj pa je delal tam?«

Zdelo se mi je, kakor da je prisluškoval. Obraz je imel tesno naslonjen na okenski okvir in se je večkrat naglo sklonil k zemlji, kakor bi se hotel skriti, da ga ne bi mogel kdo od znotraj opaziti.«

Asbjörn Krag je šel k oknu in pokazal na neki prostor.

»Ali je stal tam?« je vprašal.

»Da, prav tam! Pred tistim oknom. Za njim je knjižnica in v njej je shranjena skrinjica z dragulji.«

Krag ga je resno pogledal.

»Bily se je torej sklonil, ste rekli, kakor bi se bal, da ga ne bi kdo videl od znotraj?«

»Vsaj zdelo se mi je tako.«

»Ali se je sklonil globoko k zemlji?«

»Da.«

»Ali si lahko mislite, da je morda kaj iskal na zemlji?«

»Da, tudi to bi bilo mogoče. Sedaj, ko ste me vprašali, se mi to zdi celo prav verjetno.«

»Pa veste, kaj je iskal?« je vprašal Krag in krepko prijel upravitelja za roko.

»Ne, tega niti ne slutim.«

»Vam bom pa jaz povedal; iskal je odtiske vaših čevljev.«

Upravitelj je prebledel. Za nekaj trenutkov je padel na bližnji stol.

»Bodite previdni, možak vam pripravlja hude neprijetnosti. Sodim, da je zmožen vsega.

»Rad bi me osramotil in prikazal kot človeka, ki je storil nečastno dejanje.«

Absjörn Krag je nekaj časa pomišljal.

»Morda,« je rekel. Bomo že videli . . . bomo že videli . . .«

Upravitelj se je prijel z obema rokama za glavo.

»Aha, zdaj razumem,« je vzkliknil, zdaj razumem . . .«

»Kaj razumete?« je vprašal Krag.

»Moj drugi par ameriških čevljev . . .«

»Vaš drugi par čevljev?«

»Da, ponoči mi je izginil drugi par . . .«

Absjörn Krag je prisluhnil.

»Seveda, ta človek mi je izmaknil čevlje, in sicer tisti par, ki sem ga imel obutega, ko sem obiskal svojo nevesto Konstanco v knjižnici njene tete.«

Krag je začel globoko zamišljen stopati po sobi gor in dol.

»Čisto nedvomno je,« je rekel Krag, »da vas je ta lopov zapletel v mrežo, ki jo le težko raztrgati. Izhod je samo eden.«

»Kakšen?«

»Pravega storilca moramo najti!«

Zunaj v predsobi so se začuli koraki in kmalu je prihajajoči potrkal na vrata.

Mlad mož odločnih kretenj je vstopil.

»No, vidiš,« je veselo vzkliknil Absjörn Krag, »stari prijatelj inženir Fjeld. Kako pa prideš ti semkaj?«

»Ti pač nisi spoznal mojega glasu na telefonu,« je rekel prišlec smeje. »Nameščen sem namreč pri Krauseju in sem izdelal risbo za skrinjico gospe Billejeve.

»Kakor nalašč,« je vzkliknil Krag in veselo stisnil prijateljevo roko. »Če bodo le prijatelji na delu, se bo vozel še prej razvozlal.«

Ta trenutek se je zaslišal s ceste ropot voza; ko je Krag pogledal skozi okno, je videl, kako so stopili z voza njegov šef, Harald Brede in še nek policijski uradnik.

—.—

V tem se je pokazal tudi Bily na balkonu vile. Začel se je razgovarjati s Haraldom Bredejem, medtem ko je šef stopil proti Kragu.

Vsi so odšli v veliko dvorano. Na pragu je Krag presenečen obstal.

Prostor je bil v vsej naglici spremenjen v nekakšno sodno dvorano. Vanjo so postavili veliko mizo in mnogo stolov. Celo pregrajo za priče so postavili.

»Občudujem vaš veliki dar za prireditve,« se je obrnil Krag na diplomata, »res imam občutek, kakor bi bil v sodni dvorani.«

»To je potrebno,« je odvrnil Bily, »ker postane človek nehote resnejši in resnicoljubnejši, če se mu napravi prostor bolj slovesen.«

Predstojnik policije je zasedel najodličnejši prostor v dvorani, da bo vodil zaslišavanja.

»Za koga pa sta onale dva stola?« je vprašal Krag.

»Kaj ni čisto v redu,« je odgovoril Bily, »da je pripravljen za milostljivo gospo udoben sedež?«

»A drugi stol je namenjen gotovo za čružabnico,« je sklepal Krag. »Zadaj za oba stola se boste postavili vi, kaj ne? Ali mi še ne marate povedati, kdo bo nastopil kot obtoženec?«

Vse je v dvorani umolknilo, ko je vstopila gospodična Konstanca; videti je bila objokana, a Krag je opazil na njenem obrazu odločnost.

Odloki občinskega ljudskega odbora v Zagorju

ODLOK O JAVNEM REDU IN MIRU

Na podlagi člena 26 in člena 31 pod III. tč. 15 pod VII. tč. 2 in 4 ter točke 2 člena 58 Splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. list FLRJ štev. 49/49) in v skladu s členom 3 tč. 2 Temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ štev. 46) izdaja Krajevni ljudski odbor Zagorje na svojem 8. rednem zasedanju dne 5. aprila 1952 tale

ODLOK
o javnem redu in miru

I. Splošne določbe

1. člen. Vsak državljan mora uravnavati svoje vedenje in ravnanje tako, da ne moti dela, razvedrila in počitka sodržavljanov, da varuje javno moralo in ne ogroža zdravja ljudi.

Dobrine iz prednjega odstavka uživajo upravno-kazensko zaščito po določilih tega odloka.

II. Varstvo miru

2. člen. Prepovedano je vsako dejanje na javnem ali zasebnem prostoru, ki moti mir okolice.

Zlasti je prepovedano:

1. kričati, razgrajati ali na drugi način po nepotrebnem delati večji hrup ali ropot;
2. uporabljati zvočnike, radioaparate, gramofone, glasbila ali kakršne koli druge naprave na ta način, da občutno motijo okolico;
3. upoarbljati motorna vozila, ki niso opremljena z izpušno dušilko;
4. dajati po nepotrebnem dolga zvočna znamenja.

3. člen. V času od 22. do 5. ure zjutraj so prepovedana vsa dejanja, ki kakor koli motijo nočni mir.

Motorna vozila smejo dajati v tem času zvočna znamenja samo ob neposredni nevarnosti.

Prireditve in zabavni sporedi, ki trajajo preko 22. ure, se morajo izvajati v zaprtih prostorih in tako, da ne motijo nočnega miru.

4. člen. Vse prireditve javnega značaja morajo biti po veljavnih predpisih predhodno priglašene pristojnemu poverjeništvu za notranje zadeve, ki po potrebi določi pogoje in morebitne izjeme od določil prednjih členov.

5. člen. Cerkveno zvonjenje je dovoljeno samo v zvezi s cerkvenimi obredi in ne sme trajati preko 5 minut.

Če je nujno potrebno sme izvršilni ljudski odbor KLO Zagorje predpisati nadaljnje omejitve zvodnjenja za določen dnevni čas.

Izjeme dovoljuje izvršilni odbor KLO Zagorje.

III. Varstvo družbene discipline

6. člen. Vsak državljan je dolžan vesti se na javnih prostorih spodobno in se izogibati dejanj, ki se z njimi krši družbena disciplina, moti gibanje, delo ali razvedrilo državljanov, ali jih zavaja v nedisciplino, vzbuja javno zgražanje ali žali javno moralo.

Zlasti je prepovedano:

1. izzivati, nadlegovati, smešiti ali ogrožati osebe v javnih ali zasebnih prostorih, beračiti;
2. peti nespodobne ali žaljive pesmi, preklinjati, žaliti z nespodobnim vedenjem čut dostojnosti drugih, kazati nespodobne slike ali predmete;
3. motiti javne shode, zborovanja, sestanke ali druge javne prireditve;
4. stopiti brez dovoljenja v zgradbo ali kraj, kamor je vstop prepovedan, če je prepoved vidno označena, ali jo je iz okoliščin možno razbrati;
5. prodajati ali kupovati zunaj tržnega prostora razen v primerih, dovoljenih po tržnem redu, krošnjariti;
6. ovirati promet na javnih prostorih z zlaganjem kuriva ali drugih predmetov preko časa, ki je nujno potreben za odstranitev teh predmetov, ali pa tudi sicer uporabljati javni prostor za odlaganje kakršnega koli materiala;
7. kljub opominu zadrževati se v gostinskem lokalu po končanem obratovalnem času;
8. vsako točenje pijače pijanim ljudem, zlasti pa mladini;
9. vsako kršenje prometnih predpisov (motorna vozila, zlasti pa vozila z vprežno živino in kolesarji).

IV. VARSTVO LJUDI IN PREMOŽENJA

7. člen. Prepovedana so dejanja, ki ki se z njimi ogroža varnost ljudi ali pa premoženje.

Zlasti je prepovedano:

1. poškodovati ali odstraniti napisne table ali druge javne znake;
2. ugasniti, poškodovati ali odstraniti svetilko, nameščeno za razsvetljavo javnega prostora;
3. opustiti namestitev varnostnih naprav pri gradnjah ali popravilih, poškodovati ali odstraniti take naprave ali druga varnostna znamenja;
4. opustiti popravilo zgradb ali naprav, če ogrožajo varnost;
5. pustiti ob javnih potih ograjo ali živo mejo v takem stanju, da ogroža varnost, ovira promet ali kazi zunanje lice;
6. ogrožati varnost z metanjem kamenja ali drugih predmetov;
7. uporabljati javna pota za šport in igro;
8. imeti nevarno žival v javnih prostorih nezavarovano;
9. dražiti ali plašiti žival, če to ogroža javno varnost;
10. škropiti ali pomazati ljudi ali pročelje stavb z brezobzirno vožnjo.

Za vsako škodo, storjeno po mladoletnikih, odgovarjajo starši ali varuhi.

V. Varstvo mladine

8. člen. Mladina pod 16. letom se sploh ne sme udeleževati javnih plesov in zabav, mladina med 16. in 18. letom starosti pa samo v spremstvu staršev ali varuhov, vendar ne po 21. uri.

Mladina pod 16. letom ne sme brez spremstva staršev ali varuhov obiskovati gostiln ali drugih podobnih lokalov ter kino predstav, ki se končajo po 20. uri.

Mladina pod 14. letom ne sme obiskovati brez spremstva staršev ali vzgojiteljev kino predstav in drugih javnih prireditev.

Za šolsko mladino veljajo šolski predpisi, v kolikor so strožji.

Mladino ni dovoljeno zavajati k beračenju in pijančevanju.

Zaradi prekrškov tega člena se kaznuje tudi lastnik, zakupnik ali uslužbenec obrata ali podjetja.

VI. Kazni

9. člen. Kršitve tega odloka se kaznujejo z denarno kaznijo do 1000 din po predpisih Temeljnega zakona o prekrških, če za kršitve po drugih predpisih ni določena strožja kazen.

10. člen. Upravno-kazenski postopek vodi na prvi stopnji Komisija za prekrške pri Krajevnem ljudskem odboru Zagorje. Proti njeni odločbi je dopustna pritožba v roku 8 dni po prejemu odločbe na sodnika za prekrške pri OLO Trbovlje. Odločba sodnika za prekrške je dokončna.

Denarne kazni, ki se plačajo za prekrške, se stekajo v republiški sklad za socialne ustanove.

11. člen. Člani Ljudske milice in osebe, ki jih pooblasti Izvršni odbor krajevnega ljudskega odbora Zagorje smejo izterjati denarno kazen od tistih, ki jih zalotijo pri storitvi lažjih prekrškov, določenih s tem odlokom.

Za lažje prekrške, ki se smejo kaznovati po prednjem odstavku, veljajo tiste kršitve predpisov tega odloka, zaradi katerih ni bilo škodljivih posledic, ali katerih posledice so bile neznatne.

Denarne kazni po prvem odstavku tega člena se smejo izterjati na samem kraju za te-le prekrške:

1. po 20 din — 2. člen tč. 4. člen 6. tč. 4 in 7;
2. po 50 din — člen 2. tč. 1 in 3. člen 3 II. odst., člen 6. tč. 2 in člen 6. tč. 9. člen 7 tč. 8 in 11.

VII. Končne določbe

12. člen. Beseda javni prostor v tem odloku pomeni prostore, ki se uporabljajo za javni promet kakor tudi javnosti dostopne prostore.

13. člen. Ta odlok prične veljati 8. dan po objavi na krajevno običajen način.

V Zagorju, dne 5. aprila 1952.

V. d. tajnik:
Brane Vipotnik, s. r.

Predsednik:
Alojz Lukač, s. r.

ODLOK O VARSTVU IN UPORABI KOMUNALNIH NAPRAV, O ČISTOČI, ČUVANJU ZDRAVJA IN ZUNANJEGA IZGLEDA KRAJA NA TERITORIJU KLO ZAGORJE

Na podlagi 26. člena in 31. člena pod III. tč. 3, 5, 9, in 14 pod V. tč. 2 člena 58 splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. list FLRJ štev. 49/49) ter v skladu s čl. 3 tč. Temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ štev. 46/51) izdaja Krajevni ljudski odbor Zagorje na svojem 8. rednem zasedanju dne 5. aprila 1952 tale

I. Splošne določbe

1. člen. Vsak državljan mora uravnavati svoje vedenje in znanje tako, da pazi na čistočo, da ne krši lepote zunanjega lica kraja, ne dela škode na javnih prostorih in ne ogroža zdravja ljudi.

Poleg tega uživajo pravno-kazensko zaščito po določilih tega odloka za očuvanja in nadaljnje ureditve še vse naprave komunalnega značaja, predvsem kanalizacija, ceste, mostovi, vodovod, potok Kotredešice in Medije ter druge javne naprave, v kolikor njih pravilna uporaba in vzdrževanje niso zaščitene že z drugimi pravnimi predpisi.

II. Varstvo zdravja, čistoče in zunanjega lica kraja

2. člen. Vzdrževanje snage na cestah in vseh javnih mestih je dolžnost vsakega posameznega državljana.

Prepovedana so vsa dejanja, ki ogrožajo zdravje ljudi, nasprotujejo pravilom čistoče ali kazijo zunanje lice kraja.

Zlasti je prepovedano:

1. metati odpadke, pljuvati ali drugače ponesnažiti tla ali predmete na javnih prostorih;
2. poškodovati, uničiti ali odstraniti posode za odpadke, nameščene na javnih prostorih;
3. iztepati kar koli na javna pota, zračiti posteljnino ali sušiti perilo preko cestnih oken in balkonov ali na cestah in potih samih;
4. odlagati odpadke ali gnoj na mestih, ki niso zato določena;
5. spuščati odpadne vode na javno pot ali v odprt cestni jarek;
6. pustiti greznico nezadostno zaprto, ali jo izpraznjevati takrat, ko to povzroča čezmeren smrad;
7. metati v kanalske požiralnike predmete, ki utegnejo zamašiti kanal;
8. onesnažiti vodo, namenjeno ljudem ali živalim;
9. ogrožati okolico z mrčesom, podganami, mišmi ali drugo golaznijo;
10. zanemariti snaženje javnih prostorov in naprav;
11. ravnati z živili v javnem prometu proti osnovnim načelom higiene;
12. nameščati plakate ali objave na mestih, ki niso zato določena, pisati po poslopjih, ograjah, javnih lokalih ali vozilih;
13. voditi pse v javne lokale;
14. zanemarjati osebno snago ali snago v stanovanju oziroma delavnici v taki meri, da to moti okolico, ali da utegne spraviti v nevarnost zdravje ljudi.

3. člen. Hišni lastniki oziroma upravitelji nepremičnin ob javnih potih so dolžni:

1. čistiti hodnik ali cesto ob njihovi nepremičnini; odstraniti s hodnikov sneg in posipati s peskom poledenele hodnike, prehode in ceste, po potrebi tudi večkrat dnevno;
2. čistiti stavbe, hišne table ter druge javne znake na stavbi;
3. držati v redu plotove, žive meje;
4. skrbeti za čistočo okoli nepremičnin;
5. skrbeti, da se zastave, transparenti, pasole, lepaki in drugi priložnostni okrasi odstranijo najkasneje v dveh dneh po končanih proslavah oziroma prireditvah;
6. držati v redu vse drevje ob cestah in potih ter ga po potrebi obžagati in očistiti;
7. skupno z najemniki paziti, da se ne meče kamenje, ruša in zemlja ter ostale odpadne stvari ali predmeti z njiv in vrtov na javna pota.

4. člen. Da se zavaruje zdravje in življenje državljanov, se prepoveduje sankanje, smučanje in drsanje po cestah.

5. člen. Za čim uspešnejše reševanje stanovanjskega vprašanja je potrebno, da graditelji novih stanovanjskih zgradb gradnje dovrše, kakor predvidevajo odobreni načrti. Uporabno dovoljenje bo izdano šele po dovršitvi vseh gradbenih del.

6. člen. Za lepši izgled naselja je potrebno, da hišni lastniki, najemniki in stanovalci v državnih zgradbah dobe dovoljenje za postavljanje drvarnic, svinjakov, kurnikov, pa tudi dovoljenje za spravljanje večjih količin drv. Dovoljenje izdaja Svet za komunalne zadeve KLO Zagorje.

7. člen. Za lepši izgled naselja in v očuvanje zdravja in obleke mimoidočih in prepovedano ob cestah in potih nameščati na ograje in plotove bodečo žico, ali tako žico uporabljati za ograjo.

8. člen. V strnjenih naseljih in pri vsaki večji stanovanjski hiši je treba po gradbenih in sanitarnih predpisih zgraditi smetišne jame, kamor je odlagati smeti in pepel. Izvršni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje bo izdal navodila za izvajanje tega člena.

Odvažanje smeti in pepela iz smetiščnih jam je dovoljena le na s tem odlokom določena mesta in sicer:

1. v potok Medije pri Ernejcu;
2. v potok Medije pri 18-stanovanjski hiši na Polju;
3. v potok Medije pri bivših apnenicah Birola;

Zaradi majhnega padca Medije v zgornjem delu Zagorja se prepoveduje pri Ernejcu in pri 18-stanovanjski hiši na Polju vsako dovažanje smeti z vozovi kakor tudi odpadnega materiala. Za takšne količine je dovoljeno odmetavanje le v potok Medije pri bivših apnenicah Birola.

9. člen. V stanovanjskih in poslovnih prostorih ter podstrešjih je prepovedano gojiti domače živali. Izvršni odbor KLO Zagorje bo določil, v katerih predelih kraja se lahko goje domače živali in podvzel ukrepe za zavarovanje njiv, vrtov in javnih nasadov pred njimi.

10. člen. Izložbe morajo biti ne glede na to, v kakšne namene se uporablja lokal, h kateremu spadajo, nepretrgoma od pričetka pa najmanj do konca dnevnega poslovanja odprte. Biti morajo čiste in okusno urejene, ob času, ko je tema, pa tudi razsvetljene.

Za izvajanje teh predpisov je odgovoren tisti, ki uporablja lokal, h kateremu izložbe spada, oziroma koristnik izložbe, če ta ni istoveten z uporabnikom lokala. Če izložba in lokal nista v uporabi, je odgovoren lastnik stavbe.

III.

Vsakdo je dolžan čuvati nasade, spomenike in otroška igrišča, namenjena za olepšavo kraja in drugim skupnim koristim.

Prepovedano je zlasti:

1. v javnih nasadih pri spomenikih in otroških igriščih lomiti drevje ali grmovje, trgati cvetje in podobno;
2. poškodovati živo mejo ob javnih potih;
3. poškodovati, prevračati ali premeščati klopi, mize, ograje in druge naprave na javnih mestih in otroških igriščih;
4. prosto puščati pse v javnih nasadih, otroških igriščih in okrog spomenikov;
5. lipovo cvetje se sme nabirati na lipah, ki so last splošnega ljudskega premoženja, samo s privoljenjem Sveta za komunalne zadeve KLO Zagorje.

IV. Preskrba z vodo

12. člen. Ker je bil vodovod v Zagorju zgrajen leta 1927 ter se je vodovodno omrežje v tem času zelo razširilo, studenci pa so zaradi tega izgubili na svoji moči, se vsi izvirki, studenci, vodnjaki, cisterne in vodovodne naprave na področju KLO Zagorje postavijo pod posebno pravno varstvo.

13. člen. Hišni posestniki, najemniki, podnajemniki, ustanove in podjetja, ki imajo v svojih stanovanjskih in poslovnih prostorih nameščene vodovodne naprave s pitno vodo, so dolžni te naprave čuvati ter vzdrževati v dobrem stanju. Vsako okvaro je javiti upravi vodovodnega podjetja KLO Zagorje.

14. člen. Vsi studenci, vodnjaki in cisterne s pitno vodo se morajo vzdrževati v uporabnem stanju in je zlasti prepovedano vsako onesnaženje teh ali njihove neposredne okolice.

15. člen. Prepovedano je uporabljati pitno vodo za pranje perila in zalivanje vrtov ali za druge izredne gospodinjske namene povsod, kjer je v bližini studenec, potok ali vodnjak.

16. člen. Gradbena podjetja in zasebni graditelji, ki potrebujejo vodo pri gradnjah, morajo za uporabo pitne vode iz vodovodnega omrežja ali iz drugih vodovodnih naprav, ki služijo oskrbovanju prebivalstva s pitno vodo, dobiti dovoljenje Izvršilnega odbora KLO Zagorje, ki bo pred izdajo takega dovoljenja ugotovil, ali ne obstoje druge možnosti uporabe oziroma preskrbe vode.

17. člen. Prepovedano je tudi vsako drugo nepotrebno trošenje vode in nesmotrno izkoriščanje vdovodnih naprav.

18. člen. Za vsako razširjenje vodovodnega omrežja in za vsak nov priključek je potrebno dovoljenje Izvršilnega odbora KLO Zagorje.

19. člen. Izvršilni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje izdaja tudi uporabno dovoljenje za preskrbo s pitno vodo, zlasti pa določi v tehle primerih:

a) kadar bi samovoljnost koristnikov utegnila povzročati nevarnost splošnega pomanjkanja vode;
b) kadar bi se utegnila občutno zmanjšati zmogljivost obstoječega vodovodnega omrežja;
c) v medsebojnih sporih zasebnih koristnikov.

O tem, ali so podani razlogi po prvem odstavku tega člena in ali je tako dovoljenje potrebno, odloči Izvršilni odbor KLO Zagorje.

V. Kazenske določbe

20. člen. Kršitve tega odloka se kaznujejo z denarno kaznijo do 1000 din po predpisih Temeljnega zakona o prekrških, če za kršitve po drugih predpisih ni določena strožja kazen.

21. člen. Upravno-kazenski prestopek vodi na prvi stopnji Komisija za prekrške pri Krajevnem ljudskem odboru Zagorje. Proti njeni odločbi je dopustna pritožba v roku 8 dni po prejemu odločbe na sodnika za prekrške pri OLO Trbovlje. Odločba sodnika za prekrške je dokončna.

Denarne kazni, ki se plačajo za prekrške, se steklo v republiški sklad za socialne ustanove.

22. člen. Člani Ljudske milice in osebe, ki jih pooblasti Izvršni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje, smejo izterjati denarno kazen od tistih, ki jih zalotijo pri lažjih prekrških, določenih s tem odlokom.

Za lažje prekrške, ki se smejo kaznovati po prednjem odstavku, veljajo tiste kršitve predpisov tega odloka, zaradi katerih ni bilo škodljivih posledic, ali pa so bile posledice neznatne.

Denarne kazni po prvem odstavku tega člena se smejo izterjati na samem kraju za naslednje prekrške in v tehle zneskih:

1. Po 20 din — člen 2. tč. 1 in 13. člen 3. tč. 5, člen 11 tč. 2 in 4;

Po 50 din — člen 2. tč. 2 in 12, člen 11. tč. 1 in 3.

23. člen. Izvršilni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje se pooblašča, da izda natančnejša navodila za izvajanje tega odloka.

24. člen. Ta odlok stopi v veljavo osmi dan po objavi na krajevno običajen način.

Z uveljavljenjem tega odloka preneha veljati odlok o varstvu in uporabi komunalnih naprav in o ureditvi komunalnih zadev lokalnega pomena štev. 2050/1-51 z dne 14. septembra 1951.

V Zagorju, dne 5. aprila 1952.

V. d. tajnik:
Brane Vipotnik, s. r.

Predsednik:
Alojz Lukač, s. r.

ODLOK O HIŠNEM REDU NA TERITORIJU OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA ZAGORJE

Na podlagi člena 26 in člena 31 pod III. tč. 12 ter toč. 2 člena 58 Splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. list FLRJ) štev. 49/49) in v skladu s členom 3 tč. 2 Temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ štev. 46/51) izdaja Krajevni ljudski odbor Zagorje na svojem 8. rednem zasedanju dne 5. aprila 1952 tale

ODLOK
o hišnem redu na teritoriju Krajevnega ljudskega odbora Zagorje

1. člen. Pred vselitvijo mora najemnik s hišnim lastnikom ali pa njegovim pooblaščencem skleniti pismeno najemno pogodbo in zapisniško ugotoviti stanje prostorov.

2. člen. Ob izselitvi je najemnik dolžan izročiti lastniku hiše ali pa njegovemu pooblaščencu vse ključe od stanovanja, občih vrat in ostalih prostorov. Skupno sta dolžna ugotoviti stanje prostorov, ki so bili dani v najem.

3. člen. Skupni prostori v poslopju morajo biti na razpolago vsem stanovalcem. Čas, način uporabe in čiščenje teh prostorov določi hišni svet sporazumno s hišnim lastnikom.

4. člen. Stanovalci in hišni lastniki so na podlagi predlogov hišnih svetov dolžni držati v redu tudi okolico stavbe, zlasti ob cestah in poteh.

5. člen. Stanovalci so dolžni uporabljati v najem vzete skupne prostore in se v njih vesti tako, da ne motijo dela in počitka sostanovalcev, da pazijo na čistočo in da ne delajo škode.

Zlasti je prepovedano:

1. sekati drva in drobiti premog v prostorih, ki niso za to določeni;
2. uporabljati stroje in naprave, ki povzročajo prekomeren hrup in ropot;
3. nadlegovati, smešiti, izzivati ali ogrožati sostanovalce;
4. metati odpadke, pljuvati ali drugače ponesnažiti poslopje in njegovo okolico;
5. iztepati predmete ali odlagati odpadke na mestih, ki niso za to določena;
6. prati ali sušiti perilo v stanovanju, če je na razpolago pralnica ali prostor za sušenje;
7. opustiti nujno potrebno zračenje stanovanjskih prostorov;
8. metati odpadke ali druge predmete v stranišča in vodovodne školjke ali odtočne kanale;
9. s pisanjem ali na kakršen koli drug način zamazati ali poškodovati poslopje;
10. zastavljati veže, hodnike, stopnišča ali dvorišča s kakršnimi koli predmeti; kolesa in otroške vozičke je dopustno postavljati samo na mesta, ki jih določi hišni svet sporazumno s hišnim lastnikom;
11. prekomerno močiti tla;
12. brez odobritve pristojnega oblastva spreminjati namen prostorov;
13. puščati v času od 21. do 5. ure zjutraj vežna ali vrtna vrata odklenjena;
14. brez potrebe pustiti teči vodo ali v skupnih prostorih pustiti prižgano luč;
15. storiti kakršno koli dejanje, ki bi utegnilo povzročiti škodo v stanovanju ali na poslopju;
16. gledati, da se v stanovanju ne zaredi raznoteri mrčes; v kolikor ta obstoja, je podvzeti mere, da se čimprej uniči.

6. člen. Hišni lastnik je skupno s hišnim svetom dolžan:

1. določiti prostor za odlaganje smeti, kakor tudi rok in vrstni red za odvoz teh smeti za ves okoliš določena smetišča v sporazumu s hišnim svetom;
2. določiti prostor za sušenje perila v stavbi ali na dvorišču;
3. Preskrbeti drvarnice za stanovalce;
4. Skupno s hišnim svetom paziti, da se tam, kjer ni dovoljeno pranje perila z vodovodno vodo, to ne dela;
5. skupno s hišnim svetom na podlagi dovoljenja sveta za komunalne zadeve KLO Zagorje določiti prostor za rejo domačih živali (svinj, kokoši, kuncev itd.);
6. skrbeti, da so vsi stanovalci v njegovi hiši pravilno prijavljeni ali odjavljeni na prijavnem uradu.

7. člen. Hišni svet je dolžan:

1. vsaj enkrat na leto skupaj s hišnim lastnikom, sicer pa v primerih, kadar v soglasju z lastnikom ugotovi nujno potrebo, pregledati v navzočnosti najemnika najete prostore;
2. sporazumno s hišnim lastnikom določiti osebo, ki hrani ključ podstrešja pralnice ali drugih prostorov za skupno uporabo;
3. določiti čas, kdaj se smejo čistiti prostori in oprave;
4. posredovati v sporih, ki nastanejo zaradi dolžnosti izvrševanja popravil;
5. predlagati stanovanjskemu oblastvu, da preseli stanovalca, ki trajno krši določila hišnega reda.

8. člen. Kršitve tega odloka se kaznujejo z denarno kaznijo do 1000 din po predpisih Temeljnega zakona o prekrških, če za kršitve po drugih predpisih ni določena strožja kazen.

9. člen. Upravno kazenski postopek vodi na prvi stopnji komisija za prekrške pri Krajevnem ljudskem odboru Zagorje. Proti njeni odločbi je dopustna pritožba v roku 8 dni po prejemu odločbe na sodnika za prekrške pri OLO Trbovlje. Odločba sodnika za prekrške je dokončna. Denarne kazni, ki se plačajo za prekrške, se stekajo v republiški sklad za socialne ustanove.

10. člen. Izvršni odbor KLO Zagorje se pooblašča, da izda natančnejša navodila za izvajanje tega odloka.

11. člen. Ta odlok stopi v veljavo po objavi na krajevno običajen način.

Štev. 493/1-52.

V Zagorju, dne 5. aprila 1952.

V. d. tajnik:
Brane Vipotnik l. r.

Predsednik:
Alojz Lukač l. r.

ODLOK O TRŽNEM REDU

Na podlagi člena 26 in 31 pod II., tč. 9 ter 2 točke 58. člena splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. list FLRJ štev. 49/49) izdaja krajevni ljudski odbor Zagorje v skladu s členom 3. točke e temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ štev. 46/51) na svojem 8 rednem zasedanju dne 5. aprila 1952 tale

ODLOK
o tržnem redu

1. člen. Ta odlok velja za dnevni tržni prostor v Toplicah.

2. člen. Na dnevnem tržnem prostoru je dovoljeno prodajati samo v tržnici. Prepovedano je vsako prodajanje izven trnice, zlasti pa krošnjarjenje.

Dovoljeno je prodajanje vse vrste nepredelanih ali predelanih kmetijskih pridelkov, zdravilnih zelišč, gozdnih sadežev, divjačine, rib in drugih užitnih vodnih živali ter izdelkov domače obrti.

Drugega blaga ni dovoljeno prodajati, zlasti ne obrtniških izdelkov ter rabljenih predmetov.

Alkoholnih pijač ni dovoljeno prodajati.

3. člen. Prodajati smejo:

1. kmetijski proizvajalci svoje lastne kmetijske pridelke in privatni branjevci, ki imajo dovoljenje od izvršnega odbora KLO;
2. nabiralci zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev, ki so blago sami nabrali;
3. lovske in ribiške družine oziroma zadruge divjačino in ribe, katere so same nalovile;
4. proizvajalci predmetov domače obrti svoje lastne izdelke domače obrti;
5. zasebni proizvajalci smejo prodajati edino sami ali po družinskih članih; izjemo dovoljuje Izvršni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje.

4. člen. Tržni čas se prične vsak dan z ranim jutrom in traja do 12. ure.

5. člen. Za uporabo prodajnega mesta plača prodajalec posebno pristojbino: stojnino, ki znaša za prostor v tržnici 50 din, za vprežno vozilo 80 din.

Stojnino je plačati takoj tržnemu nadzorniku.

6. člen. Denar od pristojbin se steka v krajevni proračun, iz katerega se dodeljujejo dotacije za vzdrževanje teh prostorov, popravila in preskrba novih stojnic.

7. člen. Vsi obiskovalci trga so dolžni skrbeti za snago in ravnati z živili tako, da ni ogroženo zdravje ljudi.

Pse ni dovoljeno voditi po trgu.

Pijanim in nalezljivo bolnim osebam dostop na trg ni dovoljen.

8. člen. Osebe, ki prodajajo živila, morajo biti čiste in snažno oblečene.

Živila morajo biti pristna, zdrava in nepokvarjena ter čista.

Živila morajo biti v takšnih posodah, v katerih je ponesnaženje živil nemogoče. Pokušanje živil ni dovoljeno.

Pokvarjeno blago ni dovoljeno zadrževati na trgu, temveč se mora s trga takoj odstraniti.

9. člen. Povrtnina mora biti označena prsti ter ne sme biti mokra.

10. člen. Sadje mora biti zrelo ter ne sme biti gnilo ali črvivo. Če je sadje določeno za kuho, mora biti kot tako tudi vidno označeno.

11. člen. Živa perutnina se sme prodajati le v košarah ali kurnikih.

12. člen. Na tržnem prostoru je treba držati popolno čistočo. Vsi prodajalci morajo po končanem tržnem času prostor, kjer so prodajali, sami očistiti in odpadke odnesti na mesta, ki so za to določena.

13 člen. Kršitve tega odloka se kaznujejo z denarno kaznijo do 1000 din po predpisih Temeljnega zakona o prekrških, če za kršitve po drugih predpisih ni določena strožja kazen.

14. člen. Upravno-kazenski postopek vodi na prvi stopnji komisija za prekrške pri Krajevnem ljudskem odboru Zagorje. Proti njeni odločbi je dopustna pritožba v roku 8 dni po prejemu odločbe na sodnike za prekrške pri OLO Trbovlje.

Odločba sodnika za prekrške je dokončna.

Denarne kazni, ki se plačajo za prekrške, se stekajo v republiški sklad za socialne ustanove.

15. člen. Izvršni odbor Krajevnega ljudskega odbora Zagorje se pooblašča, da izda natančnejša navodila za izvajanje tega odloka.

16. člen. Ta odlok stopi v veljavo po objavi na krajevno običajen način.

Štev. 415/1-52.

V Zagorju, dne 5. aprila 1952.

V. d. tajnik:
Brane Vipotnik, s. r.

Predsednik:
Alojz Lukač, s. r.

K prazniku delovnega ljudstva,
1. maju,
čestita vsem prijateljem dobre kapljice
Gostilna Leon Kavšek
pri Dimniku
v Trbovljah

Kmetijska zadruga v Litiji

K prazniku dela čestitamo vsem svojim članom in odjemalcem in jim obljubljamo, da jih bomo tudi v bodoče točno in solidnopostregli

Živel — 1. maj — praznik delovnega ljudstva!

Mestna pekarija in Mestna mesarija in prekajevalnica v Litiji

Pri našem delu stremimo za čim boljšo in hitrejšo postrežbo

Kotiček za naše žene

ŽENA — DOMAČA ZDRAVNICA

Dobra gospodinja se mora razumeti tudi na zdravljenje, t. j. vedeti vsaj mora, kdaj je treba klicati zdravnika in kdaj ne.

Gotovo je velika napaka, če si hoče na vsak način prihraniti stroške za zdravnika. Ni pa tudi treba, da bi izgubila glavo, če je komu v družini slabo. Vedeti mora, kaj je treba storiti, če boli koga želodec, glava ali vrat.

Za to sta seveda potrebna neka izkušenost in naravni dar. Naravni dar je prirojen in pride do izraza zlasti tedaj, če ljubimo tiste, ki jim je treba pomagati; izkušenost pa si dobimo s prakso.

Pomudimo se pri glavobolu. Kaj naj torej storimo, če koga boli glava? Najprej je treba vedeti, da je glavobol največkrat v zvezi s slabo prebavo in neprimernim presnavljanjem, to pa je spet v zvezi z neprimerno hrano. Pri otrocih kot pri odraslih lahko tudi prav kratko trajajoča zapeka povzroči neznosen glavobol. V takem primeru zadostuje temeljito iztrebljenje, ki ga lahko dosežemo z neškodljivim domačim sredstvom, n. pr. s skodelico kamiličnega čaja. Jasno je, da trajna nedelavnost črevesja lahko povzroči tudi trajen glavobol. Tu je treba spremeniti hrano. Ako jemo mnogo mesa, belega peciva, kakaa, čokolade, moramo hkrati jesti tudi obilo zelenjave, surovega sadja, sira, masla in črnega kruha. Zelo učinkovito zdravilo je tudi, če pojemo vsako jutro na tešče jabolko ali grozd. Razen tega se moramo veliko gibati na čistem zraku. Kakor hitro mine težka prebava, preneha tudi glavobol. Moramo pa seveda tudi razločevati, ali je glavobol nastal zaradi prekrvavljenja glave ali zaradi tega, ker je premalo krvi v moćganih. Če je v glavi preveč krvi v možganih. Če je v glavi preveč čelo, ako je je premalo, pomaga skodelica kave, vodoravna lega in topel obkladek na tilniku.

Pri tako imenovani mingreni, ko boli navadno le del glave, po navadi nad očesom, je potreben mir. Tudi tukaj pomaga črna kava in večkrat tudi dieta. Kdor mora zaradi svojega poklica mnogo sedeti, bi moral iti vsaj zvečer, predno gre spat, na sprehod. Gospodinja, ki se veliko mudi v kuhinji, bi morala skrbeti, da je kuhinja dobro zračena.

Prav tako ne smemo pozabiti, da so tudi skrbi, napori in razburjenje vzrok glavobola. V takih primerih je potrebna nravna in čustvena pomoč.

Kadar pa se izjalovijo vsa ta domača sredstva, moramo k zdravniku, kajti z glavobolom se začenjajo čestokrat najbolj resne bolezni.

Pri otrocih je glavobol vedno sumljiv in če ni začetek bolezni, jim moramo spremeniti hrano. Seveda tu ni dobro, če se ne posvetujemo z zdravnikom.

LEPI NOHTI

Okras vsake ženske so lepe, negovane roke. Navadno gospodinje zavidajo poklicnim ženskam bele, mehke roke, vendar prav po krivici. Če bi gospodinje posvečale svojim rokam malo več pazljivosti, bi imele tudi same prav tako bele in negovane roke.

Če mora gospodinja opravljati umazana dela, naj si hitro natakne stare rokavice. Ko pomije posodo, naj si dobro umije roke v vroči vodi z milom, nato pa jih natare z mastno kremo. Čez noč naj bodo roke tudi dobro namaščene, potem ne bo koža nikoli hrapava in temna.

Posebno poglavje je nega nohtov. Malokatera ženska si lahko privošči, da bi šla k manikirki. Pa tudi ni potrebno. Nohti ne smejo biti predolgi in tudi ne prekratki. Poklicna ženska, ki piše mnogo na stroj, ne sme imeti daljših nohtov, kakor so konci prstov. Šiljasti nohti so ogabni. Dobro je, če ženska ve, da so takšni nohti veliki večini moških silno zoprni, zlasti resnim možem. Zato porežemo nohte v ovalno obliko in jih še opilimo, da se z nohti ne zatikamo v tkanine. S koščeno lopatico potisnemo kožico z nohtov nazaj, potem pa kožico namastimo z vazelino in jo previdno, obstrižemo z ostrimi, zakrivljenimi škarjicami. Če si nohtov že dalj časa nismo negovali, moramo prste prej namočiti z vročo vodo, ki smo ji dodali nekaj boraksa ali pa malo sode.

Nohti morajo biti vedno snažni. Snažimo jih s koščeno paličico; kovinaste pripravе niso priporočljive, ker rade razcepijo kožico in se potem še laže nabira nesnaga za nohti. Lakirani in rdeče barvani nohti niso niti okusni niti lepi. Tudi to naj bi vedela vsaka ženska. Kadar koli si umivate roke, si potiskajte pri brisanju kožico na nohtih navzdol. Otroke navadite že v rani mladosti, da bodo pazili na čiste in negovane nohte.

Če imate krhke nohte in se vam radi lomijo, jih mažite nekaj tednov vsak večer z mastno kremo, najbolje z vazelino.

Delovni staž v rudarstvu

Znano je, da našim rudnikom primanjkuje delovnih moči. Več vzrokov je, ki vplivajo na ustalitev delovne sile v teh naših gospodarskih podjetjih, med katerimi je nedvomno tudi delovna doba v rudnikih za pridobitev pravice do polne pokojnine.

Kakor vsi drugi delavci v našem gospodarstvu, si pridobe rudarji pravico do polne penzije po dosedanjih zakonskih določilih po izpolnjenem 55. letu starosti in 35 letih službe. To se pravi, da mora rudar, če hoče dobiti pravico do cele pokojnine, delati v rudniku ravno tako dolgo kot, recimo, delavci v kovinski ali tekstilni industriji, v prehranbenem ali trgovskem omrežju itd., akoravno je delo rudarja neprimerno težje in napornejše od vseh ostalih.

Resnica pač je, da so pogoji, pod katerimi morajo delati rudarji, takšne narave, da se ti delavci telesno prej izčrpajo kot v drugih industrijskih področjih. To bi bilo treba vsekakor vzeti v poštev pri določanju delovnega staža pri teh delavcih, ker je delovna sposobnost rudarja krajša kot pa, recimo, pri slaščičarju, delavcu v prehranbeni industriji, pri trgovskem pomočniku in podobno, ki imajo mnogo lažje delo v higienskih prostorih — skratka, ki delajo pod ugodnejšimi delovnimi pogoji.

Rudarski sindikat je svoječasno že načel to vprašanje, da se delovni staž rudarjev za dosego pravice do polne pokojnine pozitivno reši. V predlogu sindikata je bilo navedeno, da bo moral biti staž rudarja krajši kot v drugih industrijskih področjih; sindikat je torej predlagal, da se delovna doba rudarja za dosego pravice do polne pokojnine zniža za 5 let, t. j. da rudarji dobe to pravico že po 30 letih dela v rudniku.

Ko rešujemo vprašanje ustalitve delovne sile v rudarstvu, moramo brezpogojno urediti tudi vprašanje delovne dobe teh naših delavcev. Od pravilne rešitve tega vprašanja je pač v mnogi meri odvisna tudi ustalitev delovne sile v tej ključni industriji našega gospodarstva.

OKRAJNI DOM ONEMOGLIH v Loki pri Zidanem mostu

Sredi Loke se beli že od daleč dvonadstropna stavba v lepem slogu — nekdanji grad, last nemškega grosista Tausiga. Zadaj za gradom se razprostira obširen park z visokimi, starodavnimi smrekami in platanami — nekdaj sprehajališče nemške grajske gospode.

Po naši osvoboditvi služi ta nekdanji grad povsem drugemu — človekoljubnemu namenu. Ljudska oblast je 1. avgusta leta 1947 odprla v njem okrajni Dom onemoglih. V stari Jugoslaviji je bilo na sedanjem teritoriju okraja Trbovlje več hiralnic, tako v Trbovljah, Hrastniku in Hotemežu. Vse te hiralnice so se po zadnji vojni opustile. Stavinski grad v Loki je bil popolnoma preurejen in adaptiran za dostojen sprejem onemoglih oskrbovancev.

V pritličju tega doma je primerno velika jedilnica, lepo poslikana s slikami, ki prikazujejo onemogle, od raznega vsakodnevnega dela izmučene ljudi. Oprava jedilnice je prav udobna in dobro ohranjena. Zraven je shramba za jedila, poleg nje pa prostorna kuhinja z velikim štedilnikom, v kateri se pridno sučejo od jutra do večera kuharice in gospodinjske pomočnice. Pa saj imajo zares dovolj opravka, da prehranijo vsak dan svojo številno družino.

V prvem nadstropju je ženski oddelek s posebno bolniško sobo. V sobah so instalirane dobre lončene peči, tako da imajo oskrbovanci pozimi udobno in toplo bivališče. Istotako je urejen moški oddelek v drugem nadstropju s posebno zdravniško sobo. V obeh oddelkih, in sicer v veži, so nameščeni zvočniki za poslušanje radia.

Za kulturno razvedrilo je Dom onemoglih preskrbljen z radio aparatom »Kosmaj« ki stoji v ločenem upravnem poslopju ter ima na sredi dvorišča dober zvočnik, ki ga slišijo daleč po Loki.

Uslužbenci doma so svojim oskrbovancem priredili v tem letu že dve veseli kulturni prireditvi, kjer so se oskrbovanci razvedrili. V domu se redno vrše tudi vse državne proslave. Pevski zbor iz Radeč je oskrbovancem tega doma ob svojem gostovanju v Loki zapel nekaj narodnih in umetnih pesmi. Oskrbovanci so bili nad pozornostjo radeških pevcev ganjeni.

Vseh oskrbovancev je okrog 90. Med njimi je polovica upokojencev, polovica pa onemoglih. Med oskrbovanci je vrsta starostno obolelih ljudi, živčno bolni, revmatični, pohabljeni, nekateri tudi slabоumni in mrtvoudni, ki jim je potrebna od upravnega osebja doma posebna nega in skrb. V ta namen sta nastanjeni v domu dve poklicni zaščitni sestri. Oskrbovanci imajo vsakih 14 dni iz sosednih Radeč zdravniško pomoč, po potrebi tudi večkrat na teden. Na razpolago je seveda tudi omarica za prvo pomoč z vsemi najnujnejšimi zdravili.

Dom onemoglih v Loki vodi že od leta 1947 prav skrbno njegova upravnica, tovarišica Francka Zagarjeva. Dela ima kar dovolj. Pomaga ji ekonom, »krušni oče« oskrbovancev, tov. Beno Sajevič. V pisarni pa opravlja vse administrativne in blagajniške posle tov. Milka Sušnikova. Da je v zavodu vse v redu, ima včasih tudi čez glavo dela.

Oskrbovancem so v vsakodnevno pomoč štiri snažilke, ki marljivo skrbe za higieno v spalnicah in jedilnici. V kuhinji so pa tri pridne kuharice, ki pripravljajo vsakodnevno hrano. Domu sta dodeljeni še dve perici in ena šivilja, ki imajo vse dovolj dela.

Oskrbovanci prejemajo štirikrat dnevno tečno hrano, in sicer zajtrk, kosilo, malico in večerjo. Večkrat na teden imajo meso. Vsak oskrbovanec — izvzemši upokojenci, ki prejemajo pokojnino — dobi mesečno po 100 dinarjev in tedensko po 30 cigaret. Dom ima tudi svojo majhno ekonomijo. Za zelenjavo in sočivje je na razpolago 27 arov. Gojijo se tudi kokoši, kunci in svinje. To delo opravljajo delazmožni in sposobni oskrbovanci. Ti tudi sproti žagajo drva ter opravljajo vsa druga drobna dela.

Perilo se menjava oskrbovancem vsak teden, posteljno perilo pa vsakih 14 dni.

Pozimi imajo oskrbovanci udobne in dobro zakurjene peči. V poletnih mesecih so jim na razpolago na dvorišču klopi, kjer lahko igrajo poljubne igre, ali pa se sprehajajo po krasnem parku z lepim razgledom proti Radečam.

Naša ljudska oblast, zlasti pa Svet za socialno skrbstvo, posvečata temu Domu onemoglih vso svojo skrb in pazljivost. Za to pozornost so jima vsi oskrbovanci hvaležni in cenijo veliko humanitarno delo naše ljudske oblasti.

Sreča te išče — kje?

Na veliki tradicionalni

TOMBOLI

SŠD »Rudarja« v Trbovljah, ki bo 18. maja ob 14. uri na stadionu v Trbovljah.

Če imate srečo, lahko dobite

spalnico, kuhinjsko opravo, radijski aparat, cement, sladkor, blago, opeko, prašiča, vino in podobno. Vseh tombol bo 32. Poleg tega pa še 1000 manjših dobitkov.

Po tomboli bo veliko športno rajanje. Ne zamudite!

Cena srečki je **50 din.** Pohitite z nakupom srečk, ker je njih število omejeno.

Vabljeni

in na svidenje v Trbovljah 18 maja!

Spet neprevidni šoferji

Akoravno je bilo pred okrajnim sodiščem v Trbovljah, pa tudi v ostalih krajih Slovenije kaznovano že precej šoferjev, se nesreče in karamboli avtomobilov zaradi malomarnosti in neprevidnosti vozačev še vedno ponavljajo. Tako je tudi šofer avtomobila, ki je last CRD v Trbovljah, dne 15. decembra lanskega leta vozil iz glavne ceste v smeri proti CRD tako neprevidno, da ni opazil na industrijskem tiru lokomotive s 13 vagončki. Tovornega avtomobila šofer ni ustavil, četudi mu je vozač lokomotive dajal signalna znamenja. Tako se je lokomotiva zadela v tovorni avto; lokomotiva se je iztirila in prevrnila. Šofer Jože Plajhner, ki je vozil tovorni avto v nekoliko vinjenem stanju, se je izognil nesreči, pač pa so nastale na tovornem avtu poškodbe v znesku 61.797 din. Tudi na avtomobilu vozeča se delavca Milan Gričar in Ivan Pirc sta dobila lažje poškodbe, kurjač lokomotive Alojz Livk pa je odšel z manjšimi ranami.

Šofer tovornega avtomobila, ki je povzročil to nesrečo, je imel na avtu naloženih okrog 50 plinskih jeklenk, zaradi česar bi nesreča bila lahko še mnogo hujša. Eden izmed delavcev pa je pri karambolu avtomobila zletel z jeklenkami vred na tla ter je pripisati le srečnemu naključju, da ni dobil hujših poškodb.

Vozač tovornega avtomobila je priznal, da je to nesrečo zakrivil sam, verjetno zaradi tega, ker je malo prej bil v gostilni ter je institut za sodno medicino ugotovil, da je obtoženec imel precejšnjo koncentracijo alkohola v krvi. Zaradi tega so nastopile v šoferjevih psihičnih funkcijah motnje, kar je dovedlo do nesreče. Dobro bi bilo, če bi podjetja posvečala nekoliko več pazljivosti temu, ali so njihovi šoferji abstinenti ali ne, in če niso, da vsaj v službenem času ne pijejo alkoholnih pijač.

Sodišče je obtoženemu Plajhnerju odmerilo upoštevaje kazen, ki jo imenovani še ni izdržal, in ker je bil ravno tako obsojen zaradi karambola, enotno kazen enega leta in dveh mesecev zapora. Prisodilo pa je tudi trboveljskem rudniku znesek 5000 din odškodnine za okvare na lokomotivi, upravi za socialno zavarovanje pri OLO Trbovlje pa 27.114 din za izplačila oskrbnine delavcev, ki so bili poškodovani pri tej prometni nesreči. Ta kazen naj bo opomin vsem ostalim šoferjem, da bodo vozili vestno in previdno in da ne bodo izpastavljali nevarnosti življenja potnikov in svojega.

Pred sodiščem se je prav tako zagovarjal Franc Vizler, ki je kot šofer tovarnega avtomobila, last MLO Trbovlje, ogrozil javni promet na cesti s tem, da je 30. decembra preteklega leta vozil po cesti Krško—Radeče v vinjenem stanju in s preveliko hitrostjo tako, da je v bližini vasi Boštanj zavozil s ceste in nato zadel z avtomobilom v tam stoječe drevo, zaradi česar so nastale na avtu okvare za 25.000 din, poleg tega pa sta bila poškodovana na avtomobilu vozeča še Katarina Kostevc in Alojz Kostevc.

Šofer ni hotel priznati, da je vozil v vinjenem stanju, čeprav je tudi tukaj institut za sodno medicino ugotovil, da je imel tudi ta vozač večjo koncentracijo alkohola v krvi, ko bi jo smel imeti. Zatrjeval je tudi, da mu je v kritičnem trenutku odpovedal volan. Sodišče se je seveda pridružilo mnenju instituta za sodno medicino ter ni moglo upoštevati obtoženčevega zagovora, češ da je bil avto v slabem stanju. Obtoženec bi moral pač odkloniti vožnjo z avtom ali pa voziti s tako hitrino, da bi bil vozilu kos vsak trenutek. Če bi pa vozil v treznem stanju, bi sploh do nesreče ne bilo prišlo, ker bi avtomobil lahko ustavil, tudi če bi mu volan odpovedal.

Sodišče mu je odmerilo kazen treh mesecev zapora, kar naj bo ravno tako opomin vsem brezvestnim in neprevidnim šoferjem.

Razborška mladina v Podgorju

Mladina iz Razborja je v nedeljo 20. t. m. gostovala v Podgorju z veseloigro »Dva para se ženita«. Gostovanje je bilo združeno s spomladanskim izletom, na katerem je mladina uživala lepoto naših gozdov in travnikov ter krasoto cvetočih češenj. Dolgo časa je spremljala mlade izletnike naša zasavska Lisca, dokler se niso spustili v dolino, kjer jih je pozdravila lepa šola v Biziljah. Bili so na cilju.

Ko je mladina pripravila v prostorni učilnici zasilni oder, so začeli od vseh strani prihajati ljudje k popoldanski gledališki predstavi. Ko je bila učilnica polno zasedena, je razborška odrska družina začela z igro.

Igralci, sami mladi ljudje, so svoje vloge brez izjeme dobro pogodili. Zlasti Jože Bobek, ki je služil v družini, je s svojim šaljivim igranjem gledalce zelo zabaval. Polna dvorana je z zanimanjem sledila poteku igre, ki je vzbujala med navzočimi obilo smeha in dobre volje. Da je igra dobro uspela, je zasluga igralcev samih ter neutrudnega režiserja tov. učitelja Alifa. Zahvala gre tudi tov. učiteljema Brelihovima, ki sta napravila vse potrebno, da je prireditev dobro uspela.

Po igri je bila pogostitev in prosta zabava, za igralce iz Razborja in Podgorja ki se je razvila v prav prijeten družabni večer. Igralci so se med seboj spoznali in si tudi navezali prijateljske stike. Treba je izreči prisrčeo zahvalo AFŽ in LMS iz Podgorja za prijazno pogostitev.

Ob tej priliki kličemo: Le tako naprej po začrtani poti prosvetnega delovanja! Ravno to začeto delo je prvi korak za ustanovitev mladinskega aktiva KUD na Razborju.

-lr.

ZANIMIVOSTI

VRETJE PIVA IN OSLOVSKI KAŠELJ

Izredno lep uspeh v borbi proti oslovskemu kašlju so po pisanju zahodnonemškega tiska dosegli v Hamburgu. Mlade paciente, ki jih je mučil oslovski kašelj, so izpostavili za kratek čas delovanju oglijika, ki nastaja pri vrenju piva v pivovarnah. Po dvajsetih minutah baje tudi pri najmanjših otrocih kašelj izgine. Pivovarnam se torej odpirajo nove perspektive: če bo promet slab, bodo lahko spremenile svoja podjetja v — sanatorije.

LASTNI ZOBJE SO SE MU ZAGRIZLI V LASTNO MESO

V zobni ambulanti angleškega mesta Evansville je dobil učitelj John Roberts umetno zgornjo čeljust. Protezo, na katero se je moral šele navaditi, si je vtaknil v hlačni žep in se odpeljal z motorjem proti domu. Na mokri asfaltni cesti pa mu je spodrsnilo in motocikelj je zavozil v drevo. Roberts, ki se mu je že zdelo, da je odnesel celo kožo, je nenadoma začutil ostro bolečino na tistem delu telesa, kjer navadno sedi. Njegovi lastni umetni zobje so ga — vgriznili in se mu tako globoko zarili v meso, da so jih mogli šele z operacijo zopet odstraniti.

BOB SKELTON JE PREPREČIL NESREČO

Znani ameriški filmski komik Bob Skelton, ki ga poznamo iz filmov »Ples na vodi« in »Neptunova hči«, je preprečil pred kratkim paniko na štirimotornem potniškem letalu »British Overseas Airways«, ki sta mu pri vožnji nad francoskimi Alpami nenadoma odpovedala dva motorja. S svojimi šalami in veselimi pantomimami je med 35 potniki letala vzbujal salve smeha, tako da niso niti opazili, kako je letalo zaradi dveh pokvarjenih motorjev pričelo padati ter se nevarno približalo skalnatim čerem. Pilotom se je končno posrečilo, da so ogroženo letalo kljub poškodbi prikrmarili do letališča v Lyonu.

ŠKATLO PASTE ZA ČEVLJE JE MORAL POJESTI, PA ŠE TEPEN JE BIL

Neki Šved v bližini Göteborga, ki je zalotil svojo ženo z njenim norveškim ljubimcem, je s poštolo prisilil svojega tekmeca, da je pojedel škatlo paste za čevlje. Zaradi telesne poškodbe — Norvežana je razen tega še pretepal z jermenom — se mora sedaj zagovarjati pred sodiščem.

OD VESELJA JE SKOČIL DO STROPA — PA SI JE PRETRESEL MOŽGANE

Od veselja je skočil do stropa 46-letni Joseph Yeman v krčmi v svoji vasi Reading (Anglija), ko je bil razglašen za zmagovalca v tekmovanju v dominu. Takoj nato pa so ga morali prepeljati v bolnišnico. Njegova glava je s tako silo udarila ob strop, da si je pretresel možgane.

ŠALA NI VEDNO NA MESTU

Drago je plačal 45-letni Michael Crown svojo šalo. Svoji ženi je položil zvečer v posteljo ljubko umetno izdelano miško in z zanimanjem čakal na uspeh svoje šale. Pa je imel kaj videti: žena se je tako prestrašila, da je v grozi pobegnila namesto skozi vrata — skozi okno. Ker pa leži stanovanje v drugem nadstropju, je bil rezultat te posrečene šale ta, da so gospo Crown odpeljali v bolnišnico, kjer se bo morala nekaj tednov zdraviti.

DVE URI V NEVARNOSTI

K šestnajst mesecev staremu dečku iz Jubbulpora v Indiji, ki se je igral pred hišo, se je priplazila velikanska kobra, ki se šteje med najbolj strupene in najmočnejše kače na svetu. Več ko dve uri se je kača ovijala okoli dečka, ki jo je božal, medtem ko sta oče in mati z zadržanim dihom in skoraj nezavestna opazovala to strašno »igro« z okna. Vsaka njuna kretnja bi lahko povzročila smrt njunega ljubljenčka. Končno se je kača odplazila v bližnji gozd, dete pa je ostalo nepoškodovano.

POPRAVILA ZOB BREZ BOLEČIN

Zobozdravniški vrtalni stroj, ki ne povzroča bolečin, že dalj časa uporabljajo nekateri ameriški zobozdravniki. Zanimivo je, da nov vrtalni stroj z velikim pritiskom bruha aluminijski prah in tako vrta zob. Med vrtanjem odstranjuje posebna črpalka prah in drobce zoba iz pacientovih zob. Nov način vrtanja onemogoča visoko temperaturo in vibracije pri delu zobozdravnikov, trdijo pa tudi, da je vrtanje skoraj popolnoma brez bolečin.

METEOR JE EKSPLODIRAL

Eksplozija meteorja je povzročila pred nedavnim v ameriških državah Virginije in Karoline veliko vnemirjenje. V mnogih mestih so močno občutili zračni pritisk. Po pripovedovanju očividcev in letalcev, sprevodnikov in šoferjev — je bil meteor velik kot letalo, meteorološki biro v Karolini pa je sporočil, da je eksplodiral v višini kakih 12 do 15 kilometrov.

Morda še ne veste...

Maščobe iz beljakovine pospešujejo vnetje slepiča. Holandski znanstvenik L. W. van Ouwerkerk poroča o zanimivem razmerju med pogostim vnetjem slepiča in količinami maščob ter beljakovin v hrani. Vnetje slepiča se zelo redko pojavlja med prebivalstvom Indonezije. Tudi Holandci, ki so jih Japonci internirali med drugo svetovno vojno, niso nagibali k vnetju slepiča, ker so dobivali slabo hrano domačinov, ki je bila skoraj brez maščob in mesa. Isto izkustvo imajo Holandci tudi iz let stradanja za časa nemške okupacije. Hrana, ki vsebuje mnogo maščob in beljakovin, je po vsem videzu ugodna za vnetje slepiča.

Kulturnoprosvetno delo v Hrastniški steklarni se je razmahnilo

Zadnje čase se postavlja vprašanje, kje je iskati vzroke, da se je kulturno-prosvetno delo v hrastniški steklarni ter hrastniški dolini sploh tako razživelo. Postavlja se tudi vprašanje, zakaj ni bilo to življenje razgibano že v zadnjih letih prav do pred kratkem. Potrebno je, da si ta zanimiv pojav ogledamo pobliže.

Kulturno-prosvetno delo v Hrastniku vsa leta po vojni ni spalo, vendar tiste razgibanosti, ki se opaža danes, v tem kraju ni bilo. Ko se je leta 1948 ustnaovilo sindikalno kulturno-umetniško društvo »Aleš Kapla«, so vsi pričakovali, da se bo kulturna dejavnost v Hrastniku razživela s sistemom centralizacije dela. Večina kulturnih delavcev v Hrastniku, z izjemo učiteljev, ki niso razen v TD »Partizan« vključeni nikjer, je pristopila v ta SKUD. Kulturno-prosvetno delo pa ne more roditi uspehov, če med člani posameznih društvenih sekcij ni discipline. To se je zlasti pokazalo pri salonskem orkestru, kjer je kampanjsko delalo okrog 20 godbenikov. Člani orkestra iz steklarne so prišli nekajkrat k vaji, tovarišev godbenikov, zaposlenih pri rudniku, pa ni bilo. To je bil vzrok, da je ta orkester razpadel. Prepuščen je še nadalje kampanjskemu delu ter ga je bilo težko zbrati za delo pri uprizoritvi operete »Planinska roža«. Tudi dramska skupina bi lahko dosegla boljše uspehe, če bi vladala v njej disciplina. Ker je pa ni bilo, so se razne igre študirale po več mesecev. Resnica pa je, da je bilo vzrok takemu kampanjskemu delu preobremenitev vodilnih tovarišev v društvu, ki sodelujejo še danes v več odsekih, 6dinj sekciji, ki lahko govorita o dobri disciplini, sta bila moški pevski zbor »Aleš Kapla« in godba na pihala v steklarni. Pri takem centraliziranem načinu dela ni bilo toliko prireditev kot danes, ker niso obstojale možnosti za razvoj dela po kolektivih. Ker so se te napake iz dneva v dan večale, se je pri vseh vidnih kulturnih delavcih tega kraja porajalo vprašanje, kako odpraviti to stanje ter poživiti kulturno delo v Hrastniku in ga zajeti množično. Ob sodelovanju OK KPS Trbovlje in IO LMS Trbovlje se je razvila živahna diskusija, kako razgibati kulturno delo. Konkreten zaključek teh razgovorov je bil, da se v steklarni v Hrastniku ustanovi novo in samostojno kulturno-prosvetno društvo.

Ker je v tem podjetju dovolj kulturnih delavcev, se je osnovalo v njem z dovoljenjem pristojnih činiteljev samostojno SKUD. Dne 20. januarja se je ustanovilo v steklarni SKUD »Jože Just« z naslednjimi sekcijami: godbo na pihala, ki šteje 25 članov, dramskim gledališčem s 25 člani, moškim pevskim zborom s 33 pevci, plesno skupino v kateri sodeluje 18 članov ter glasbeno šolo, ki ima 26 gojencev in v kateri se poučujejo razni instrumenti. Foto in kino krožek ter slikarska sekcija se ustanavljata.

Potrebno je, da analiziramo delo teh sekcij že pred ustanovitvijo samostojnega SKUD. Ne moremo reči, da je bilo delo godbe na pihala poprej neuspešno. Dosegla je vidne rezultate, kar je zahvaliti tovarišu Otmarju Papu, bivšemu kapelniku, ki pa se je vključil v plesni orkester sosedne kemične tovarne, kjer je sedaj vodja te godbe. Disciplina, ki vlada danes v godbi na pihala, pa je zasluga njenega sedanjega kapelnika tov. Viljema Zaletela, ki dela uspešno poleg godbe tudi kot učitelj glasbene šole SKUD.

Če pogledamo delo dramske družine, lahko rečemo, da je ta sekcija pokazala resno voljo do kulturno-umetniške dejavnosti že pri prvi uprizoritvi igre »Veriga«, s katero je nastopila že dvakrat. Med tem časom si je ta skupina že zadala nalogo, da bo v najkrajšem času naštudirala veseloigro »Pahljačo«, ki se bo uprizorila predvideno meseca junija.

Prav tako je potrebno, da omenimo še moški pevski zbor, ki je pričel z resnim delom in najstrožjo disciplino ter ima ob takem delu pred seboj še lepo prihodnost. Zbor se je temeljito pripravil za svoj prvi nastop 27. aprila t. l., prav tako pa se pridno pripravlja za svoj prvi javni koncert prihodnji mesec.

Zelo agilna je tudi plesna skupina, ki je javno nastopila 27. t. m., začela pa je že s študijem novega plesa. Tudi ta sekcija, v kateri sodeluje sama mladina in jo vodi neutrudni tov. Ervin Perdovnik, je dosegla že s svojim dosedanjim delom in disciplino lepe rezultate.

Dotaknimo se tudi Glasbene šole v tem društvu, ki ima že od meseca okt. lanskega leta velike uspehe, to pa s sistematičnim poučevanjem mladih gojencev v teoriji in praksi. Prvi uspeh te šole je bil polletni izpit meseca januarja, ki ga je 80% učencev opravilo s prav dobrim in odličnim uspehom. Uprava SKUD kot voditeljica te šole, pripravlja za 1. junij t. l. prvi javni nastop teh gojencev, kjer bodo pokazali rezultate svojega dosedanjega dela. Ne moremo reči, da prej ni bilo glasbenih gojencev. Da, bili so vendar ke rni bilo načrtnega, sistematičnega dela, ni bilo takih uspehov kot danes.

Omenimo še delo knjižnice. Tukaj lahko trdimo, da knjižnica rudnika in knjižnica steklarne v Hrastniku najuspešnejše deluje-ta. Glede knjižnice v steklarni moramo izreči vse priznanje tov. Viljemu Maurerju, ki dela v knjižnici že dobri dve leti in ji posveča ves svoj prosti čas. Knjižnico štejemo lahko med najvažnejše činitelje za širjenje prosvete med delovnim ljudstvom. Društvo si je skupno s sindikalno podružnico in upravo steklarne zadalo lepo nalogo, da svojo knjižnico uredi kot eno izmed najmodernejših v Hrastniku in mogoče tudi v okraju.

Verjetno se bo marsikdo vprašal, odkod ta razgibanost in dejavnost, ki je prej ni bilo. Sindikalna podružnica steklarne je z ustanovitvijo lastnega SKUD bolj povezana s svojim po kulturi in prosveti stremečim članstvom ter je nudila sekcijam svojega SKUD najnujnejšo finančno pomoč. Živahnejše delovanje sekcij tega SKUD je pripisovati tudi okoliščini, da so v vodstvu tega društva in njegovih odsekih tovariši, ki se zavedajo naloge, ki jo jim je nakazalo pismo CK KPS. Prav je, da je do tega prišlo, saj je grozila nevarnost, da kulturno-prosvetna dejavnost popolnoma zastane ter zavede nerazgledane tovariše, zlasti pa mladino, v »divje« življenje. Mnogim tovarišem pa se je izpolnila želja, da se v steklarni sploh začne z resnim kulturno-prosvetnim delom. Ob takem delu bomo vzgojili človeka-delavca, ki je potreben za zgraditev socializma v naši domovini.

Ko govorimo o razmahu kulturno-prosvetne dejavnosti v hrastniški steklarni, ki se zanjo zanima širša javnost in tudi oblast, je treba poudariti, da vzroka za to ni iskati morda kje zunaj, mogoče pri kakšni »reakciji« ali celo kleru, marveč zgolj v volji do kulturnega dela med člani tega kolektiva samega. Da pa bo v takih in podobnih društvih absolutna čistost pojmov v vsakem pogledu, odgovarjajo voditelji teh društev. Njih naloga je, da jamčijo za idejno čistost vsega dela v društvu.

Popolnoma razumljivo je, da se širša javnost zanima za delovanje tega mladega društva. Da bo kulturno delo v Hrastniku uspešnejše, je priporočljivo, da se odgovorni činitelji pozanimajo še za skupine, ki ne delujejo v naših SKUD, pač pa izven njih in to samo v svojo materialno korist. Ravno sedaj je priložnost, da poiščemo take nekulturne in divje skupine ter jih usmerimo v delo v naših SKUD. To bi bilo nekaj skromnih pripomb o izboljšanju položaja v Hrastniku na tem področju naše dejavnosti.

Resnica je, da ležijo vsa napredna kulturna društva za tem, da se zlasti mladina, ki je bila zadnja leta vse preveč prepuščena sama sebi, pritegne v čim večjem številu v naše SKUD, da se v njih vzgaja in v njih črpa moči za politično, strokovno in kulturno delo, ki stoji pred njo.

Da bodo širši in ožji javnosti jasni vzroki razgibanega kulturnega življenja v steklarni, poudarimo še to, da volja do dela, disciplina vseh članov pri obisku vaj ter vestno delo v društvu oblikuje in vzgaja delovnega človeka, pripravlja pa delovnemu ljudstvu po napornemu delu nekaj razvedrila. Ti razlogi so poživili kulturno dejavnost v steklarni. Delo v tej smeri se bo nadaljevalo še naprej, da prevzgojimo našega delovnega človeka, kakor nam to narekujejo smernice naše slavne Partije z našim voditeljem tov. Titom na čelu.

L. G.

OBJAVE

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Od 3. maja opoldne do 5. maja zjutraj dr. Vladimir Komerocsky v ambulanti. Od 10. maja opoldne do 12. maja zjutraj dr. Ludovik Čebohin v bolnici.

OBJAVA

Vpisovanje za prvi razred na I. osnovni šoli Trbovlje-Vode bo od 5. do 25. maja t. l. vsak dan od 10. do pol 12. ure dopoldne v pisarni šolskega upraviteljstva. V poštev pride rojstno leto 1945. Prinesite s seboj otrokov rojstni list. — **Upraviteljstvo.**

PREKLIC

Podpisana preklicujem, da je tov. Rado Medija oče mojega otroka. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe. — Frančiška Brvar, Čemšenik 30.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dole pri Litiji. Za prvomajsko številko prejeli prepozno. Objavimo prihodnjič. Pišite še kaj!

Kulturna zavest, Zagorje: Dobili za to številko prepozno. Priobčimo v naslednji številki. — **Uredništvo.**

JAVNA ZAHVALA

Podpisani se po ti poti zahvaljujem primariju trboveljske bolnice, dr. Virgilu Krasniku, za velik trud in ugotovitev moje težke bolezni. Z veščino, skrbnostjo in požrtvovalnostjo je izvršil pri meni težko operacijo, s katero mi je rešil življenje.

Hkrati se zahvaljujem cenjenim sestram, ki so mi bile s svojo budnostjo in skrbnostjo vsak čas v pomoč in uteho ter so mnogo pripomogle k mojemu hitremu okrevanju — **Maks Giulatti,** rudar, Trbovlje II-92.

Neodločna igra Rudarja

NAFTA : RUDAR 0:0

Po zmagi v Mariboru proti Železničarju so ljubitelji nogometa v revirjih pričakovali v nedeljo od Rudarja zmago proti Nafti. Toda zgodilo se je drugače. Beli rudarji iz Dolnje Lendave so se predstavili trboveljskemu občinstvu kot solidna enajstorica. Neodločen rezultat daje slabe izglede Rudarju za tekmo proti Odredu v Ljubljani 1. maja in tudi ni uspeh za Rudarja, ki je igral doma. Preko 1200 gledalcev je po končani tekmi nezadovoljno odhajalo domov. Rudar je sicer zaigral dobro, vendar — po stari navadi — golov ni bilo. Pri igralcih Nafte je prišla do izraza dobra kondicija. Teren za igro je bil odličen. Pri Rudarju sta bila najboljša Ahlin in Orač.

Sodnik Grošelj iz Ljubljane je imel v nedeljo težko nalogo, vendar je večkrat grešil, več v škodo Rudarja kot v škodo gostov.

V predtekmi je Rudar II premagal Retje s 4:0.

1. maja igra moštvo Rudarja v Ljubljani proti Odredu. Prepričani smo, da bodo fantje iz revirja zaigrali tako kot je treba. Dobre volje, odločnosti in borbenosti je treba in uspeh ne bo izostal.

Občni zbor TD „Partizana“ v Litiji

V nedeljo 20. t. m. so se zbrali člani in številni prijatelji Partizana v Litiji, da pregledajo svoje dosedanje delo ter se pogovorijo o bodočih nalogah. Občnega zbora so se udeležili tudi predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij.

Iz poročila predsednika je bilo razvidno da je delo v telovadnem društvu z zadnjih dveh letih skoraj popolnoma zamrlo. Vzroke najdemo delno v neelastičnem upravnem odboru, predvsem pa v pomanjkanju vaditeljskega kadra.

O prepotrebnih rekvizitih in o popravilu telovadnega doma je spregovoril društveni gospodar tov. Pleničar, ki je prejel posebno zahvalo za svoje skrbno in požrtvovalno delo.

Tov. načelnik je obrazložil vso problematiko posameznih oddelkov. Poudaril je, da je med mladino vse premalo zanimanja za telovadbo. Dotaknil se je tudi vprašanja telovadnice in dejal, da bodo uspehi vidni le tedaj, ko bo telovadnica očiščena in odprta samo za telovadbo.

Po diskusiji, h kateri se je priglasil tudi zastopnik okrajnega telovadnega odbora, ki je naglasil glavne naloge telovadnih društev po pismu CK KPJ, so se izvršile volitve novega odbora. Za predsednika je bil izvoljen tov. Kokolj, člani odbora pa so znani litijski športni delavci kot profesor Bitenc, Juvan in drugi.

Med sklepi, ki so jih sprejeli člani, je najpomembnejši ta, da bodo v letošnjem letu priredili telovadni nastop, ki se ga bodo udeležili tudi telovadci iz Šmartna pri Litiji, s katerimi hočejo navezati čim tesnejše stike. Uvedli bodo redno telovadbo za vse oddelke ter skrbeli za vzgojo novih vaditeljev.

Na koncu je spregovoril predsednik novoizvoljenega odbora, ki je poudaril, da bo nov odbor skrbel za vzgojo značajnih in zdravih ljudi, ki bodo vredni nositi ime PARTIZAN.

E. G.

Košarkaši pred sezono

Republiško prvenstvo v košarki se bo pričelo 11. maja ter bo razdeljeno v dve skupini. Košarkarji trboveljskega Rudarja niso mogli dosti vaditi na prostem, ker si urejajo stadion, ki bo v kratkem končan. Pač pa so zato pridno izkoristili zimski trening. Pod vodstvom profesorja Mariniča sedaj pridno vadijo dvakrat na teden. Čeprav so bili v tekmi v Celju razočarani, so nas zato presenetili pred kratkim s tekmo proti Poljanam v Ljubljani. Prejšnji teden pa so se že pričeli vaditi na prostem. Moštvo Rudarja bo igralo v republiški ligi, in sicer v ljubljanski skupini, kjer so še Poljana, Krim Ljubljana, Domžale in Gorica. Prvi nasprotnik Rudarja je Gorica; prva tekma bo v Trbovljah. Za Trboveljčane bo novost, ker bodo lahko gledali tekme tudi pri luči. Poleg prvenstvenih tekem bo Rudar odigral večje število prijateljskih tekem in sicer z Metalcem — Zagreb, Uljanikum — Pula, Branikom — Maribor in ŽSD — Celje.

171 TEKMOVALCEV NA KROSU V LITIJI

Atletski klub Litija je preteklo nedeljo dopoldne priredil uspelo tekmovanje v krosu.

Organizator je poskrbel, da se je krosa udeležila predvsem mladina, za kar ima največ zaslug prof. Bitenc, ki je pripeljal na tekmovanje veliko dijakov iz litijske gimnazije.

Lepo dopoldansko vreme je privabilo na igrišče ob Savi številne gledalce, ki so sledili zanimivim borbam mladih tekmovalcev. Na startu je bilo 171 tekmovalcev, kar je vsekakor lepo število.

Rezultati tekmovanja so naslednji: ženska deca 80 m (16 tekmovalk): 1. Rehar; moška deca 100 m (13 tekmovalcev): 1. Lebinger; pionirke: 150 m (36 tekmovalk): 1. Gril; pionirji 200 m (50 tekmovalcev): 1. Keržan; mladinke 500 m (15 tekmovalk): 1. Simončič; mlajši mladinci 1000 m (16 tekmovalcev): 1. Grošelj; starejši mladinci 1500 m (12 tekmovalcev): 1. Gradišek; člani 2000 m (13 tekmovalcev): 1. Kralj.

Organizacija prireditve je bila zelo dobra. Po končanem tekmovanju so vsi člani atletskega kluba odšli v Fizkulturni dom, kjer so se udeležili ustanovnega občnega zbora TD »Partizan«, v katerega se je vključil tudi dosedanji atletski klub.

E. G.

»MAMA JAZ HOČEM ŽIVETI!«

(Kakšen je bil konec nacističnih fanatikov. Betlehemska noč v Hitlerjevem bunkerju. Mati, morilka svojih otrok)

Tretji rajh se je majal. Globoko so prodirale topovske salve. V enj izmed Goebbelsovih sob je sedela gospa Goebbelsova, obkrožena s šestimi otroki. Jožef Goebbels, katerega fanatična ideologija je pomorila tisoče, je prepustil krvavo dejanje svoji ženi, materi svojih otrok.

Le-ta dopoveduje svojim otrokom, kako nevarno je ostati v zakloništču, in jim rožnato pripoveduje, da bodo zapustili Berlin in se preselili v njihovo hišo v Schwanenwerder.

Otroci jo najprej gledajo z nevero, potem pa vsi vzkliknejo:

»Sijajno!«

Najmlajši trije obsujejo mater s poljubi, le Helga, Hilda in Helmut se drže zadržano.

»Vi veste, kako nevarno je voziti se skozi mesto, skuša zabrisati ozadje svojega namena. Zdravnik vam bo dal injekcijo, po kateri boste trdno zaspali. Takoj ko pridemo v Schwanenwerder, vas bomo s protisred. stvom prebudili.«

Četudi je gospa Goebbels svoj načrt tajno izdelala z dr. Stumpfeggerjem, je najstarejša Helga spregledala njuno nakano in se umikajoč branila:

»Mama, mama! jaz nočem umreti!«

»Ti dvomiš v svojo mater?« povzame strogo mati v užaljeni nedolžnosti.

»Jaz ne verjamem, da govoriš resnico. Jaz ne zaupam nobenemu v tej nori hiši, v tej mesnici. Tu je vsak prismojen. Jaz nočem umreti — je nadalje obtoževala Helga mater. Dekle hoče zbežati, toda mati jo ujame. V tem trenutku vstopi dr. Stumpfegger. Oba zgrabita Helgo in jo zvlečeta v sosedno sobo, kjer zdravnik z bliskovito naglico zasadi smrtno iglo v Helgino roko, ki jo je razgalila njena lastna mati. Morilca zapustita sobo, kjer je ležala Helga z močno razprtimi očmi na tleh, in se povrneta k ostalim. Otroci so vpili in se obešali na vežna vrata, toda zaman.

»Helmut!« zakliče strogo gospa Goebbels, »Ti si vendar mladi mož. Ti vendar ne boš bojazljivec!«

»Da, mama. Ti si vendar rekla, da bomo doma, preden se prebudimo!« se obotavlja Helmut.

»Saj tudi boš.« mu odgovarja mati s histeričnim ognjem v očeh. Medtem se je zdravnik približal Helmutu od zadaj in mu zasadi linjekcijo v roko. Ko se je Helmut pod neznosnimi mukami krivil, odpre gospa Goebbels vrata in zbeži na hodnik.

Na hodniku se zgrudi v naročje baronice von Varo in jeclja:

»Jaz ne morem več. Jaz tega ne morem storiti! Dajte mi cigareto.« Med nervoznim kajenjem je nenehno ponavljala:

»Dva sta že mrtva, jaz ne morem več.«

»Saj vam ni treba.« jo tolaži baronica. »Pojdite z menoj. Mi gremo nocoj ven. Prebili se bomo skozi ruske črte k Angležem.«

»Ne, ne morem. Jaz sem Hitlerju obljubila, zakriči obsedenka in dvigne roko v strahu pred mislijo na življenje. Potem je objela prijateljico:

»Razumeti me morate. Ne morem. Dajte mi še eno cigareto.«

Po zastrupitvi otrok sta se zakonca Goebbels podala v špalir najzvestejših, ki so se potem dali postreliti ...

PRIRODOPISNA URA

Učitelj: »Povej nam, Mihec, kaj bi napravil osel, če bi pred njega postavil vedro vina, vedro mleka in vedro vode; česa, misliš, bi se lotil osel?«

Mihec se popraska za ušesom, študira nekaj časa, potem pa silno resno odgovori: »Vode!«

»Zakaj?«

»Ker je osel!«

Za kratek čas

PRVIČ V ŠOLI

Šestletni pionirček Jakec je bil prvič v šoli. Kakor običajno, je vzel učitelj v roke veliko knjigo, v katero je vpisoval imena in stanovanja vseh mladih učencev.

Na vrsto je prišel mali Jakec. Ko ga je učitelj vprašal, kje je doma, mu Jakec v veliki zadregi ni znal povedati hišne številke. Učitelj mu je naročil, naj mu jo prinese naslednji dan.

Ko pride Jakec drugo jutro v šolo, ga učitelj vpraša, če mu je prinesel hišno številko.

»Ne, tovariš učitelj,« mu odgovori vesprestrašen Jakoce; »tako močno je pribita na zid, da je nisem mogel odtrgati!«

PRAŠIČ IN ŽELOD

Požrešen prašič se je mastil pod košatim hrastom. Komaj je žvečil en želod, so se mu že cedile sline po drugem.

»Nehvaležen požeruh!« se je naposled oglasil hrast. »Z mojimi sadeži se mastiš, pa ti ne pride na pamet, da bi se vsaj enkrat hvaležno ozrl vame.«

Prašič je za trenutek pomislil, nato pa zakrulil v odgovor: »Veruj, da bi ti ne ostal dolžan hvale, ko bi vedel, da si vsaj en želod otresel nalašč zame.«

Izdaja Okrajni odbor OF Trbovlje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Stane Šuštar. Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, uprava rudnika Trbovlje-Hrastnik. Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah št. 614-90332-3 — List izhaja vsak četrtek — Rakopisov ne vračamo; prispevki za list morajo biti v uredništvu najkasneje vsako nedeljo zjutraj — Mesečna naročnina 20 din, četrtletna 60 din, polletna 120 din, celoletna 240 din. — Posamezna številka na 4 straneh stane v kolportaži 5 din, na 6 straneh pa 6 din

CELOTNI DELOVNI KOLEKTIV, DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR OKRAJNE LESNE INDUSTRIJE V LITIJI

čestitajo k največjemu prazniku

delovnega ljudstva — k 1. maju — vsemu delovnemu ljudstvu, posebej pa vsem naročnikom, oziroma odjemalcem naših mizarskih, lesostrugarskih, zabojarskih in furnirskih izdelkov

TRGOVSKO PODJETJE »Umetnina«

UPRAVA LJUBLJANA • RESLJEVA CESTA 16

Sprejema v komisijsko prodajo razne predmete: dobro ohranjene perzijske preproge, moderno pohištvo, kavče, divane, lestence, harmonike, radio aparate, moška, ženska in dečja kolesa, gramofone, kitare šivalne stroje, športne vozičke ter razno drugo blago

Vsemu delovnemu kolektivu čestita kolektiv „Umetnina“ k prazniku delovnega ljudstva, 1. maju!

ZVEZA BORCEV V LITIJI

izreka ob Prazniku dela iskrene čestitke vsem svojim članom in borcem NOB ter vsem delovnim ljudem v Zasavju

MNOGO USPEHOV ŽELI VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU OB PRAZNIKU DELA —

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne dokumentnega in kartnega papirja

V RADEČAH

Z vztrajnim delom se borimo za boljšo bodočnost!

Celotni delovni kolektiv, delavski svet, upravni odbor in ravnateljstvo

Litijske predilnice

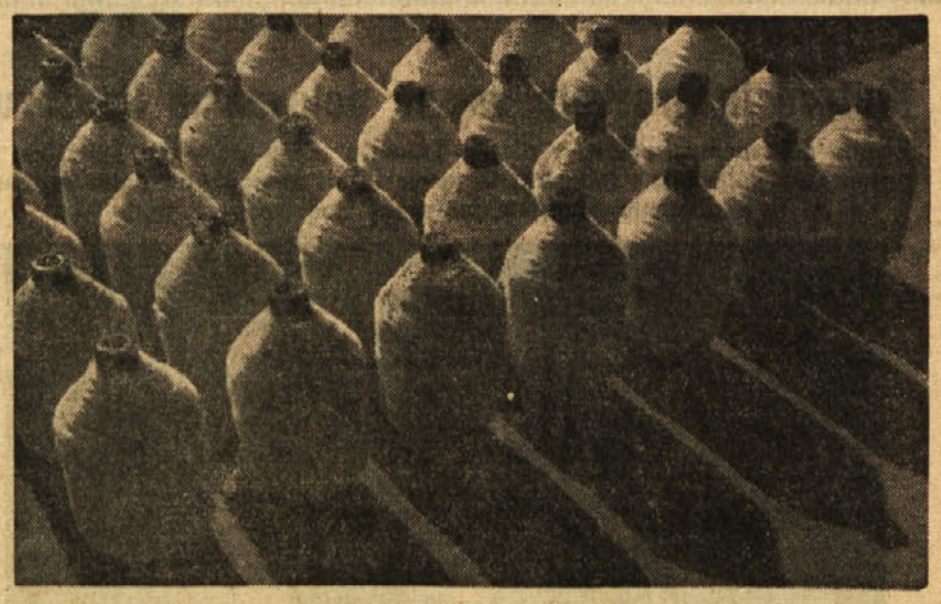

čestitajo k prazniku dela vsem bratskim delovnim kolektivom Zasavja, želeč jim obilo uspehov pri izvrševanju planskih nalog

Vsem članom OF v industriji, in na vasi, borcem invalidom in pionirjem iskreno čestita k prazniku delovnega ljudstva

1. MAJU

Okrajni odbor OF Trbovlje

OKRAJNI KOMITE KPS TRBOVLJE

čestita vsem osnovnim partijskim organizacijam, mestnim, rudniškim in občinskim komitejem KPS ter vsemu delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje

K PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA

1. MAJU

Doseženi uspehi in nove delovne zmage naj nam kažejo pot v bodočnost!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR TRBOVLJE

čestita k doseženim uspehom ob prazniku delovnega ljudstva vsega sveta, k

1. MAJU

vsem krajevnim in mestnim ljudskim odborom in po njih vsem volilcem okraja Trbovlje

Vse za moč naše skupne domovine FLR Jugoslavije!

OKRAJNI SINDIKALNI SVET TRBOVLJE

pozdravlja ob 1. maju vse kolektive in sindikalne podružnice, posebno pa vse svoje sodelavce, in jim želi še nadaljnjih uspehov in zmag v borbi za socializem in končno zmago pravične stvari jugoslovanskih narodov v svetu

OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA V TRBOVLJAH

čestita vsemu svojemu članstvu k prazniku delovnega ljudstva

1. MAJU

ter mu želi še mnogo nadaljnjih uspehov pri graditvi socializma

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ČESTITA K PRAZNIKU

1. MAJU

Obrtno nabavno-prodajna zadruga v Trbovljah II.

Vse obrtnike in ostale vabi, da si oskrbijo potrebni material. V zalogi ima razno usnje in vse čevljarske potrebščine, barve, lake, vse vrste železnino ter potrebni drobni material za šivilje in krojače

Kulturo in prosveto vsemu delovnemu ljudstvu!

Vsemu delovnemu ljudstvu v okraju Trbovlje, zlasti pa vsem kulturnim in prosvetnim delavcem v industriji in na vasi želi mnogo nadaljnjih uspehov k letošnjemu prazniku delovnega ljudstva — 1. maju

OKRAJNI ODBOR LJUDSKE PROSVETE TRBOVLJE

DELOVNI KOLEKTIV

Okrajnega gradbenega podjetja • Trbovlje

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku delovnega ljudstva

1. MAJU

Okrajno gradbeno podjetje, Trbovlje, opravlja dela za nizke in visoke gradnje ter vsa tesarska dela

Telefon 45

Delovni kolektiv in uprava

CEMENTARNE

v Trbovljah

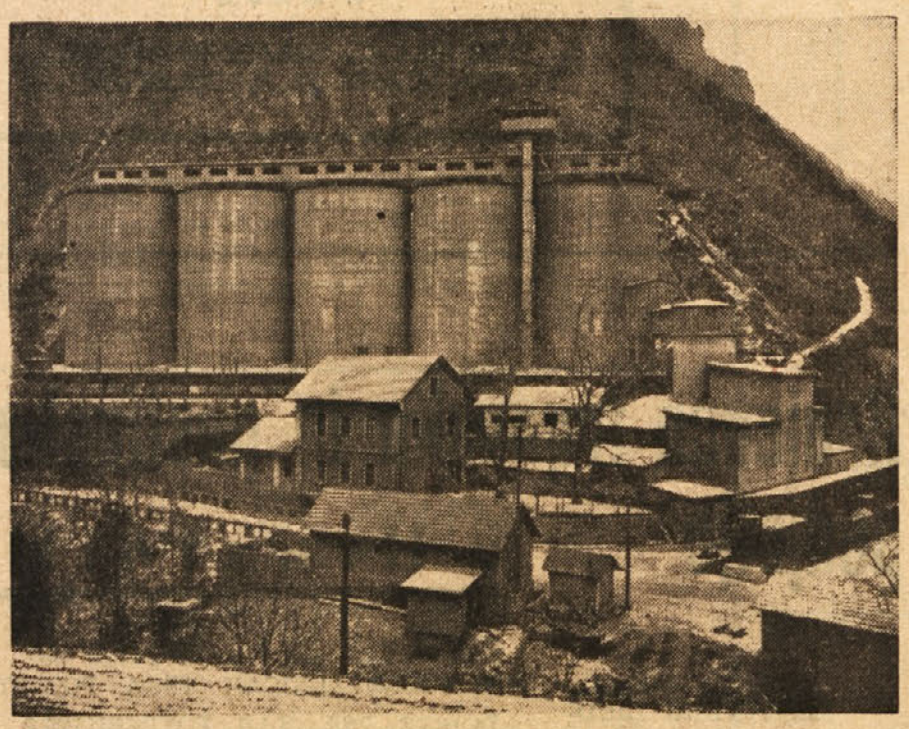

čestitata vsem delovnim kolektivom v Sloveniji in preko njih vsem tistim, ki uporabljajo naše izdelke, k delavskemu prazniku vseh delovnih ljudi

Kolektiv trboveljske cementarne bo tudi v bodoče skrbel za dobro kvaliteto cementa, ki je svetovnoznan, v splošno zadovoljstvo vseh tistih, ki uporabljajo trboveljski cement

Kje bomo praznovali letos 1. maj?

V rudniški restavraciji

v Trbovljah

KJER BOSTE PRAV DOBRO POSTREŽENI V BIFEJU, KAVARNI IN RESTAVRACIJI; OB LEPEM VREMENU PA BO S 1. MAJEM ODPRT TUDI RESTAVRACIJSKI VRT, KJER BO VEČKRAT NA TEDEN GODBA IN PLES. — DELOVNI KOLEKTIV IN UPRAVA BOSTA NUDILA TUDI V BODOČE SVOJIM GOSTOM DOBRA JEDILA IN PIJAČE PO UGODNIH CENAH IN OB SOLIDNI POSTREŽBI. — K PRAZNIKU PRVEGA MAJA ČESTITA DELOVNEMU LJUDSTVU TRBOVELJ

Delovni kolektiv rudniške restavracije

Kje si dobro postrežen z dobro jedačo in pijačo?

V DELAVSKO-USLUŽBENSKI

RESTAVRACIJI CEMENTARNE

V TRBOVLJAH

PRI KOLODVORU

LEPO BOŠ LAHKO PRAZNOVAL 1. MAJ, ČE SE BOŠ OSKRBEL Z DOBRO KAPLJICO IZ TE RESTAVRACIJE. — VSEM GOSTOM PA ISKRENO ČESTITA K 1. MAJU

Delovni kolektiv delavsko-uslužbenske

restavracije Cementarne Trbovlje

STEKLARNA
Hrastnik

ČESTITA SVOJEMU KOLEKTIVU K PRAZNIKU DELA — 1. MAJU

STEKLARNA IZDELUJE DANES VRSTO STEKLENIH IZDELKOV, KI SMO JIH MORALI PREJ UVAŽATI.
TUDI V BODOČE SE BO KOLEKTIV BORIL ZA ČIMBOLJŠO KVALITETO. — DELAMO ZA VSO FLRJ, ZA ŠIROKO LJUDSKO PTROŠNJO, V ZADOVOLJSTVO LJUDSKIH MNOŽIC.
VSE ZA ČIMPREJŠNJO ZGRADITEV SOCIALISTIČNE FLRJ!

Mestni komite KPS Hrastnik, Mestni odbor OF Hrastnik, Krajevni ljudski odbor Hrastnik

ČESTITAJO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM KRAJA HRASTNIK IN OKOLICE IN VSEMU PREBIVALSTVU K PRAZNIKU DELAVSKEGA RAZREDA VSEGA SVETA
1. MAJU

VSE SILE ZA ZGRADITEV TITOVE SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE!

Krajevno trgovsko in gostinsko podjetje v Hrastniku

ČESTITA VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU HRASTNIKA IN OKOLICE K PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA
1. MAJU!

V POSLOVALNICAH TEGA PODJETJA DOBITE VSE, KAR POTREBUJETE ZA PREHRANO, ZA OBLEKO IN OBUTEV, PA TUDI DOBRO KAPLJICO. — NA TO NE POZABITE **IN OBIŠČITE NAS!**

VABI VAS UPRAVA IN KOLEKTIV
KRAJEVNEGA TRGOVSKEGA IN GOSTINSKEGA PODJETJA V HRASTNIKU

Trgovsko podjetje
PRESKRBA
V HRASTNIKU

ČESTITA VSEM POTROŠNIKOM K PRAZNIKU DELAVSKEGA RAZREDA
1. MAJU
IN VAS VABI NA OGLED SVOJIH POSLOVALNIC:

BIVŠI INDUSTRIJSKI MAGAZIN STEKLARNE, POSLOVALNICA PRI MENIHU, POSLOVALNICA PRI HERCOGU

POVSOD BOSTE DOBRO POSTREŽENI IN POVSOD BOSTE NEKAJ DOBILI ZA VAS.
OBIŠČITE NAS, NE BO VAM ŽAL!

OB DELAVSKEM PRAZNIKU, 1. MAJU, POŠILJAMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN VSEM SVOJIM ODJEMALCEM BORBENE POZDRAVE Z ZAGOTOVILOM, DA BOMO TUDI V BODOČE NAPELI VSE SILE ZA NAPREDEK IN PROCVIT NAŠE KEMIČNE INDUSTRIJE

Kolektiv in uprava
Kemične tovarne
v Hrastniku

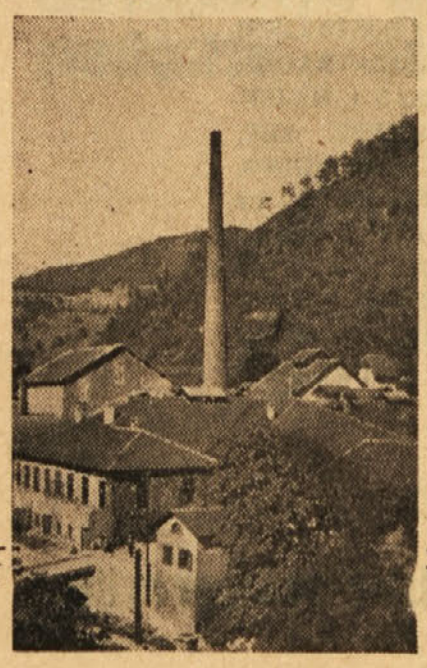

Kje imaš v Trbovljah najboljšo postrežbo?
Dobro kapljico in jedačo dobiš v zakupnem gostišču
»Pri Špancu«
v Trbovljah II

Vsem svojim obiskovalcem čestita k prazniku — 1. maju
Tine Pust

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

ČESTITA DELOVNEMU LJUDSTVU HRASTNIKA K PRAZNIKU DELA
1. MAJU!

POTROŠNIK
v Hrastniku

ČE ŽELITE BITI DOBRO POSTREŽENI, SE OGLASITE V NAŠI TRGOVSKI POSLOVALNICI, GOSTILNI IN PEKARIJI!
VEDNO SE BOMO POTRUDILI, DA VAS ZADOVOLJIMO!

Mestno avtoprevozništvo in Mehanična delavnica v Trbovljah

čestitata k prazniku dela — 1. maju vsem delovnim ljudem.

Izvršujemo vse avtoprevoze in vsa avtomehanična popravila solidno in po najnižjih cenah. — Če potrebujete hiter in soliden prevoz, kličite telefon št. 7.

Ob delavskem prazniku 1. maju čestita

Mestni ljudski odbor v Trbovljah

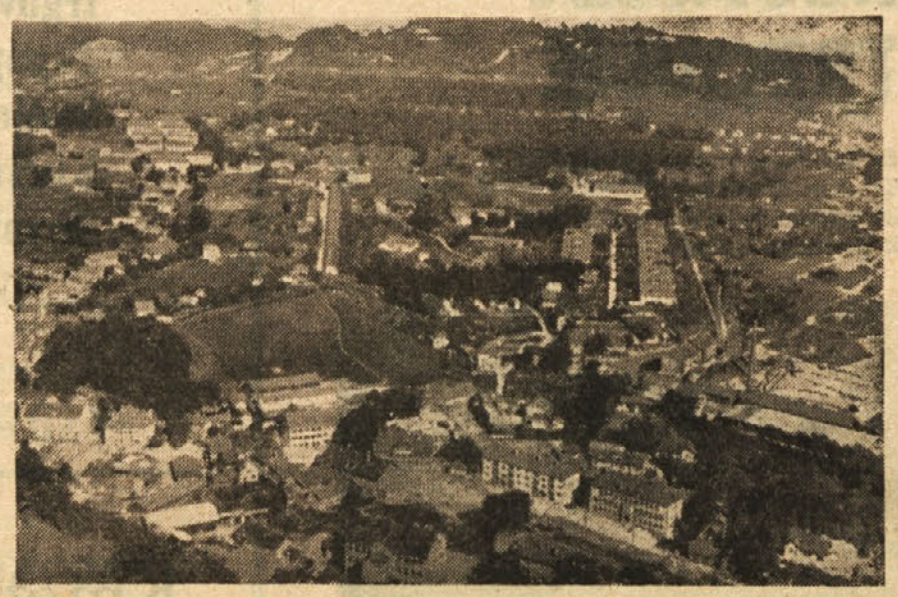

PREBIVALCEM MESTA TRBOVLJE K NJIHOVIM NAPOROM ZA IZGRADNJO SOCIALIZMA TER JIH POZIVA K DELU ZA URESNIČENJE CILJEV, KI JIH JE PRED NAS POSTAVILA SKUPNOST.

UPRAVA KINO TRBOVLJE

čestita delovnemu ljudstvu Trbovelj k prazniku dela

TUDI V BODOČE BO OSNOVNA SKRB UPRAVE, DA DOBI NAJBOLJŠE FILME

UPRAVA IN UREDNIŠTVO »ZASAVSKEGA VESTNIKA« ČESTITA VSEM NAROČNIKOM IN ČITATELJEM!

Kolektiv mestnega

GOSTINSTVA

v Trbovljah

čestita delovnemu ljudstvu mesta Trbovlje k delavskemu prazniku — 1. maju!

VABI VAS NA OBISK SVOJIH POSLOVALNIC, KJER BOSTE VEDNO DOBRO IN SOLIDNO POSTREŽENI Z DOBRO JEDAČO IN PIJAČO. KOLEKTIV IN UPRAVA MESTNEGA GOSTINSTVA SE BOSTA TUDI V BODOČE TRUDILA ZA DOBRO IN SOLIDNO POSTREŽBO.

Mestni komite KPS TRBOVLJE

IZREKA VSEM OSNOVNIM PARTIJSKIM ORGANIZACIJAM NA PODROČJU MESTA TRBOVLJE IN PREKO NJIH VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU PRIZNANJE ZA DOSEŽENE USPEHE OB PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA, PRVEMU MAJU, TER JIM ŽELI ŠE NADALJNJIH USPEHOV PRI GRADITVI SOCIALIZMA

Mestno podjetje »MESO« v Trbovljah

čestita vsem svojim potrošnikom k prazniku dela *1. maju* ter vas vabi na obisk svojih poslovalnic, posebno pa opozarja na poslovalnico pri Plevčaku, kjer dobite raznovrstne mesne izdelke.

Kolektiv **Mestnega čevljarstva**

v Trbovljah

čestita vsem svojim potrošnikom k prazniku dela — 1. maju!

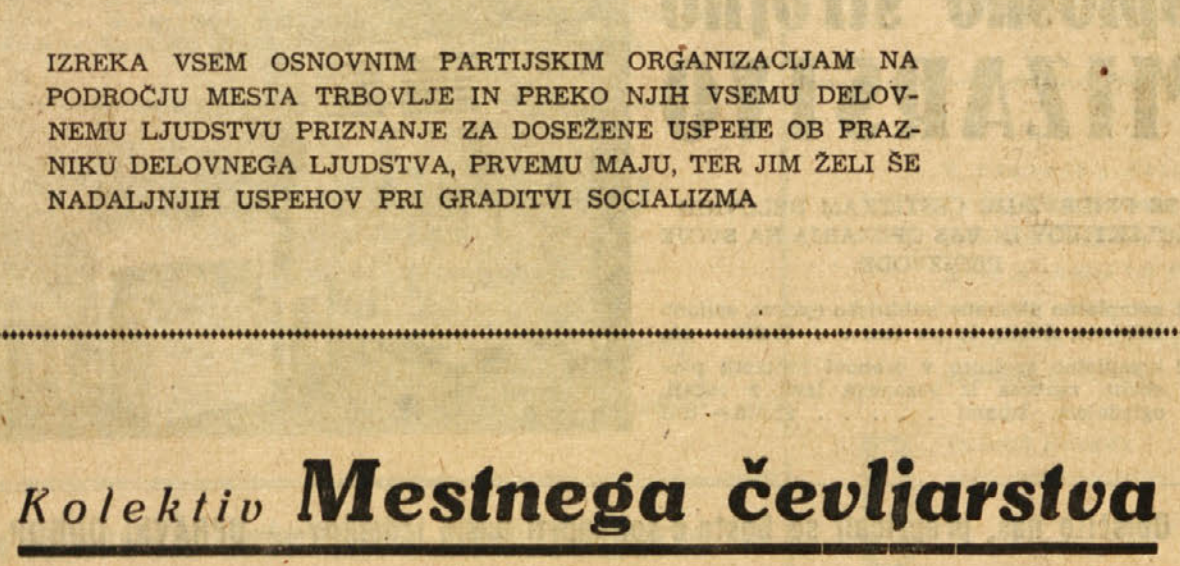

Priporoča se za naročila svojih izdelkov, ki vam jih nudi po želji in okusu, od najenostavnejših do najbolj luksuznih. — Izdelujemo tudi prvovrstne rudarske čevlje po meri. — Obiščite nas in prepričajte se sami, da so izdelki mestnega čevljarstva v Trbovljah odlične kakovosti in solidno izdelani. — Na svidenje!

Mestno **krojaštvo in šiviljstvo**

v Trbovljah

čestita k prazniku dela *1. maju* ter se priporoča za naročila

DELOVNI KOLEKTIV MESTNEGA KROJAŠTVA IN ŠIVILJSTVA

PUTNIK

v Trbovljah

čestita vsemu delovnemu ljudstvu okraja k prazniku dela — prvemu maju!

Putnik organizira razne izlete in potovanja, za krajše in daljše proge. Železniško vozovnico si lahko kupiš že dva dni prej v poslovalnici Putnika v Trbovljah!

SINDIKALNA PODRUŽNICA RUDARJEV TRBOVLJE

čestita vsem rudarjem rudnika
Trbovlje-Hrastnik
in ostalim delovnim kolektivom
k prazniku 1. maja

Sindikalni počitniški dom narodnega heroja »Franca Salamona« pa vas vabi na obisk. Dobra postrežba, prenočišča, lepi sprehodi. Ne bo vam žal!

Mestno trgovsko podjetje v Trbovljah

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI:

**trgovskimi,
Jugopetrol,
Sadje-zelenjava,
Kurivopromet
in mlekarne**

čestita vsemu delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje k prazniku 1. maja, želeč, da bi v bodoče še revolucionarneje izpolnjevali naloge, ki nam jih dajeta naša Partija in naš maršal Tito, ki se nenehno borita za pravice delavskega razreda in ohranitev svetovnega miru.

NAŠE GESLO JE: KULTURNA POSTREŽBA IN POMOČ VSAKOMUR, KI TO ZASLUŽI!

Trgovsko podjetje s kmetijskimi pridelki, Trbovlje

(prej trgovina državnih posestev)

Vabi vas na obisk svojih poslovalnic: bife pri Jermanu, trgovina z zelenjavo, mesnica pri Žerkotu ter novoustanovljena trgovina in bife v Trbovljah II pri Goropevšku

ČESTITA K PRAZNIKU 1. MAJA
OBIŠČITE NAS IN NE BO VAM ŽAL!

Kmetijska zadruga v Trbovljah

ČESTITA VSEMU PREBIVALSTVU MESTA TRBOVLJE IN OKOLICE K PRAZNIKU 1. MAJA IN VAS VABI NA OBISK SVOJE TRGOVSKE POSLOVALNICE, KJER BOSTE PRAV LEPO POSTREŽENI

Naše geslo je:

**KMET DELAVCU,
DELAVEC KMETU!**

Zadružni sklad in OZKZ Trbovlje

delujeta od 1. maja
pod skupno upravo v

Okrajni zadružni zvezi

Vsem KDZ, zadrugam in zadružnim ekonomijam ter preko njih prebivalstvu čestita k 1. maju!

V NJENEM PODROČJU SO VSE KMETIJSKE ZADRUGE TRGOVINA S KMETIJSKIMI PRIDELKI PRI TOMANU, MEHANIČNA DELAVNICA GABERSKO, EKONOMIJA V LOKI PRI ZIDANEM MOSTU, OKRAJNO POSESTVO V ŠIRJU TER VSE KDZ V OKRAJU

Elektrarna

Trbovlje

S Titom in Partijo naprej v nove zmage!

ČESTITA K 1. MAJU — PRAZNIKU VSEGA DELOVNEGA LJUDSTVA — SVOJEMU DELOVNEMU KOLEKTIVU IN VSEM DRUGIM TER JIM ŽELI ŠE MNOGO NADALJNJIH USPEHOV

Splošno strojno MIZARSTVO

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOV IN VAS OPOZARJA NA SVOJE PROIZVODE:

a) kompletno pleskano kuhinjsko opravo, solidno izdelano, dobite že po ceni . . 22.859.— din

b) kompletno spalnico v orehovi imitaciji pleskano, oprema iz vezanega lesa, z ročaji, ogledalom, šipami . . . . . 51.975.— din

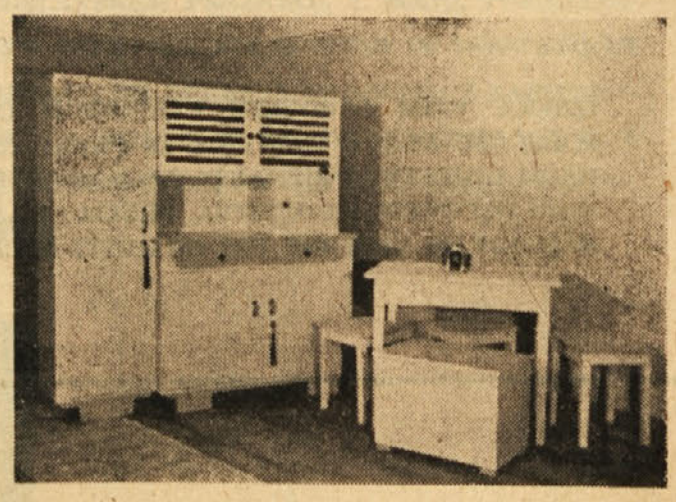

Obiščite nas, prepričali se boste o solidnosti naših izdelkov — UPRAVNI ODBOR

Kmetijska delovna zadruga

na Trojanah

se pridružuje čestitkam delovnih kolektivov k prazniku 1. maja ter jim kliče:

V skupnem delu bomo zmagali za pravično stvar in dosegli čimprejšnjo izgradnjo socializma pri nas!

Naše geslo je: MI VAM — VI NAM!

Ne pozabite pa tudi, da je najboljša postrežba v zadružni gostilni na Trojanah pri »Konšku«.

Obiščite nas ob lepih spomladanskih dneh!

Kolodvorska restavracija

v Zidanem mostu

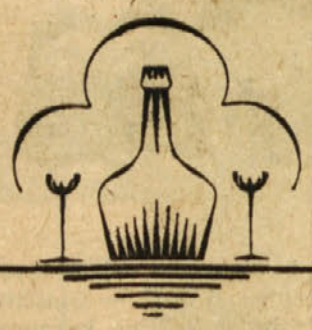

ČESTITA K PRAZNIKU 1. MAJA VSEM DELOVNIM LJUDEM. — SVOJIM CENJENIM GOSTOM NUDI KVALITETNA IN IZBRANA VINA. VSAK ČAS SO NA RAZPOLAGO TOPLA IN HLADNA JEDILA. — OKREPČAJTE SE NA POTOVANJU V NAŠI RESTAVRACIJI, KJER BOSTE VLJUDNO POSTREŽENI.

Vaše želje — naša dolžnost!

Sindikalna podružnica rudarjev v Zagorju

NAŠA POT JE: SAMO NAPREJ!

čestita vsem svojim članom in preko njih vsemu delovnemu ljudstvu k delavskemu prazniku 1. maja!

Slikarstvo in pleskarstvo
ZAGORJE

IZVRŠUJE VSA PLESKARSKA IN SLIKARSKA DELA.
DELAVNICE SO V PROSTORIH BIVŠEGA PODJETJA »BETON«.

ČESTITAMO CENJENIM ODJEMALCEM
K PRAZNIKU DELA — 1. MAJU!

KLAVNICA KLO ZAGORJE

čestita vsem svojim potrošnikom k prazniku dela — 1. maju!

NAŠE POTROŠNIKE BOMO TUDI V BODOČE ZADOVOLJILI S KVALITETNIM BLAGOM IN SOLIDNO POSTREŽBO

MESTNI ODBOR OF ZAGORJE

čestita k prazniku dela vsem svojim članom in jih poziva k še vztrajnejšemu delu.

UPRAVNI ODBOR

Gostinskih podjetij v Zagorju

čestita svojim obiskovalcem k prazniku dela — 1. maju in se priporoča vsem svojim gostom še za nadaljnji obisk v svojih poslovalnicah:

Hotel Kum s prenočišči,
Križišče — Rudar, Apnenice,
Planina — Kolodvor in Ravenska vas

Obiščite nas, povsod boste postreženi solidno in po zmernih cenah.

STROJNO MIZARSTVO
ZAGORJE - TOPLICE

državni obrtni mojster Maks Skrinjar

čestita k prazniku dela vsem delovnim ljudem.

OGLEJTE SI MIZARSKE IZDELKE, KI SO KVALITETNI PROIZVODI!
NAROČILA SE IZVRŠUJEJO PO ŽELJI IN PO NIZKIH CENAH

Čevljarska delavnica KLO Zagorje

IZDELUJE VSAKOVRSTNO NOVO OBUTEV IN POPRAVLJA STARO PO ZNIŽANIH CENAH

DELOVNI KOLEKTIV ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM K PRAZNIKU DELA 1. MAJU

Elektro-Servis Zagorje

čestita k prazniku 1. maju

Ima na zalogi ves instalacijski material, električne kuhalnike in podobno. Izvršuje vsa instalacijska dela in popravila. Hkrati naznanjamo cenjenemu občinstvu, da bomo imeli v kratkem na zalogi tudi vse vrste kolesarskih potrebščin

Ključavničarska delavnica
KLO Zagorje

čestita k prazniku dela, 1. maju in se priporoča za naročila

AVTOPREVOZ
KLO Zagorje

čestita k prazniku dela, 1. maju

Prevaža hitro in poceni!

MIZARSKA DELAVNICA
KLO ZAGORJE

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku dela, 1. maju!

Izdelujemo vse vrste pohištva, tudi stavbno po zmernih cenah. Obenem sporočamo, da se s 1. majem preselimo v nove poslovne prostore pri žagi Kovač

KINO
»TRIGLAV«
v Zagorju

čestita vsem svojim obiskovalcem k prazniku dela, 1. maju

Uprava bo tudi v bodoče skrbela za dobre filme

Kleparstvo KLO ZAGORJE

izvršuje vsa kleparska dela in popravila po zmernih cenah. Cenjenim naročnikom čestita k prazniku dela in se priporoča za naročila

FRANC ARBI

pečarski mojster, Zagorje ob Savi,

čestita cenj. odjemalcem k prazniku 1. maju in se priporoča za naročila, ki jih izvršuje po zmernih cenah

Kmetijska zadruga
ZAGORJE

čestita k prazniku dela, 1. maju

Kupuje in prodaja les, lastna trgovina z mešanim blagom, odkup in prodaja kmetijskih izdelkov

K prazniku dela, 1. maju, čestita vsemu delovnemu ljudstvu Zagorja in okolice ter jih vabi na obisk svojih poslovalnic v Zagorju, Toplicah in Lokah.

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

POTROŠNJA ZAGORJE

UPRAVNI ODBOR RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA V ZAGORJU

čestita rudarjem k delavskemu prazniku, 1. maju!

VSE SILE ZA IZGRADNJO NAŠE SOCIALISTIČNE DRŽAVE!

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA V ZAGORJU

NAŠI PROIZVODI SO: APNO, OPEKA, CEMENTNI IZDELKI,

čestita delovnemu ljudstvu k prazniku 1. maja!

DELAVSKO-USLUŽBENSKA RESTAVRACIJA NA RUDNIKU ZAGORJE

čestita delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje k prazniku 1. maja

NUDIMO VAM IZBRANA JEDILA IN VSE VRSTE PIJAČ

KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR ZAGORJE

čestita vsem volivcem na področju stare in nove mestne občine Zagorje k prazniku delovnega ljudstva, 1. maju!

Mestni magazin

s svojimi 9 poslovalnicami

v Zagorju ob Savi

čestita vsem svojim potrošnikom k prazniku dela, 1. maju

V NAŠIH MANUFAKTURNIH, ŠPECERIJSKIH POSLOVALNICAH DOBITE VSE, KAR POTREBUJETE. POVSOD BOSTE POSTREŽENI HITRO IN SOLIDNO!

PREMOG JE KRI INDUSTRIJE

Upravni odbor višjega gospodarskega združenja za premog LR Slovenije čestita svojim delovnim kolektivom

k prazniku delavskega razreda, 1. maju

VSE SILE ZA IZGRADNJO TITOVE SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE!

Strojna tovarna Mihe Marinka, Trbovlje

(preje CRD)

čestita svojemu delovnemu kolektivu in vsem svojim odjemalcem k prazniku delovnega ljudstva, 1. maju

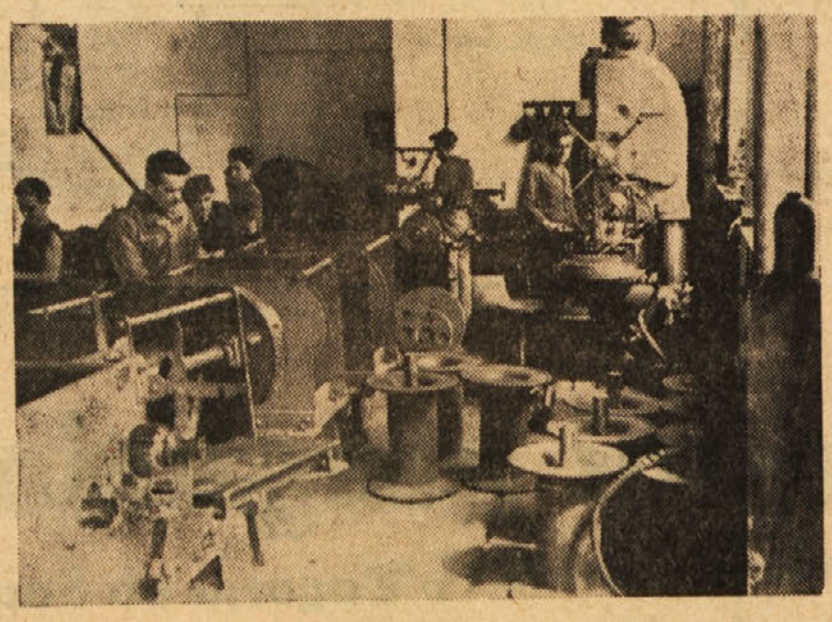

Našim odjemalcem bomo tudi v bodoče nudili kvalitetne izdelke ter zvrševali vsa naročila točno in solidno

Vse vrste

živilski proizvodi
Alkoholne pijače
Toaletna in pralna mila
Gospodinjske potrebščine
Emajlirana posoda
Usnjena in tekstilna industrija
Kozmetika
Manufaktura v bogati izbiri
Trikotaža in konfekcija

Kolektiv podjetja pošilja za 1. maj čestitke vsemu delovnemu kolektivu.

Krajevno trgovsko in gostinsko podjetje Dol pri Hrastniku

ČESTITA VSEM SVOJIM POTROŠNIKOM K PRAZNIKU DELA.

V trgovskih poslovalnicah na Dolu in Breznem boste postreženi z raznim blagom in živili. V naših gostinskih poslovalnicah »Pri Jerici« in »Pošti« boste postreženi z jedačo in pijačo, v mesnici pa dobite sveže meso in razne mesne izdelke. V vseh poslovalnicah boste postreženi hitro in solidno.